

కృత్యంబులం దీర్చి శత్రుఘ్నుండునుం దానును దల్లులును వసిష్ఠ
ప్రముఖమునివగ్గంబులును బంధుమిత్రామాత్యప్రభృతిపరివారంబును
ఫలజలంబులం దృష్టి నొంది మనోజ్ఞం బగు నెడల విశ్రమించి య
మ్మలునాటిప్రభాతంబునందు. 332.

గీ. గుహునిచేరామలక్ష్మణులకుంలముల
జడలోనర్చిన తెలుగు నేర్పడ నెఱింగి
తానుశత్రుఘ్నుండునుగూడితత్త్వమును
జడలునవరించి రెల్ల వారడలుచుడ. 333.

ఉ. అంతగుహుండొనర్చినమహావృత్త మైతగునావ నెక్కిసా
మంతులుమంత్రులున్విత్తులుహానులుదల్లులుదోడరాగధీ
మంతుడుపద్మమిత్రకులమండనుడాభరతుండుజాహ్నువి
స్తౌతిరథాశ్వపక్షులబదాతిజనమ్ములగూడిదాటుచున్. 334.

క. చనిభారద్వాజమహా
మునియాశ్రమమొప్పుడాసిముఖ్యజనముల
స్థానియమ్మునిగనిమొక్కిన
ననియెస్థరతునకతండునతికోపముతోన్. 335.

క. భరతాభువిసీకాసగిశు
భరతుడుశ్రీరాముడడవిపాలైననమ
ర్భరతరమగుసేనాసం
భరితుడవైయనికీదొడరబాడియెచెప్పుమా. 336.

వ. అనిన భరతుం డిట్లనియె. 337.

మత్తకోకిల తాపసోత్తమరామభద్రుడుదారుణాటవికేగసం
తాపమందిదివంబుజేరినతండ్రికింబరలోకసం

ప్రపాకంబగునత్కియల్లిమభంగిదీర్చిమదగ్రజా
స్థాపతిత్వముగొమ్మర వ్వునిపూనిపిల్వగబోయెదన్.

క. మనమునరఘురామునకె

గ్గొనరింపదలంప నెప్పడూహింపుమున

స్థనివరసర్వముదోచెడు

ననినభరద్వాజుడనియెనాభరతునితోన్.

33౯.

చ. భరతమహీశ రామపదభస్తుడవంచు నెఱింగినాడహృ

త్సాసిజమంగునిన్న పురసర్వజనంబులఁగూడి నేడుప్రే

మరసముల్కొల్క భోజనముచూపననీమనొనర్చిపోమ్మున

త్వరగతిఁజిత్రకూటగిరివాసునిశ్రీరఘురాముఁగానఁగాన్.

3౪౦.

వ. అని భరతు నొడంబటిచి భరద్వాజుండు దేవశిల్పాచార్యు రావించి

యన్మృతం బగునొక్కపురంబు నిర్మింపు మనిన వల్లేయని యతండు.

క. వరరత్న హేమమయగో

పురములనంతంబులైనభోగములకుదా

పురముధరార మణికినూ

పురమనఁగానచట నెక్క పురముఘటిం చెన్.

3౪౧.

వ. అంచు.

3౪౩.

సీ. మహినద్భృతంబగుమణిగణఖచితమై

రాజగేహము వెల్లె దేజమలర

హరిహాయనిజసుధర్మాస్థానమోయనఁ

బాదలుచునొకసభాసదనమమరె

దన్తధృమునఁజిత్రతరభద్రసింహాస

నంబుప్రజ్ఞవారిమోదంబానల్పెన్

గక్ష్యంతరంబులుఁగనకకుడ్యంబులు
 వజ్రకవాటముల్యరుసవెలసె
 మంత్రసామంతులకుఁడగుమందీరములుఁ
 వారభటపరిచారి కాభవనములును
 నిఖిలసేనానివహములనిలయములును
 గలిగికన్నులపండువుగాఁగనొప్పె.

388.

వ. ఇట్లప్పురం బతిరయఁబుగా నిర్ధించి విశ్వక్సర్ష యెఱింగించి చనిన న
 మ్మునివరుండు పురప్రవేశం బొనర్పం బంచుటయు భరతుండు సపరి
 వాయుండై తన్నగగీవరవిభవంబుల కచ్చెగు పైందుచు సర్వజనంబుల
 నయ్యెయెడల విడియించి జననుల నంతిపురంబునకుఁ బనిచి శత్రు
 ఘ్నుసహితుండై మంత్రులతోడ సభాసదనంబునకుఁ జని యందు.

క. కనకమణిప్రభలొల్కెడు

ఘనతరసింహాసనంబుఁగనియిదిశ్రీరా
 మునకేతగుననిచెంతం

బనివడికూర్పుం డెనిఖిలపరిజనయుతుండై.

389.

వ. అంత.

390.

సీ. అలభరద్వాజసంయమియాజ్ఞరంబాది

గణికాసభమఃకీగణములలరి

భరతుసన్నిధిఁజేరిభరతశాస్త్రోక్తభా

వనలఁజతుర్విధాభీనయమమర

నాట్యంబులొనరింపనారదప్రముఖుని

పంచీనినాదముల్పరఁగుచుండ

నమరగంధర్వగానములుమందుభులని

స్వనములెయ్యెడలబోరునఁజెలంగఁ

ద్రుదశులువిమానములపయిఁ దేజరిల్లి
యందుఁగలవైభవములకానంద మొంద
నప్పడప్పురవర మొప్పెనరసిచూడఁ
బాకళాసనుఁడేలుస్వస్థోకమనఁగ.

౩౪౮.

క. అంతటమునివరుపంపున

నెంతయుసుర ధేనువలరియే తెంచిననిం
తంతనరానివిధంబున
వీంతగభరతాదులకునువిందుఘటిల్లెన్.

౩౪౯.

సీ. సకసాన్న ములుమహాశైలాకృతులఁబొల్పె
భక్ష్యముల్లిబ్బలపక్కులయ్యెఁ
గూరలుఁగాయలుఁగులగిరులనుమించెఁ
బలలంబులద్రులభంగిఁదోచె
ఘుమ్మనుఘృతము పెన్నాలువలెసాఱెఁ
బాయసంబమితకూపములునిండెఁ
జిత్రాన్నములుగడుఁజిత్రంబులైయొప్పె
వరుసదధిక్షీరసరసులమరె
సూరుఁగాయలువడియముత్తేరమీతె
ఫలరసంబులుమడుపులబాగొనరెచ్చెఁ
బానకంబులఘటములుబాగుదీరె
నమర ధేనువుమహిమనత్యద్భుతముగ.

౩౫౦.

వ. అప్పుడు.

౩౫౧.

క. కిన్నరగంధర్వసతు

ల్పన్నుగఁజనుదెంచిమిగులఁబరిచర్యలొన

ర్పన్నైగడివిందుగుడిచె

నైన్నలరంగభరతుడఖలసేనలతోడన్.

3౫౨.

వ. ఇవిధంబున నింద్రుం డమరబృందంబులం గూడి యమ్మతోపహారం బొనర్చిన తెఱంగున భరతుండు రాఘవార్పణం బని బాఘజనసహితంబుగా విం దారగించి మృగమదపజ్కనకలితం బగుసుగంధగంధానులేపనుండై పారిజాతప్రముఖ పసూనంబుల ముడిచి కర్పూరతాంబూలంబులం దృప్తి మొంది సుఖశయ్యాతలంబున నిద్రించి ప్రభాతంబున మేల్కొంచి యద్వివ్యపురం బదృశ్యం బగుటయు భరద్వాజమునీం గ్రునియద్భుతమహిమాతిశయంబున కానందం బంది జననీత్రయంబును సోదరుండును దోడరా నమ్మనివమృతకడకుం జని మ్రొక్కిన నతం డాశీర్వదించి యిక్కంత లెవ్వ రెఱింగింపు మనిన భరతుం డిట్లనియె.

3౫3.

క. వాసవనిభుడగురాముని

భానురముగంగన్న పరమభాగ్యవతిధరి

త్రీసతిసమశమదమయీ

కౌసల్యాదేవిగం టెఘనమునివర్యా.

3౫౪.

క. ఎడయకశ్రీరఘుతిలకుని

యడుగుల నెవఁ డెలమిగొలుచునాలక్ష్మణునిం

బడసినయట్టిసుమిత్రం

గడుఁబుణ్యచరిత్రనిపుడుగనుమిదెయనఘా.

3౫౫.

ఉ. ఏకడుఁబాపజాతికొఱకీలైనమజ్జనకుండురాఘవుం

డేకఠినాత్మరాలిపలుకేర్పడఁజేయఁగఁగానకేగెన

న్నేకపటస్వరూపకనియెయ్యెడమర్యశమండఁజేసెనా

క్రైకననేకమగ్ధునికాసయగాంధుమిదేమునీశ్వరా.

3౫౬.

మ. అని గద్గదస్వరంబున దుఃఖించి పల్కు-భరతునిం గని యూఱడిల్లు
మని భరద్వాజుం డి ట్లనియె. 3౫౭.

క. ఈకైకాసతియెంతో

లోకైకహితంబమర్త్యలోకముమెచ్చ
జ్ఞేనానియెనరెనీకుం

బ్రాకటముగఁ దెలియునింక భరతమహీశా.

3౫౮.

ఉ. కావుననిప్పొలంతినిటు కాలులుపల్కుటమానిరాఘవ
త్యౌవరుఁగానఁబొమ్మనుచుసంయమిపంపుడుసర్వసైన్యసం
భావితఁడైపురంబులునుబర్వతముల్నుదులుస్వనఁబులె
తేవడిమీఱదాఁటిబహుధీయుతుఁడాభరతుండునంతటన్. 3౫౯.

గీ. చిత్రకూటనగముఁ జేరంగఁజనుదేర

నపుడురాముఁడన్న గాగ్రమునను

మోదమలరఁగావినోదవిహారంబు

సలుపుచుండిపలికెఁజెలువతోడ.

3౬౦.

ఉ. ఇంతిరొకాంచితేకనులనిష్ఠుహనీయగిరింద్రవైభవం

బెంతనిపల్కఁగాఁడగుమహీరుహజాలములంబరంబుప

ర్యంతముఁదోఁచెడిన్ఫగమృగామలనంతముగానిరంతరం

బంతటబంతులైచెలఁగియాడుచునున్న వివితదోఁపఁగాన్. 3౬౧.

గీ. విరులనెత్తావిగమ్మనివినదుచుండ

మత్తకోలంబరఘంకృతుల్పత్తిగొనఁగ

నలవనంతునికేళీగృహంబులనఁగ

నగదుపొదరిండ్లఁదిలకిపునీలవేణి.

3౬౨.

క. సెలయేల్లఘమఘమారవ

ములుఁబుములనిబ్రమసేపక్షములవిప్పిపుతూ

హలముననటనమునల్పుచు

నలరుమయూరములగంఠెయంబుజవదనా.

3౬౩.

క. వనగజకుంభంబులుదమ

చనుగవలకుసాటిరాగజచునేయనివా

నినిగీరిముత్తైములగై

కొనిచేనుచెంచెతలజూడుకోమలగాత్రీ.

3౬౪.

ప. అని యనేకనినొదంబు లవసేజాతకుం దెల్పుచు నిచ్చావిహారం

బొనర్చుచున్నయెడ.

3౬౫.

క. కరిబృంహితములుస్సైంధవ

గురుహేషాధ్వనులుజనులకోలాహలము

ల్భరితస్యందనరవములు

సరభసమొప్పారామచంద్రుడువినియెన్.

3౬౬.

క. వినియిదియేలొకొపరసై

స్యనివహమేతెంచెననుచుననుజన్తునిజ

య్యనజీరియరసిరచ్చుని

పనిచిననతడప్పడరిగిపటువేగమునన్.

3౬౭.

మ ఘనభూజాతమునెక్కి కాంచెనెదుటగ్లాకుత్సవంశావసీ

శనిజోద్ధండవిచిత్రకేతనసితచ్చత్రాదులుస్సంధదం

తినికాయంబునగణ్యఘోటకపదాతిన్భూపరాగంబుఖం

బునగప్పంజనుదెంచుభూరివిసరంబునక్షణుండత్తటిన్.

3౬౮.

క. కనిభరతుడనికీసైన్యము

గొనివచ్చుటగాదలంచికుటజముడిగిది

గ్గననగ్నిగతినిమండుచు

జనిరామునిగాంచిపలికెనక్రోధుండై.

3౬౯.

గీ. అడవికిరీతినిన్ను బోనడిచిధరణి

దానె కైకొనియంతటదనివిసనక

బలములనుగూడిచను దెంచెధరతుడనికి

నెంత లేదనిశాంతియింత చేసె

320.

క. ననుబంపుమతనిదద్బల

మునునిర్మలంబొనర్చిముదముదలిర్ప

న్నినుగొల్పవత్తుననన

య్యనుజానిగనిరాముడనియెనతిశాంతమునన్.

321.

క. నాతమ్ముడైనధరతున

కీతలఁ పెబ్బంగిఁగలుగు నెఱుంగఁగవలదే

యోతమ్ముడనుం తైన

న్నీతివిచారంబుఁ దెలియనేరవునుమ్మి.

322. ౧.

గీ. పురమువెడలిమనముపొక్కు చుఁ గాంతార

నీమనుండుఁ టెఱిగిచిత్తమునను

గుండిమిగులశోకమందుటయేకాక

యతనియందుఁ గ్రోధమరయఁగలదె.

323.

క. భరతుఁడునీకం టెనుభ

క్తిరతుఁడునా కెపుడుమనలఁదిరుగనయోధ్యా

పురికిందోడ్కొనిచనుటకు

* నరుదెంచుటగాఁదలంపుమయ్యమనమునన్.

324.

వ. అని రామభద్రుండు పల్కుటయు సౌమిత్రి లజ్జావనతవదనుండై

యూగకుండె నంత భరతుండు సర్వసైన్యంబులఁ బర్వతసమీపం

బున నుండ నియమించి తల్లులం దోడ్కొని రా వసిష్ఠున కనుమ

ఱించి సుమంత్రుండును గుహుండును దోడ నడవ శత్రుఘ్నునసౌ

తుండై యయ్యదిరాజం బాహోహణం బానర్చి పర్వతాల డాయం
జని యనతిదూరంబున రాఘవునిం గాంచి తన మనంబున నిట్లని
తలపోయం దొడంగె. 32౫.

సీ. హాటకమయరమ్యహర్త్యంబులను వెల్లు
ఘనుడుపర్వకుటీరమునవసించె
హితబంధురాజసహితముగఁగొల్వొందు
తేడమృగంబులఁగూడిచెలఁగె
బలువన్నె చేలముల్పాటించిధరియించు
దిట్టచల్కలములఁగట్టదొడఁగె
రత్న కిరీటవిభ్రాజతుండగుధీరుఁ
డెడపకశిరమునజడలుదాల్చె
నిట్టిదుర్దశలకుమది నెట్లు సైత
నహహవిధికృతమిదియనియడలిబడలి
చేఁజనుదెంచియెన లేనిచింతతోడ
వికృత వేషునిశ్రీరామవిభునిఁగనియె. 32౬.

క. కనిచనికరములఁదత్పద
వనజాతంబులకుఁమొక్కివదలనిదుఃఖం
బునరోదన మొనరించుచుఁ
దనసన్నిధినిలువరామధరణిపుడంతఁ.

322.

క. అనుజన్మలఘునమగుప్రియ
ముననూతార్చుచునుమంత్రిముఖ్యునిగుహుని
న్ననిచిభరతునిఁగనుంగొని
తనచెంతకుఁజీరిపల్కెదయ పెంపారఁ.

32౩.

గీ. భరతయేలయయ్యపార్థివత్వముమాని

మానివృత్తిఁబూనిమమ్ముఁబోలి
గురుమ్మగావధులనుగూడివర్తింపంగ
నడవులకునువచ్చితకటయిట్లు.

32౯.

క. ధరణీశునకుశుభంబే

నిరతముఁదల్లులకుసుఖమెనెఱిబంధువులం
బరిపాలింతువెయనిన

స్ఫరితుండ్లినియెశోకభరితుండగుచున్.

3౩౦.

క. అడవులకుమీరలరుగఁగఁ

బుడమీశుఁడుచింతచేనెపుడుభవదాఖ్యన్
నుడువుచునేడవదినమునఁ

బడసెన్నరలోకపదవిభవ్యవిచారా.

3౩౧.

గీ. ఏనుబిత్తకార్యములఁదీర్చియిపుడుమిమ్ముఁ

. గానవచ్చితి ననుడుఁ బెన్నాలిఁదూలు

తరువుకైవడిరాముఁడుధరణీమూర్ఖఁ

గూలితెలిపెంది పెనుచింతఁగుండుచుంచె.

3౩౨.

క. సీతయునులక్ష్మణుండును

భూతలమునఁబొరలిశోకపూరితమత్తులై

రాతఁజిగొసల్యాదులు

నేతేరఁగ నెల్లవారలేకముగాఁగన్.

3౩౩.

క. కడుమఖిలారావంబుల

నడరింపవస్థిఁడుడిపెనంతటరాముం

చెడయకసురనదికినరిగి

నడపెన్గర్జములుకడగనన్సాంగముగాన్.

3౩౪.

వ. ఇట్లు పితృకర్త విముక్తి నొంది మఱి పర్వశాలం జేరె నా సమయం
 బున దినాంతం బగుటయు నా రాత్రి గడపి మఱునాటిప్రభాతం
 బున సంధ్యాదికృత్యంబులం దీర్చి మునిగణంబులు పరివేష్టింప దర్శి
 సనాసీనుం డైయున్న రామచంద్రునిచరణకమలంబులకుఁ బ్రణమిల్లి
 యంజలిబద్ధంజై నిలువంబడి భరణం డిట్లనియె. 3౮౫.

క. దేవారాఘవకైకా

దేవినినున్విపినములకుదీనత్వమునం

బోవంబనిచినమునిక్రియ

నీవరుదేరంగజనునెనిజమంగనసఘా.

3౮౬.

క. నీపాలచెలయసర్వమ

హీపాలనమేనొనర్ప నెంతటివాడ

న్నీపాదంబులఁగొలుచుట

కాపాటిధృఢంబుగల్గనంతయెఱుఁచాల్క.

3౮౭.

క. రమ్మపురమ్మనకునుజే

కొమ్మమహీభారమిపు డెకూరిమిమీఱ

న్నమ్మెల్లఁబోవుమీవర

మిమ్మిమ్ముగ నెల్లననకయినకులతిలకా.

3౮౮.

క. పతిలేనతిగతివ

పుతిలేనియహంబుకిరణిబరగునయోధ్యా

క్షితికీవెభర్తగాకది

సతమగునేయొరుల కెన్న సర్వజ్ఞనిధి.

౩౮౯

వ. అదియునుంగాక.

3౯౦

సీ. కంతీరవము వెల్లుఘనగుహంతరమున

ఫేరవంబుండిశోభిల్లుఁజెల్లు

భానుడు ప్రేమసూపుపర్యంతంబునమీఁగు

గుఱువుర్వప్రాణి తేజరిలు టెల్లు

వాసుకికిరమున మోసినభువనము

ల్లొనసిజలవ్యాళమును చు టెల్లు

లజునిచేనిర్మితంబగునిఖలంబును

నజముతాంగలిగింపనలకు టెల్లు

భవ్యుడగునీవు వెలసెడుభద్రవీతి

నేవసింపంగఁగోరుటనీతియగు నె

కాననేనొల్ల రాజ్యంబుఁబూనుటకును

వేగవిచ్చేయుమయ్యవి వేకధుర్య.

3౯౧.

క. అటుగాదేనియునీక్రియ

నిటుమునివేపంబుతోడ నేనీవెంటం

బటుగతివనములనుజరిం

చుటయేనామతమునిజముసుమ్ముమహీశా.

3౯౨.

వ. అనినభరతునిం గాంచి దరహానితపదనుం డగుచు రామభద్రుం

డి ట్లనియె.

3౯౩.

క. జనకుఁడునిచుధరణీపా

లనమునకున్న న్ను నడవులనుబడునాల్గేం

డ్లను ప్రొడఁజరించుటకుం

బనిచెం గావుననుద్రోయఁబడునేచెపుమా.

3౯౪.

గీ. అనఘవినుపితృవాక్యచాలనముమనకు

సరియె కావుననొండనఁజనదునీకు

ధర్మమార్గంబుదప్పకతవిలినడవ

నిహపరసుఖంబులొనఁగూడు టెఱుంగవలదె.

3౯౫.

వ. కాపున.

3౯౬.

చ పురమునకేగిరాజ్యపదభాగములందిధరిత్రియెల్లదో
 షరహితమైచెలంగనరిసంఘములాత్మగలంగనేలుచు
 స్తురుబుధబంధుజాలములకోరైలోసంగుచుభృత్యకోటుల
 నిరతముఁగాంచిప్రోచుచునునిర్మలచిత్తుడవైచరింపుమా. 3౯౭.

క. ఆనికృతనిశ్చయుడగుచును

మనుకులజుడుపల్కనచటిమానులునింకం

జెనఁటియగుదశముఖాసురుఁ

డనిఁగూలునటంచునెంచిరాత్మలలరఁగాఁ.

3౯౮.

వ. అంత భరతుండు రామభద్రుని మఱిలింపనొపమి సంతరంగంబున
 నత్యంతచింతాసమగ్రుండై వగచుచు మఱిల నిట్లనియె. 3౯౯.

గీ. పటుతరంజెనయిమ్మహీభారమాన

నన్నయేనెటులోపుదునట్లుగాన

భవహరములగుభవదీయపాదుకలనొ

సంగుమర్హాసనమునవెలుంగుటకును.

౪౦౦.

క. సకలవ్యవహారంబుల

నకలంకమతింగ్రహించియలరభవత్పా

దుకలందర్పించుచునే

నొకభంగిఁజరించుచుందునుర్వీరమా.

౪౦౧.

క. పదునాల్గువత్సరంబులు

సదయాత్మకతావకాజ్ఞనలుపుదునుటియొ

క్కదిసంబధికఁజైనను

సాదఁజేర్చుకొచ్చువాడఁజుమ్మునిజముగాఁ.

౪౦౨

క. అనిభరతుఁడిట్లుపలుకఁగ

వినిరాఘవుఁడత్తనెంచివినతామరహృ
ద్యనజాతనివాసితమగు
తనపాదుకలపుడొసంగెదయపెంపారణ.

రం౩.

వ. ఇట్లు భరతునకు రాఘవుండు నిజపాదుకాయుగళం బొసంగి కాఁగ
లించి దీవించి శత్రుఘ్ను నాదరించి తల్లుల ననునయించి వసిష్ఠాదు
లకు నమస్కరించి నిఖిలబంధుజనసముదయంబుల మన్నించి పుత్రైం
చిన నందఱు నప్పర్వతం బవరోహించి తమతమవాహనంబు లెక్కి
యయోధ్యాభిముఖు లై చనునప్పుడు భరతుండు. రం౪.

సీ. గజముపై నలపాదుకలనుంచిగరిమమై

మాక్తికచ్చత్రచామరములొసంగి
తానుఁదమ్ముఁడుఁగొల్వఁదగుమౌనివర్గము
ల్గదిసిరాసైన్యసంఘములునడవ
వందికీర్తనములింపొందుమంగళవాద్య
మందందమిగులమిన్నందిమ్రోయ
ఘనదుర్గములునదుల్గాం తారములుఁగ్రమం
బునదాఁటిసాకేతపురముఁజాసి
జనసులమఱిబంధుజనములనెల్లవా
రలనువిడిచిరామరహితమగుటఁ
జేసియచటనుండరోసి నందిగ్రామ
ముననివాసియగుచుననుదినంబు.

రం౫.

గీ. కనకపీఠంబుననుబాదుకలనమర్చి

యశులభూభరణంబుఁదదర్శితంబు

గానెనన్నుచురాఘవాగమనమెప్పుడు
భావమునఁగోరుచుండెనాధరతుండంత.

రంఘ.

క. అజగరరాజశయననూ

నిజనస్వాంతనిజసదననిర్జీతవృజనా
త్రిజగద్వందితచరణా
రజనీచరగహనదహనరవిశశినయనా.

రంఘ.

మాలిని. అరిదరధరవీరాహాటకగ్రావధీరా

కరివరపరిచాలాగానవిద్యావిలోలా
చిఃతరదరహాసాసింధుజాహ్మన్నివాసా
వరనరహారిరూపావైరిభీమస్వరూపా.

రంఘ.

గద్యము. ఇది శ్రీమత్తరంగనాథకరుణాకటాక్షవీతానమాగత సరన
కవితావైదుషీప్రవీణ పరమవైష్ణవకులకలశజలనిధిసుధాకర రామా
నుజచేశికగర్భశుక్తిముక్తాఫలాయమాన శృంగారసారసంగ్రహాభిఖ్య
లక్షణగ్రంథనిర్మాణధురీణ ప్రహ్లాదచరితయక్షగానవిధాననిధాన గాన
విద్యానూన పాండితీస్థాన రంగయాభిధాన ప్రణీతంబైన శ్రీమద్రామో
దయం బసుమహాపురాణంబునం దయోధ్యాకాండం బన్నది ద్వితీయా
శ్వాసము.

అ ర ణ్య కాం డ ము .

శ్రీలలనాస్థోరస్థల
బాలేందుధరాచ్చితాంఘ్రిపద్మయుగళసః
శీలజగద్విఖ్యాతవి
శాలోత్తరరంగకలుషసంఘవిభంగా.

౧.

వ. అవధరింపుము.

౨.

సీ. చిత్రకూటమునవిచిత్రవైఖరినుండి
రాఘవుండునిజాంతరంగమునను
దలపోసిమఱియయోధ్యాపురజనములు
పలుమఱునిటకురాగలరుగాన
నిచ్చోటుదగదనియచ్చటినన్నోను
లనుగనివీడ్కొనిఘనతమీఱఁ
దద్గిరీంద్రముడిగ్గితమ్ముఁడుసీతయుఁ
దనుఁగొల్చిరావనాంతరములందుఁ
గ్రుమ్మరుచునత్రిమునియూశ్రమమ్ముఁజేరి
యమ్మహాత్మునిదర్శించియతఁడొనర్చు
పూజనములందియందుండభూమిజాత
నరసియనసూయమదిలోననాదరమున.

3.

క. ఘనమగువాఁడనివిరులే

దినమునుమలినంబుగానిదివ్యదుకూలం
బనుపనుమణిభూషణములు

దనివారనొసంగిపల్కెఁదద్వయుఁబ్రీతిన్.

౪.

క. అష్టాసీతలిదండ్రులు

సప్తతి నెటనుండు రెట్లుసరసుఁడురాముం

డిష్టుగనినువరియిం చెను

సప్తుదమునఁ దెల్పుమిపుడుచయ్యననాతోళ్.

౫.

వ. అని యననూయాదేవి యమగుటయు జనకనందన దరహాసితానన

యై యిట్లనియె.

౬.

సీ. వినవప్తుజనకభూవిభుఁడనుమిథిలేశుఁ

డధ్వరంబానరింపనవనినొకట

దున్నుటయును నేనుదోఁచితిబాలనై

ధాత్రీశుఁడొత్తీయపుత్రిగాఁగఁ

గొనిసీతయనునామమొనరించినను బెంచి

యశావనంబరుడేరనంత నెఱిగి

తనయింటఁగలశూలిధను వెక్కువెట్టిన

వీరునకిత్తునివ్వారిజాక్షి

ననుచుజాటింపనిఖిలధరాధినాథు

లలరిచచుదెంచివిల్లెత్త నలవిగాక

తిరిగియరిగిరిసిగ్గున దెనలుదప్పి

యొకరుచనుత్రోవమఱియువేఱొకరుచనక.

౭.

ఉ. అంతటగాధినూనునినహాయమునంబట తెంచిరాఘవుర

డెంతయుబాహువిస్ఫురణమేర్పడ వారణమిత్తుదండము

న్వీంతగఁద్రుంచుభంగిహరువిట్టనుమాడిననున్వరించిశ్రీ

కాంతుఁడితండనన్విమతిఁగాఁచెజగంబున నెల్లదిక్కులన్.

౮.

క. అనిజనకజనల్కినవిని

యననూయముదంబునొందెనానమయమునన్.

దిననాథుడస్తమించిన

జననాథులొనర్చి రెలమిసాంధ్యక్రియలఁ.

౯.

వ. అంత.

౧౦.

౧. అత్రిమునియాశ్రమముననారాత్రిగడపి

యుదయముననిత్యకిర్తంబులొనరఁదీర్చి

యత్నిపీడ్చొనియన్మువ్వరతిరయమున

నదులువనములుదాటుచునడచినడచి.

౧౧.

శ్రీరామలక్ష్మణులు దండకారణ్యముఁ జొచ్చుట.

గీ. భానుకులజులుగాంచిరపారఘోర

గండభేనుండవేదండఖడ్గవయ

కాండసంశోభితంబైయగణ్యమునిశ

రణ్యమైయొప్పుదండకారణ్యమపుడు.

౧౨.

వ. ఇట్లు నానామృగసంకులభీషణారావంబును, దాలతమాలహింతాల
రసాలసాలాశ్వత్థకపిత్థజుబుజంబీరాదిశాఖోపశాఖతండంబు లగు
మహీజాతంబులును, మహాభీలశైలజాలంబులును, బారావారోప
మానపుణ్యపగాసముదయంబులును, నిరంతరవ్రతధ్యానపరాయణ
తపోనిష్ఠాగర్విష్ఠమానిజనాకీర్ణపల్లకుటీరంబులుం గలిగి మహిమాన్వండం
బగుదండకారణ్యంబుఁ బ్రవేశించి పుష్పగంధసంభరితమందగంధ
వహంబున కామోదించుచు మధురసపూరితఫలంబులం దృష్టి నొం
డుచు నిర్మలాదకపానంబులం దనియుచు భూరిభూరుహచ్ఛాయల
విశ్రమించుచు హిమమధూమవేదనాదంబుల నొప్పు పుణ్యశ్రమం
బుల నివసించుచు జనుచున్న యెడ నన్తుహగహనమధ్యంబునందు

రాఘవుండు విరాఘునిఁ దునుముట.

- గీ. పక్షములుగల్గెలంబుపగిదిఁదనరి
పాదఘాతపరాగమంబరముఁగప్ప
శూలమంకిఁచికనులగ్నికీలలొలుకఁ
జూచుచువిరాఘుఁడటుపొడమాపుటయును. ౧౪
- క. ఇనకులులద్దనుజునిఁగని
మనమునవెఱిఁగందుచుండ మైథిలినసురుం
డొనరఁగొనిదివికినెగఁసెను
వినతాసుతుఁడహినిఁగొంచువెస నేగుక్రియన్. ౧౫
- క. ఈకరణినద్దురాత్ముడు
భీకరముగ నార్చి పేర్చిపృథ్వీజాత
స్త్రోనిదివముననిలఁబడి
యాకాకుత్స్థులనుగాంచియపుడిట్లనియెన్. ౧౬
- ఉ. మానవులారమీరలనుమానమునొందక నావనంబునం
బూనిచరింపఁగాఁదగునెభూరిశరాసనపాణులైవినుం
డెనుశత్రుహదాత్తజుఁడ నెన్నఁగఁదలఁడిజయుండుధారుణి
ద్దానవవంశజాతుఁడనుదారుణవిక్రముఁడన్విరాఘుఁడన్. ౧౭
- క. శరములశస్త్రంబులసం
గరమునమృతిలేనివరముఁగమలజుఁడొసఁగె
స్ఫుర లేల్లవెఱచిపలువిడ
నరులెన్నఁగ నెంతవారునాతోబోరన్. ౧౮
- ఉ. కావుననిత్తఱోదరిసిఁగానుక వెట్టివనంబుఁబాసిమీ
రేవగనైనఁ బ్రాణములనేర్పడఁగాఁచి నొనుండుపొండన్.

- దావహుతాశనాకృతినుదగ్రతవెల్లుచురోషభీషణా
రావమునన్ని శాటుంగనిలత్తఱుడిట్లనియెంగఠోరతఱ. ౧౯.
- క. ఓరివిరాఘుడదుర్భతి
వైరామునిదేవిఁగొనఁగనగునేనీకు
స్మారాస్మారాజినిన్ను
స్థూరణిబడవైతుననుచుదారుణభంగిఁ. ౨౦.
- క. కుటిలభూకుటితోడ
న్నిటలాక్షుండనఁగనొప్పినిలువంబడితాఁ
బటునిరాతోపమశర
పటలిన్లత్తఱుడువల పెబలువేగమునఁ. ౨౧.
- వ. అతఁ. ౨౨.
- ఉ. దానవుడగ్రకోపమునఁదార్కొనిశూలముఁద్రిప్పివైవఁగా
భానుకులుండురాఘవుడుపావకసన్నిభమార్గణంబునం
దానిహరింపఁగాఁబ్రబలదండధరోపముఁడైనదైత్యుఁడా
జానకీగూరతంధరవెసంబడవైచినరాముడత్రటిఁ. ౨౩.
- క. గరుడాస్త్రంబునసీత
స్థరబడకుండంగఁదిగిచిదనుజానిమేన
స్థరములుగుప్పెనుజలదము
వర్షశైలముపైనిఁగురియువర్షముభంగిఁ. ౨౪.
- వ. ఇట్లు. ౨౫.
- చ. భువనభయంకరాకృతులఁబొల్పుచుఁబైబడుబాణపక్షిఁబో
వవిద్రిచియార్భటింఁచుచునువచ్చిమహాగ్రతతోడనిచ్చియా
రవికులవర్యులందనకంబులఁబట్టుకఁమూపునందుఁజే
ర్చివడిగనంబరస్థలముఁజేరెవిరాఘుడరాతిభీముఁడె. ౨౬.

వ. ఇట్లు విరాధుండు రామలక్ష్మణుల మూఁపున నిడికొని నభోమార్గం
 బున కెగసిన నా జానకి యుపరితలంబు వీక్షించుచు రోదనం
 బొనర్ప నంత నా దాశరథులు మెల్లన మెఱుగుదీగెలం బోలు
 ఖడ్గంబుల నెఱి లూడ్చి కేల నమర్చి వానిబాహుద్వయంబు ఖండిం
 చిన నా రక్కసుండు వజ్రనిహతిం గూలువసుధాధరంబుకరణిం
 బడుటయు దశరథాత్మజులు పదతాడనంబుల ననువు లేడఁబాపఁ
 దొడంగ నతం డయ్యెడలు వీడి గంధర్వరూపంబున దివ్యవిమానా
 రూఢుండై నిలువంబడి యా రామభద్రునిం గాంచి నమస్కరించి
 వినుతించి యిట్లనియె.

౨౭.

క. జననాథయేనుదుంబురు

డనుగంధస్వడనురంభనంగజకేళి
 వ్రనువుచుఁగొలుపునకరుగుట
 కునుదడసినధనదుఁడెఱిగికోపముతోడన్.

౨౮.

క. మానగురూపమువిడియొక

దానవుఁడైయుండుమనుచుఁదాశిపియిం చెం
 గానపటులగుచు మెలఁగితి
 నీనాఁటికినీదుకరుణ నేగడఁగంటిన్.

౨౯.

క. పోయెదనాయున్నికిని

క్కాయముధరఁబూడ్చివిమలకాయులరైమీ
 రీయడవిఁబాసించనుడిం
 కేయెడకైనననిపల్కియేగెనతండున్.

30.

శ్రీరామలక్ష్మణులు శరభంగునియాశ్రమముఁ జేరుట.

వ. అంత.

3౧.

క. ఇనవంశజులువిరాధుని

తనువునరఁబూడ్చిమానితతులగ్గింపం

జనిశరభంగమహామునిఁ

గనువేడ్కఁదదాశ్రమంబుఁగదియుడునవుడు.

32.

చ. అమలమణిప్రభాలసితమైతగుదివ్యవిమానరాజమా

శ్రమముననుండిచయ్యవదిశల్వెలుఁగొందఁగనూర్ధ్వలోకమా

ర్గమునఁజనస్రఘూర్వహులుకన్నులపండువుగాఁగఁగాంచి

య్యమునమహాతపోధనునినాశరభంగునిఁజేరినములై.

33.

గీ. వినతులొనరించితమగాకవిశదముగను

దెలుపవినిమానివర్మఁడాతిభ్యమొసఁగి

శ్రమముమీఱంగనర్హానములనునిచి

రామభద్రునిఁగాంచిసంభ్రమముఁబెంచి.

34.

క. నిగమంబులరసికానని

జగతీశుఁడుదనకుఁదానెచనుదెంచెనునా

దగుభాగ్యమహిమననితా

నగణితగుణధామురామునటఁబూజించె.

35.

వ. అంత రామభద్రుం డంతరంగంబున నుప్పొంగి శరభంగమహాముని

పుంగవునాననం బొలోకించి సుధారసమధురంబు లగువచనంబుల

నిట్లనియె.

36.

చ. మునివరయేముమిమ్ముఁగనమోదితులైచనుదేరనిప్పడి

వనముననుండివెల్వడిదివంబుననొక్క విమానమేగెనే

ఘనుఁడగుదెంచినముఁడయిక్రమ్మఱఁబోయెనుదత్త్రమంబునే

వినఁదగునేనివీనులకువిందొనరింపుముతెల్పినయమి.

37.

వ. అనిన శరభంగమహామునీంద్రుఁ డానందకందళితహృదయారవిందుం

డై రామచంద్రున కిట్లనియె.

38.

క. అనఘపర మేషీలోకం

బునకున్న నుబిల్పిచనియెఁబురుహూతుండా
తనిదివ్యవిమానంబది

నినుమదిదర్శింపఁగోరినిలిచితినిచటన్.

3౯.

గీ. కంటిరఘురామనీచూర్తికన్నులలరఁ

దలఁపులేల్లనునిండెనాతపముఁబండె

ధన్యుడనుసర్వవిబుధసన్తాన్యుడనయి

జన్మసాఘ్యమందితిజగములోన.

౪౦.

క. ఘనుడైనసుతీర్ణమహా

మునియాశ్రమ మొప్పుచుండుముందుగనందుం

జనివసియింపుడుహిరలు

పనివినియెదననుచుబల్కి భావజ్ఞుండె.

౪౧.

క. మునిపతిశరభంగుడురా

మునిపరతత్వంబుహృదయమునఁజొన్నుచునా

వనగుహభవలోకమునకు

ననలముఖింబుననుజనియెనమరులుచైగడన్.

౪౨.

వ. అంత రామభద్రుం డమ్ముసీంద్రునదృఢతమాహాత్మ్యంబున కంతరంగం

బున నచ్చెరువులందు చున్నయవసరంబున.

౪౩.

సీ అయ్యాశ్రమంబుననలకుతాపసవర్ణు

లనిలభక్షకులుజలాశనులును

వైఘానసులునకానవంతులనశనులే

కాంతులుదాంతులుశాంతియుతులు

వాలఖిల్యులుపర్ణశాలావిహీనులు

పంచాగ్నిమధ్యగుల్ఫహవయస్కు

లాదిగాఁగలమానులందఱుగఁమిగూడి
చనుదెంచిరామునిశరణువొచ్చి
దేవరాఘనమాచారిదిక్కునీవ
రక్కసులుకక్కనంబుననుక్కుమిఱి
యెవుడుమాయాశ్రమంబులఁగపటవృత్తి
నెందువ్రతశీలములఁబొవుచుండురసఘ.

రర.

క. రక్షింపుముమాక్రతువుల
వీక్షింపుముమేమొనర్చువివిధవ్రతము
ల్కిక్షింపుముదుర్మతులగు
రాక్షసులన్నిడువకరసిరఘకులతిలకా.

రగ.

క. అనిమొఱిదుమునివర్యులఁ
గనిరాఘవప్రదూరిడించికరుణాత్మకుడై
దనుజులనుద్రుంచిమిమ్మే
ననవరతముఁగాచెదననియభయంబొసఁగె.

రల.

రామలక్ష్మణులు సుతీర్ణాశ్రమముఁ జేరుట.

వ. ఇట్లు శరభంగమహామునియాశ్రమవాసు లగుమానివుంగవుల
కభయప్రదానంబొసంగి వీడ్కొనినీతాలక్ష్మణసహితుడై రాఘవుం
డవ్వీపినంబునం జని చని సుతీర్ణాశ్రమంబుఁ జేరం బోవుటయు నతం
డెఱిగి మునితండంబులం గూడి యెదు రేగి యానతు లంది వారలం
దోడ్తెచ్చి యుచితాసనంబుల నునిచి యాతిభ్యం బొసంగి పూజించి
యిష్టగోష్ఠి నుంచునవసరంబున నయ్యాశ్రమంబునం గల ముని
సంఘంబు లా రామభద్రునిం గాంచి యిట్లనిరి.

ర2.

చ. రవికులసార్వభౌమనిజరాజ్యరమావిభవంబుఁబొసిమా
నివగుచుఁజిత్రకూటముననిశ్చలచిత్తమునన్వసించుటే

మువిసిమదిన్ని నుంగనగమోదముతోడుతగోరుచుందుమో
భువనపవిత్రమానతతపోవిభవంబులనెంచిప్రోస్తమా. ౪౮.

క. దనుజులుగుమురులుగట్టుక

దినదినముమదాంధులగుచుఁదెంపునమామా

వనములకుగాసిచేయుచుఁ

జనుచున్నారేమి తెల్పుఁజనునవసీశా.

౪౯.

సీ. ఆగ్రహంబుననుమాయాశ్రమంబులఁజొచ్చి

సోమపానముఁగ్రోలిసురలఁద్రోలి

హోమామవేదులఁగూల్చియాపంబులనుగల్పి

స్రస్కుప్తంబులనెల్లఁజూఱఁబుచ్చి

తపములఁజెఱచిపాదపములఖండించి

ఫలములనుల్చిపుష్పములరాల్చి

జపమాలికలఁద్రెంచిజన్నిదంబులనుండి

పర్ణశాలలనుర్విబడఁగఁద్రోసి

కపటవృత్తులనేవేళఁగతిమలగుచు

బాధలొనరించుదైత్యులఁబారిఁజిక్కి-

దిశలుగాంచుచునెవరేనిదిక్కులేమిఁ

గలఁగుచున్నారమిమ్మహాగహనమునను.

౫౦.

క. సీయంతరాజుగలుగఁగ

దాయలకైవగవమాకుడగడటుగానక

బాయకయమమ్ముఁగావుము

తోయజనన్తిత్రవంశతోయధివంశా.

౫౧.

వ. అని యమ్మునివర్యు లత్యంతదీనాలాపంబులు పట్కుటయును. ౫౨.

- డి. దానవకోటులంగదిసిదానుభంగిసెలంగబాణసం
 ధానమొరర్చియంతకునిధామముఁజేరఁగఁబుత్తునింకమీ
 ధ్యానములుస్తపంబులునుదప్పకచేయఁగనొప్పనంచునా
 భానుకులుండుమానిజనప్రక్షి-కొసంగెవరంబుఁబ్రీతితోన్. ౫౩.
- వ. అంత. ౫౪.
- గీ. వాచలుత్సహించివలనొప్పఁబూజింపఁ
 బుణ్యకథలువినుచుఁబుణ్యలైన
 మునులగొప్పి నెపుడుముదమందుచుండిరి
 దాశరథులుఘనకృపాశరథులు. ౫౫.
- గీ. అచటనున్నిగాఁగనభివసించుటవిని
 యఖిలమునిగణంబులరుగుదెంచి
 దశరథాత్మజులనుదమయాశ్రమములకుఁ
 బ్రేమరండటంచుఁబిల్చుటయును. ౫౬.
- క. రాముఁడుపుణ్యాశ్రమములఁ
 బ్రేమనుగననాసుతీర్ణప్రేరణనటులన్
 సామోదంబునవెడలెను
 సౌమిత్రియుజనకజయునుసంగడినడవన్. ౫౭.
- వ. ఇట్లు మునిజనాశ్రమంబులఁ గనువేడ్కం జనుచున్నయెడ రామ
 భద్రునితోడ సవినయంబున జనకవందన యిట్లనియె. ౫౮.
- చ. వనమునఁదాపసాకృతులవాసమొరర్చివ్రతంబునల్పవ
 చ్చినమనపూనిఁదీర్చిపురిఁజేరెడుకోరె-లమానియీక్రియ
 న్నునులకునైనెశాచరులమునొ-నిత్రుంపఁగఁగోరఁజెల్లునే
 యినకులవార్ధివంద్రపరహింసలొనర్చుటపాపమేకదా. ౫౯.

గీ. తన్నద్రుంపంగోరుతాపనినైనను
జంపదగునటండ్రుజగతిలోనఁ
బరులకొఱకు నెరులఁబట్టినధించిన
కర్తసంచయంబుగఁడవదరమె.

౬౦

క. మునులకువరమీఁదెసఁగిన
దినమాదిగనాదుమదికిదిగులుజనించె
న్మనివృత్తిఁగాననంబున
దినములుగఁడవుటయె మేలుధీరఁచారా.

౬౧.

వ. అనిన రాఘవ్రండు దరహాసితాననంబు జనకతనూజాత కిట్లనియె.

క. శరచాపంబులుజేకొని
ధరణిస్థరియించుటన్మహర్షిపదులువే
శరణాగతులనువిడువక
పరిపాలించుటకుఁగాదెపంకజనయనా.

౬౩.

క. దానవులనెల్లఁదనునిమి
మానులరక్షింతుననిప్రమాణంబుగనే
బూనిపలికియిటులేప్పిన
భానుకులంబునకుమఱియపయశముగాడే.

౬౪.

గీ. విడుతుఁబ్రాణమైనవిడుతునిన్నైనను
విడుతుననుజానైనఁదడవుమాని
విడువదగునెమానివిధులసన్నిధినిల్చి
పలికినట్టిప్రతివఁబర్చవదన.

౬౫.

వ. అని దాశరథి పలికిన విని విశ్వంభరాత్మజ తల వంచి యూరకుంచె
నంత నమ్మవ్వసుఁ దాపసాశ్రమంబులు డాయం జని.

౬౬.

క. భాసురముగనొక చోమ

క్లానంబులనొక్క చోద్రమాసంబులుగా
వేసకమునివనములని

వాసంబొందిరింతవానవనతులై

౬౭.

గీ. మునిజనాశ్రమములముదమున వెలయుచు

దిగుగుచుండునట్టి తెరువునందు

యోజనాయతముగనురుతరంబైయొప్పు

కొలఁచఁగాంచిమఱియుఁగోర్కెల్లలర.

౬౮.

క. ఆకొలనినడుమ నెంతయు

బ్రాకటముగగీతవాద్యబహునాదముల

న్దాకుఁజ్ఞులన్బుతంబుగ

నాకన్గించుచునునిచియ్యెడనొకట.

౬౯.

గీ. ధర్మధృతుఁడనుతాపసోత్తమునిఁగాంచి

చూనివరయీసరోవరమధ్యమందు

నమరుచుంగళవాద్యఘోషములతేఱఁగు

దెలియమాతోడనానతివలయుననిన.

౭౦.

సీ. అతఁడ్నిలనియెనొయనఘశ్రీరామయీ

సరసిజాకరమందునతతంబు

ఘనపుణ్యఁడగుమాండకన్దితపోనిష్ఠ

లోనరించుచుండంగనోన్వలేమి

విబుధేంద్రుఁడత్రపోవిఘ్నంబొనర్చుట

కచ్చరలేమలనైదుగురను

బనుపవారట్లననిభార్యలైమెలఁగుచు

నాటలబాటలననుదినంబు

నతనిమదికిపొసఁగితదారవంబు

పిసంగనయ్యెడునదెనుఱ్ఱువెంతదోప

రఘుగులాభేశపంచాప్పరంబనంగ

హతునది మొదలనోవరమునింఁటె.

20.

చ. అనవుడుమాండకన్దికపుడంజలిచేసిరఘూర్షహుల్వడి

స్వనములనద్రులన్నచులవన్నె మెకంబులఁబుణ్యభూముల

స్థులవరాశ్రమంబులనుముఖ్యమహీజలతాగృహంబుల

ననతరసత్తటాకములఁగన్నులపండువుగాఁగఁగాంచుచున్.

21.

క. కాశాన్ధాన్వయులిట్లుమ

హాసుతుకంబమరమునిజనాశ్రమములలో

నేకతమునఁబిలుచివియక

తేకువదశవత్సరములుదిరికడంకన్.

22.

మ. ఘనుఁడైపట్టిసుతీర్ణఁగానఁగమదిన్గాంక్షించియే తెంచియ

య్యనఘుగ్ధనైనినములైయతనిచేనాతిభ్యములైందిత

ద్యనిఁగొన్నాట్లువసించికుంభభవుసేవనొరియచ్చోటిమా

నినికాయంబులయాజ్ఞఁగైకొనిమదిన్నిండారుహర్షంబుతోన్.

23.

గీ. దక్షిణాంపుదెనకుదగ నేగివనములు

నదులుగిరులుదాటిన్గాయోజ

నములుగడచిసంభ్రమముననగస్త్యను

జన్మఁగాంచిమొక్కిసన్నుతించి.

24.

క. అయ్యనకులేశుఁడిట్లును

నెయ్యంబలరారమానినేతంగనియో

యయ్యయగస్త్యమునీంద్రుం

దెయ్యెడవనియించియుండు నెఱిఁగింపఁగదే.

25.

వ. అదేయచుంగాక యస్తుహముని మున్నిల్వలవాతాపు లనురక్కస్థుల
నుక్కణంచె నని విందు మత్తైతిగు సాంగంబుగా నెఱిగింపు మనన
నగస్తానుజస్తుడు రాఘవన కి ట్లనియె. 22.

సీ. వసుధేశయిల్వలవాతాపులను ఘోర
రాక్షసుల్బున్న యరణ్యమునను
గలరందువాతాపిఘనమేషమగుటయు
నిల్వలుండుమహామునీంద్రుడగుచు
దద్దినంబనిపల్కితాపసోత్తములను
గొనివచ్చితస్తేషమునువధించి
వండిపెట్టెగమునివక్త్యులుభుజియించి
యింపొందుచుండుచోనిల్వలుండు
రక్తువాతాపియననుదరంబుఁజేల్చి
కొనిబయల్పడునిట్టలూకుటిలదనుజు
తెవుడుమునిజనకోటులఁగపటవృత్తి
నొక్కటనువధియింపుచు నొక్కనాడు. 23.

వ. అనఘాత్తుండగుకుంభసంభవుని ఘోరారణ్యమాగ్గంబునం
గనియాయుల్వలుఁడోలిఁబిల్చికుడువంగాఁజేసికొటిల్యభా
వనతోడన్దజిభోజనాంతరమునన్వాతాపిరమ్మంచుఁజే
రనగస్త్యుండనెజ్జతంబారసి తారానేర్చునేపిల్వఁగాఁ. 24.

క. అనుపలుకులువినిక్రోధం
బుననిల్వలుండమ్మనీంద్రుఁబాడువఁగనతఁడు
ననరోషమెత్తిదైత్యుని
బనివడిహుంకరణమున నెభస్తమి నర్చెన్. 25.

చ. అదియుచుగాకవింధ్యగిరినచ్చెనువైందనడందిపేర్కొనెం
 బవమునద్రొక్కిదక్షిణపుభాగభువిస్పరిగాగనిల్వెను
 పదలకుఁబాపియానవలఘుఁబాముగనుండశపిం చెనంబుధి
 న్నరక చేతరాదిగిదిపానము చేసెనువింటె రాఘవా.

౧౧.

క. మునిపతియగుఘటసంభవు

ఘనతరమహిమంబుఁబొగడఁగాఁదరమెమహా

ముని వేషంబున మెలఁగెడు

మనసిజసూదనుడుగాకచూనియెతలఁపన్.

౧౨.

వ. అని యగస్త్యునుజన్మదు తెల్పిన విని రామభద్రుం డమితహర్షాంత
 రంగుడై యమ్మలునాఁ డమ్మునొందుచే మాగ్గం బెఱిగి జానకీ
 లక్ష్మణసహితంబుగాఁ జని చని యొక్కయోజనం బుత్తరించి ముందట.

రామలక్ష్మణు లగస్త్యశ్రమంబునకుఁ బోవుట.

నీ. ఘనసారసహకారకదళికాఖరూర

పననక్రముకనింబపాఠిజాత

తాలరసాలహింతాలతకోలత

మాలబిల్వాశోకసాలవకుళ

మాతులుంగలవంగమన్తథమాలూర

చూతభల్లత కాష్ఠూతసరళ

చంపకపున్నాగజంబీరకేతకీ

ప్రముఖభూజాతముల్ఫలసుమముల

రాజిలుచుశుకపికకలరవముతోడఁ

గలసిహితముగ మెలఁగుమృగములతోడ

నంబరముఁ జేరు హిమామధూమంబుతోడ

నమరుఘటజాత్రమముఁగాంచిరక్కకులులు.

౧౩.

క. కనియొకమునిచేదమరా

కనెఱుగందెల్పిపుచ్చికడువడిమీఱం
జనికుంభజన్మపదముల

కనుజుండునుదాను మొక్కనతఁడునుబ్రీతిన్.

౮౫.

క. దీవించిరామభద్రుని

భావించికుతూహలమునఫలసలిలంబు
ల్రావించితదర్శితముం

గావించిప్రియుబుదోపఁగానిట్లనియెన్.

౮౬.

చ. అనకుకక్కువంశకలశాంబుధిసోనునురారీమకా

ననమునకీప్రతాపనజనంబులఁజోవఁగఁబూనివచ్చుట

వ్వినిమదినిన్నుఁగాంచుటకువేడ్కజనింపఁగనుంటిఁగంటిఁబా

వనచరితుండనైన్యపవరశిఖామణిరామధీమణి.

౮౭.

చ. అని పల్కుటయు నయ్యగస్త్యమహామునీంద్రునకు వినయావనతుం

డై రాఘవుం డిట్లనియె.

౮౮.

ఉ. అయ్యమునీంద్రచంద్రజగదద్భుతమైతగురూమహాత్వము

ష్టయ్యనసంయములైలుపసంభ్రమచిత్తుడనౌచువచ్చినే

నియ్యెడఁదావకాంఘ్రియుగమిప్పుగఁగన్లెనఁగల్గెఁబావనం

బయ్యెమదస్వయంబునుకృతాత్ముడనైతిధరాస్థలంబునన్.

౮౯.

క. అనిరఘువర్యుడువల్కిన

వినిమానీంద్రుండుమదినివేడ్కలలరనా

తనిఁగొఁగిటనిడియెంతో

విసుతించుచుఁబ్రయముఁబెంచివేగముగాఁగన్.

౯౦.

గీ. మహితయశుడగుశ్రీరామమనుజుపతికి

ఖడ్గకోదండతూణీరకవచముఖ్య

సాధనంబులగన్మృందోసంగియదిని

భావికార్యంబుజింతించివలికనిట్లు.

౯౧.

గీ. దశరథాత్మజగౌతమీతటమునందు

వన్నెకెక్కంగఁదగుపంచవటియనంగ

నొక్కపుణ్యస్థలముగలదక్కజముగ

నదియుమునిజనసేవ్యమైయమరియుండు.

౯౨.

వ. కావున,

౯౩.

క. పంచవటిరంబున

కంచితమతినేగిమీరలచటిమునులభా

విండిబహుసఖ్యులనుగా

వించుకవిహరింపుఁడింకవేడుకలలరక.

౯౪.

వ. అని యగన్మృందు వల్కుటయు నంతరంగంబున నుప్పొంగుచు నా
రాత్రి తదీయాశ్రమంబున విశ్రమించి మఱునాటిప్రభాతంబున
నమ్మనీంద్రునిచే ననుజ్ఞాతుండై జానకీసహితంబుగా రామసామితుల
మానుషం బగువనంబుఁ బొచ్చి యరుగుచున్నయెడ నాత్రోవయం
దతిభీషణాకారుండును మేరుమందరోపముండును నగు నొకపక్షిం
ద్రునిం గని రామభద్రుండు లక్ష్మణున కిట్లనియె.

౯౫.

క. పెనుగొండకైవడినినొక

దనుజాడుపక్షిగతిఁదోచెఁదమ్ముడకంటే

యనునంతవిహగపతిరా

మునిగనుఁగొనిపల్కెఁ బ్రేమమునుకొననపుడుక.

౯౬.

సీ. కశ్యపసూనుండుగమద్రాజాతుండ

నూరుండుమూలండ్రిభారుణేశ

కంపితారాతియాసంపాతిమాయన్న
 ననుజటాయువటండ్రుఘనతమీఱి
 ననఘభవజ్జనకునకుసన్నిత్రుండ
 మీకార్యఘర్మతమెలగువాడ
 నీదారుణాటవి నెల్లచోగుమురులై
 యసురలుదిరిగెదరట్లుగానఁ
 దపనకులనాథవసుమతీతనయనెప్పు
 డేమొకకాచికోనుడని ప్రేమమీఱి
 దెల్పఁదమతంద్రిదశరథాఢీశుకరణి
 నతనిభావించిపూజించిరర్చకులులు.

౯౭.

రామలక్ష్మణులు చంచలకిఁ బోవుట.

క. ఇటులజటాయువునకునతి
 ఘటియించిప్రియంబువల్కి కాంతారంబు
 న్బటువేగమునఁగడచిని
 వ్యటిలంబాడఁగనిరిపంచవటినిందటినిఁ.

౯౮.

క. కనియచటివినొదములకు
 మనముననుష్ఠింగిరామమనుజేంద్రుఁడుద
 మ్మనిఁజేరిలక్ష్మణాయీ
 వనమున కెనయైనపుణ్యవనమిలఁగలదే.

౯౯.

క. ఈగోదావరియందున
 బాగుగఁగ్రుంకిననుగర్హబంధములెల్ల
 న్వేగమెఱొలఁగుటలరుదే
 వేగంకినైనభువనవిఖ్యాతముగాఁ.

౧౦౦.

ప. అదియునుం గాక.

౧౦౧.

సీ. ఫలపుష్పభరితమాపాదపావభులును

గలకలభ్యనులిడుఖగచయములు

నుకరందములగ్రోలుమధుపరభుంకారము

ల్లాచుగావీచమందానిలంబు

వైరమార్గముమానివర్తించుమృగతతు

లతులితంబగుతాపసాశ్రమములు

నిగమనినాదముల్నిగిడించుమునిజను

ల్దొలగకుండెడుహూమధూమములును

గలిగిరమృముగనువిలసిల్లునిష్ఠాహ

పుణ్యభూమినుండబోలుమనకు

ననుచుబల్కియప్పుడనుజుచేనొకపర్ణ

శాలగట్టబనిచిమేలిమిగను.

౧౦౨.

క. ఆపర్ణశాలలోపల

భూపుత్రీయుతముగానపుడురాఘవ్రుండుం

గాపురమునలుపుచుండెను

చాపనజనులాన్తనలరితనుగొనియాడె.

౧౦౩.

హేమంతముకువర్ణన.

క. అంతఃసుహినమఖలదిశా

క్రాంతంబైచలువవలువగప్పినక్రియన

త్యంతధవళచ్చవిస్తే

మంతర్దుప్రగానబడియెనుహినమితముగా.

౧౦౪.

వ. అట్టియెడ.

౧౦౫.

క. రమణీయుడమ్మడుగొల్వంగ

గ్రమమునరాముడుప్రభాతకాలంబునగో

- తమియందుఁ గ్రుంకఁజనువో
నమితతుపారమునుగాంచియునుజనకనియెన్. ౧౦౬.
- క. ఇదెచూడులత్తగాహిమ
ముదితంబైయెల్లదెసలునుకట్టిగాఁగ
స్పృహలెడువెల్లదనంబున
మదనునివెలిగొడుగనంగమహిపైనిపుడున్. ౧౦౭.
- క. నకలతృణావళులందున
ధికముగహిమబిందువులుప్రతిదినమునందు
స్పృకటించికురియుచోహా
క్తికములగతిఁదోపసాగఁదెలిసితెయనఘా. ౧౦౮.
- క. పక్షములుముడిచిపడఁకుచుఁ
గుక్షిన్మీరములనునిటికిఁగానినిలుచుచునీ
వృక్షంబులపైనుండెడు
పక్షులగుమిచలికినెట్లుభరియించునెకో. ౧౦౯.
- క. వారణములుజలములకై
ధారాశముగాఁగనడచితగఁడుండముల
స్మీరములముంచికిట్టిది
ఘోరంబుగనఱచిపఱచెఁగుతలంబుద్రువన్. ౧౧౦.
- గీ. ఎంచిచూడరానియీమంచునేమంచుఁ
దెల్పఁదగునుమదికిఁదెల్లముగను
దంతములునుగలిగితానుండేనేనియుఁ
గొఱికివనదెయొక్కకొఱతలేక. ౧౧౧.
- క. బహుకంబభపటములురా
త్ర్యహములయందేమొకయయవనిజనంబు

బ్రహ్మముగఁగప్పితనియక

నుహుహూయనిచలికిచులికియొదుఁగుదురుగదా.

౧౧౨.

క. పులివంటిచలికివెఱచుచుఁ

గలకంకులఁగుచయుగములఁగనితమయురము

ల్లొలఁగింపకకొగిల్ల

స్వేలయింతురునుమ్ముమగలువిరహము ప్పేర్కి.

౧౧౩.

సీ. ఇట్టిహిమంబున నెట్లాకోభరతుండు

సరయానదినిగ్రుంకుశంక లేక

యీచలికెబ్బంగిమైచలింపకయను

ప్రానంబొసర్చునుబూనికలర

నేరీతినారాక నెదురుసూచుచుమదిఁ

దత్తఱింపకయుండుఁదాల్చితోడ

నిచ్చోటమనయున్నియెఱుఁగకనలుదెన

లరయించియెంతేనినలసెనొక్కొ

యేమి నేయునునింక నేనెందుఁజొత్తు

నాప్రియానుజకుశలంబునాకుఁదెల్పఁ

బాలువా రెవ్వరిలపైని మేలిమిగను

దైవఘటనంబుఁదెలియంగఁదరమెచెపుమ.

౧౧౪.

ఉ. పట్టముమానియేనడవిచాలయిగ్రుమ్మురుచున్నవాడఁదాఁ

బట్టముగల్గితాపసునిభంగిఁజరింపఁగఁబూనెనాపయిన్

దిట్టపుభక్తిచేనతనిధీరతకేమనవచ్చునక్కటా

యిట్టిసహూదరుండవని నెన్నఁగలంఁడెతిరంబుఁదోపఁగాన్. ౧౧౫.

గీ. ఆన్నదమ్ములపరిపాటియరసిభువిని

దెలియవలెభరతునిఁగనితేటపడఁగ

నేనుబిత్తవాక్యపాలనమూనిచేయు

దెల్లనాలనివల్లనేపల్లవించె.

౧౧౬.

ప. అని రాఘవుం డత్యంతదురంతచింతాసమాక్రాంతచిత్తుండై నిరంత
రంబు గౌతమీప్రముఖపుణ్యతీర్థస్నానానుష్ఠాననిష్ఠాగరిష్ఠుం డగుచుఁ
బర్హశాలాంతరంబున ననేకమునిగణపరివృతుండై యుండె నంత.

క. దినదినములత్త్యుండును

మనమునసతిభక్తియొక్కిమల్లడిగొనఁగా

వనమునకునేగిఫలముల

ననువుండఁగఁదెచ్చియొసఁగునన్న కుఁబ్రీతి.

౧౧౭.

లక్ష్మణుండు జంభునికంకంబుఁ జగప్రేయుట.

క. ఒకనాఁటిప్రభాతంబున

నకలుషమతిలక్ష్మణుఁడువనాంతరమునఁబా

వకనిభమైకనుప దైదు

మొకఖడ్గముఁగాంచిమిగులనుత్సాహముతో.

౧౧౮.

ప. అమృతఖడ్గంబుఁ గేల నవలంబించి చేరువ నున్న వేణుతండంబు
ఖండించుటయు నం దొక్కమునివరుండు దెగుటం గాంచి తల్లడం
బంది గడగడ వణంకుచు వేగంబునఁ బర్హశాల జాయం బోయి
యన్న పాదంబులవయిం బడి వగచుచుండం గని రాఘవుండు నివ్వెఱఁ
గంది యిట్లనియె.

౧౨౦.

ఉ. ఏమిటికింతచింతిలఁగనెగొనరించినవారలెవ్వరిం

కేమిఁకొంతగల్గెఁబురి నెల్లసుహృద్జనబాంధవాళినీ

వేమటివచ్చుటోమరియునెవ్వరికైననుబల్కిబొంకితో

నీమదిఁదాచకన్నియునునిక్కముఁదెల్పఁగదయ్యలత్తగా.

౧౨౧.

ప. అనిన లక్ష్మణుం డతిభీతచేతస్కం దై యిట్లనియె.

౧౨౨.

క. వనమునఫలములఁ దేరం

జనుచో నొకఖిల్ల మెమరఁజంచలక రణి.

స్లనుపట్టినఁగొనిదాన

ననమగు వేణుప్రచయముఖండించుటయున్.

౧౨౩.

గీ. దానితోడ నొక్కతాపపవర్ధుండు

ఖండనంబునొందెఁగానమదికిఁ

బాపభీతిదోచిపటుదుఃఖిమొదవెనే

నిందుకే మొనర్తునింకనిపుడు.

౧౨౪.

వ. అని యమోఘశోకపరవశుం డగులక్ష్మణుం గాంచి రామచంద్రుండు

మ్రూన్పడి యుండె నయ్యవసరంబున నచ్చేరువ నున్న మునిజనంబు

తేతెంచి యిట్లనిరి.

౧౨౫.

సీ. వసుధేశ వినుమురావణచెల్లలగుశూర్ప

గాఖయనుఘోర దానవిసుతుండు

జంభుడన్వాడిట్లునప్తాశ్వుఁగోరిత

పంబానర్చిన మెచ్చిపద్మహితుండు

ఘనఖిల్ల మొనఁగుమఁజ్జొన నెల్లక

కడఁద్రోయసామిత్రివడసియిపుడు

దానఁద్రాక్షునుతలఁదెవ్వనేసెను

దాపసులెల్లడధన్యులై

కానసులైనఁ బాపంబుగలుగదుమగుఁ

డవనిపైదువృహరణంబునఖిలశిష్ట

పాలనంబొనరింపనేర్పడజనించి

వెలయుదునుగాదెపొరలు వీరులగుచు.

౧౨౬.

క. అనిముసులువలుకదశరథ

తనయుడుమదిమోదమందితాపనవరులం
గనియిట్టిఘోరతపమా
దనుజుండేమిటికొనరౌడగఁదెల్పుడనన్.

౧౨౭.

వ. అమ్మను లిట్లనిరి.

౧౨౮.

సీ. అఖిలజగద్ద్రోహియగురావణుండుము

న్నమరులసాధింపనగుతుతీని
దనసోదరిమగండుబారుణవిక్రము.

డైనవిద్యుజ్జహ్వంఁడనెడివాని
లంకఁగాచుటకునిశ్శృంకతోడుతఁబూన్చి

చనఁగవాడర్థశానసునిగెల్వఁ
దగుమాయలభ్యసంపఁగఁబూనిపాతాళ
మునకేగుటయుఁబట్టి-ముఖుఁడెఱింగి

వానిఁద్రుంచిగర్భవతిగాఁగనెప్పశూ
ర్పణఖనపుడుచీరిపడఁతిసేపు

కోరినట్టిపతులఁగూర్తిరమింపుపొ
మ్మనుఁడునదిచరించునన్నిదెసల.

౧౨౯.

క. ఆరక్కసిగర్భంబున

శూరుఁడుజంభుండనంగసుతుఁడుదితుండై
ధీరతఁదండ్రెడదంచిన

యారావణుఁడ్రుంపఁగోరియతిధృతివీరిన్.

౧౩౦.

గీ. తపనునకుఁబ్రీతిగాఁఘోరతపమునర్ప

నతఁడునొకఖిగ్గమతికృపననుచుటయును

మెచ్చిచనుచేరకీవాలుఁబుచ్చెనినుఁడు
దీనినేనొల్లననియుండదానవుండు.

౧౩౧.

గీ. అట్టిఖడ్గరాజమవలీలచేసంది
జంభునవనిఁగూల్చినకలమునుల
భయముమాన్చిప్రోచెబరువడిసామితి
వింటేరామచంద్రవిశదముగను.

౧౩౨.

వ. అని యచ్చునివయ్యలు వల్కుటయును రామలక్ష్మణులు సంతసించి
రంత శూర్పణఖ నిజాత్మజుం డగుజంభునకు నెప్పటియట్లశనంబుఁ
జేకొని యచ్చోటి కరుదెంచి ధరణీతలంబున ఖండింప బడియున్న
తనూజానిక శేబరంబుఁ గని నగంబులు ప్రతిధ్వను లిడ రోదనంబు
సేయుచు నగ్నిసంస్కారంబొనర్చి మృత్యువుకైవడి జాజ్వల్యమానయై
మండుచు నచ్చేరువ నున్న మునిజనంబులం దాసి క్రోధాదులలోచ
నంబులఁ జూచుచుఁ జూచుచు నిట్లనియె.

౧౩౩.

గీ. ఓరిమానులమనియూరకెవేరిడి
తలనుమోపెడుజడల్తొల్పియొడల
భూతిఁదాలించినారపుట్టముల్లట్టుక
జన్నంబునెపమునసంఘమగుచు
మేకపోతులఁజంపి మెండుగాఢజయించి
క్రొవ్విజంభునిఁదలఁగొట్టివేచి
యెటుఁగనిక్రియనున్న నేనేలవిడుతుమి
మెవ్వరిట్లానరించిరెఱుకపడఁగ
నాకుఁదెల్ప లేనిమీకంతములఁద్రెంచి
శోణితంబుఁబట్టికూకుడైన

మత్తనూజానకునుమహిదర్పణ మొనర్తుఁ

బాపలార ఘోరవాపులార.

౧౩౪.

క. అనియార్భటించిపల్కుచు

ఘనరోషావేశముననుగదియుడుచకాను

లెన్వనుకకుఁజనికడుభీతి

స్తనువులుగంపింపననిరివానవితోడన్.

౧౩౫.

క. ఓతకుఁగియిట్లానర్ప

స్తాతరమే తెలియు మొక్కిమను జేశనుతుం

డేతెంచివాలుఁగైకొని

నీతనుజానిఁద్రుంచిచనియెనిజముగనిపుడున్.

౧౩౬.

గీ. వాఁడుపంచవటినివలనొప్పనొకపల్ల

శాలనుండునటకుఁజనుము వేగ

ననినలక్ష్మణుండుసనిసట్టి తెరువున

నడుగుజాడఁబట్టియరిగియరిగి.

౧౩౭.

గీ. కటములదరంగశిఖిశిఖిల్లనులఁజెదరఁ

జటులహుంకృతిదిశఁ లెల్లఁజిటిలిపడఁగ

గరళమాకృతిఁగొనివచ్చుకరణిదోష

హూర్వాఖపర్ణశాలవేజొచ్చియచట.

౧౩౮.

చ. సరసిజపత్ర నేత్రునివిశాలయురస్కునిదీర్ఘ బాహుని

స్థరదనిభాంగుశీకరుఁబ్రశాంతునిశీతక రాస్యనిస్సహి

ధరసహధీరునిన్పుగుణధామునిరామునిఁగాంచిదైత్యసుం

దరిమదిమెచ్చియిట్లనియెదర్పకసాయకవీడితాత్తయె.

౧౩౯.

క. ధారుణిపైసవమదనా

కారులఁద్రూడఁజూడఁగానంబడువీ

రేరాజన్యనితసయుల

రేరాజ్యమునన్వసించు రేర్పడ నెపుడున్.

౧౪౦.

క. మునివేషంబుననిక్కా-

ననమునఁజరియించుకారణం బేమొకొచ

య్యనఁదెల్పుఁడనుడురాఘవుఁ

డనియెన్నూర్పణఖతోడనతిధీరుండై.

౧౪౧.

గీ. రాముఁడను నేనుదెలియుమీరాఘసీత

మత్స్యాహూదరుఁడతఁడులక్ష్మణుఁడుదశర

థత్తజన్మలమరయఁదదాష్టఁబూని

వనముననుజరియించుముఘనతమీఱ.

౧౪౨.

వ. అనిన దానవి యిట్లనియె.

౧౪౩.

క. దనుబాధీశుఁడగుదశా

ననుప్రియసోదరినిశూర్పణఖయనుదాన

న్మనుజేశకామదూషిణి

ననుఁగలయుమురతులముదముననుబరిగతులన్.

౧౪౪.

క. నీనవమదనాకారత

కేనేతగుదానఁగాననింపుదలిర్పన్

సూనాస్త్రిబారిననుబడి

పోసీయకయేలుకొనుముధూపకుమారా.

౧౪౫.

వ. అని రక్కసి వెక్కసంబగుమదనాశుగంబులఁ జిక్కి కక్కసంబునం

బల్కుటయును రాఘవుండు చిటునగ వంకురింప నిట్లనియె. ౧౪౬.

క. నతియొకలెగలదునాకు

న్మతిమంతుఁడులక్ష్మణుండుమది నెల్లపుడొ

క్లౌతేకావలెననియుండెడు

సతనికడంజనుముకోర్కెలటసిద్ధించున్. ౧౪౭.

వ. అని పల్కి వీడ్కొల్పుటయు నదైనవి లక్ష్యమని హయం బోయి
క్రీడింపం బిల్విన సతం డిట్లనియె. ౧౪౮.

గీ. మున్నుమాయన్నగోరితిముదితనీపు

యచటికేచనుమన్నదానచటికరుగ

రాఘవుండందెపొమ్మనరక్కసియును

నటునిటులజనివేసారియాగ్రహించి. ౧౪౯.

మ. పటురోపంబునబల్కెనిట్లుమదిసన్నాటింపకీరితిగా

నటులంబొమ్మిటురమ్మరమ్మనుచునన్నాడింపఁగానొనెయ్యె

క్కటమిమ్మందఱబట్టిమింగెడనువేగుబొప్పనంచున్నహ

ర్భటవృత్తింజనుడెంచెరాముపయిభూభాగంబుగంపింపఁగాన్. ౧౫౦.

లక్ష్యమందు కూర్మణఖకర్ణనాసికాచ్ఛేదనం బొనర్చుట.

వ. అప్పుడు.

౧౫౧.

ఉ. రక్కసివెక్కసంబుగనురాఁగనిరాముఁడువంపలక్ష్యమం

డొక్కటఖడ్గముంగొనిమహాగ్రతతోజనుడెంచిదానవి

న్దుక్కునుగర్ణయుగ్మమునుమూలముగాఁదెగఁగోసిపొమ్మనెం

జక్కటిమానివర్యులతిసంభ్రమమందుచుగేలిసేయఁగాన్. ౧౫౨.

వ. ఇట్లు కర్ణనాసికాచ్ఛేదనం బొనర్చి పుత్రైంచిన నాచుప్పనాతి దెప్పురం

బంది తెప్పున జనస్థానంబునకుఁ బాటి ఖరునిం గని బోరుబోరున

రోదనం బొనర్చుచు నిట్లనియె. ౧౫౩.

క. అన్నభవదాజ్ఞచేసే

నన్నిదిశల్దిరుగుచుండియాపంచవటిం

గన్నారగాంచియందొక

యున్నతమగుపద్మశాలనొగిజొచ్చుటయున్.

౧౫౪.

గీ. ఆయ్యెడనురామలక్ష్మణులనెడురాజ

వరులబొడగనిమోహింపవారునన్నుఁ

గర్జనాసికలనుగోసిగాసిచేయ

వెఱచివచ్చితినిపుడునీమఱుగుసారంగ.

౧౫౫.

క. అమ్మనుజులమాంసమ్ముల

నిచ్చుగఁగొనివచ్చినాకునీయకయున్న

వృమ్మతిగాదననిలే

ద్రిష్టురియగుఖరుడువల్కె-ధీరతతోడన్.

౧౫౬.

ఉ. ఇంతఱవంతకార్యమునకేనరుదేరఁగ నేలనిండ్రుఁడో

కంతునితండ్రియొగరళకంతుఁడొకాఁడుఁడొనాపరాక్రమా

క్రొంతినిసైఘనీనరులగర్వమదెంతహరింపఁబుత్తునో

కాంతరొయంచుదానవనికాయములన్వడిఁజేరియిట్లనెన్.

౧౫౭.

క. శూర్పణఖతోడఁజనిమీ

గోర్పింతయులేకనరులనురుతరశక్తి

స్థర్పించిదునిమిపలలము

లర్పింపుఁడుదీనికనుచుననిచెంగడిమిన్.

౧౫౮.

వ. ఇట్లంతకోపమాను లగుదైత్యకింకరులఁ బడువల్పురం బంచుటయు

వారును వీరాలాపంబు లొనరించుచు మద్దండగదాదండశూల

ముసలాద్యనేకశస్త్రసంపన్నులై శూర్పణఖతోడ మృత్యువక్త్రంబుఁ

జొరం బోవుకరణం జని యట్టహాసం బొనర్చి రాఘవునిం బొదువు

టయు నతండు కోపసంరక్తలోచనం డగుచుఁ గోదండంబుఁ కేలం

గొని గుణారావంబుఁ జేలంగించి వాఁడిశరంబుల నప్పదునల్పురం

దునుముటయు మహాభయభ్రాంతిమై వేగంబునం బొటి యా చుప్ప
నాతి చతుర్దశదనుజవీరులు రామభక్తునిచే హతులగుట నెఱిం
గించిన నా ఖరుం డాచ్యహుతిం బ్రజ్వలిల్లు వైశ్వానరునిభంగి భగ్గు
భగ్గున వెలింగి యప్పడు. ౧౫౯.

గీ. పెనుగిరులతోడ భారుణి పెల్లగిల్లఁ
దారకలుడుర్లదివియెల్లఁదల్లడిల్ల
దిక్కుచులుమ్రగ్గరణభేరిదిశలునిండి
మొలయవ్రేయించినలమొనయబంచి ౧౬౦.

సీ. పదునాల్గువేలదోర్బలయుక్తులగుదైత్య
వరులరదముల పైవరుగుదేరఁ
దిరుగకదూషణత్రిశిరులుసేనాగ్ర
ముననుగ్రులైకూడి మొనసంచనఁగఁ
లటహభేరీముఖ్యబహునినాదంబులు
దిక్కులమిక్కిలిపిక్కటిలఁగ
భూరిమాతంగఘ్నంకారంబులశ్వసే
పారవంబులునునిండారఁజెలఁగ
ధరణిగంపింపఁబెంధూళితరణిగప్ప
సకలబలములయట్టిహాసములుప్రబలఁ
గనకరత్నస్థగితశతాంగంబునెక్కి
ఖరుడువెడలెరణితాహకలితుడగుచు. ౧౬౧.

ఖరదూషణాదులయర్థము.

వ. ఇట్లు ఖరదూషణత్రిశిరులు త్రేతాగ్నులుం బోలె వెలుంగుచు బలం
బులుం గూడి సంగరంబునకుం జనుదేర ననతిమారంబున వారలం
గాంచి రాఘవుండు లక్ష్మణున కిట్లనియె. ౧౬౨.

క. ముక్కిడిదానవిసవిబలు

రక్కసులందోడితెచ్చెరణమునక దెన

ల్లిక్కులునిండివెసన్దన

దిక్కునకైవచ్చుపూన్నిఁదెలిసితెయనఘా.

౧౬౩.

క. కావునజనకజడలకెడు

నీవెలఁదియునీవునిమ్మహీధరముపయి

వ్వేవేగ నెక్కినన్ను

న్భావింపుఁడువీరితోడబవర మొనర్తుక.

౧౬౪.

వ. అని పల్కుటయు లక్ష్యఁబడు వినయాపనతుండై రామభద్రున

కిట్లనియె.

౧౬౫.

క. భవదాజ్ఞఁబూనియేనీ

భవనంబద్రువంగనడిచిపూర్వామరసం

ఘవిదారణ మొనరించెద

నవనిజఁగొనియరుగుడన్న గాగ్రంబునకుక.

౧౬౬.

వ. అనిన రాఘవుం డిట్లనియె.

౧౬౭.

ఉ. ఏనొనరించుకయ్యముమహీసుతగాంచిమదింజెలంగఁగా

దానవపక్ష్యులంగదిసిదారుణభంగిశిలీమఖాబుల

న్నానకత్రుంతు నెక్కక్షణమాత్రమునంబడికోట్లనైననీ

జానకితోడవర్గిరికిసర్వరమేగఁగదయ్యలక్ష్యణ.

౧౬౮.

వ. అని రాఘవుం డానతిచ్చుటయు లక్ష్యఁబడు నమస్కరించి జానకి

దోడ్కొని తత్సమిపంబునం దున్న నగాగ్రంబున కధిరోహించి

యొక్కగుహంతరంబున నిలిచి కనుంగొనుచుండె నంత రామ

భద్రుం డభేద్యకవచతూనేరయుగళధారణుండై ధనుర్దండుంబుఁ గేలం

బూని నారి సారించి దానవతండంబులగుండె లవియ గుణంబు
ప్రమోయించి నిలువంబడి యుండె నప్పడు. ౧౬౯.

మ. దివిశేంద్రదాద్యఖలామరుల్లునులు దేదీప్యంబులైయొప్పడి
వ్యవమానంబులనుండి వెల్లుచునుదుర్వారంబయీ సేనరా
ఘృతదొక్కండెటుపోర నేన్నునొకానంగ్రామంబునన్నిల్చియం
చువిలోకింపగ రాముడత్రతిమహాశూరత్యమంకించుచు. ౧౭౦.

మ. శతకోట్యర్కసమానమైననిజ తేజస్సున్పొరి నట్టిహులం
దతితీర్ణంబుగఁగ్రాలజేయుటయు దైత్యభుల్బమంజెందనా
దితిసూనుండఖుండదల్చితటుమం దెంపొప్ప వారల్లాహూ
గ్రతతోడంజనుడెంచి తాకిరివడిన్దాకున్దవంశాగ్రణి. ౧౭౧.

సీ. దనుజబలంబుబుద్ధతిరాఘవునిగిట్టి
చాలముగ్ధరకరవాలశూల
పరశుతోమరగదాచానపట్టసఖన్ద
చక్రముసలకుంతశక్తిభిండి
వాలప్రముఖశస్త్రజాలంబులనుగప్ప
బ్రహ్మాంతకునిధంగిబ్రజ్జవరిల్లి
రాముడొక్కొక్కశరంబుననన్నింటి
మూయించి దైత్యులమాయలఁచి
మండలీకృతచండకోదండుడగుచు
గాండకాండంబులనువారిగండడంప

విపులసైన్యంబులందందవిడిగిచాటి
ఖరునిశరణంబుబొచ్చిరొక్కటనుమీటి. ౧౭౨.

క. ఖరుడొగ్రహమునఁబొగలుచు
దురయొసరించుటకునపుడందూపణుబనుచు

బహువచనతడబ్బలములఁ

బురికొల్పుచురాము వైనిఁబోఁబనుచుటయున్.

౧౭౩.

మ. దనుజాల్భిషణభాషణంబులనుబంతంబొప్పుఁగానార్చుచు

వృనదంబురణీధరంబుపయినిన్వర్షించుచందంబున

స్థనరోహనలముప్పతిల్లవిలసత్కండంబులొండొండఁగ

ప్పినమధ్యందినభానుఁడోయనఁగగంభీరాత్ముడైరాముఁడున్. ౧౭౪.

మ. ఘనజాంబూనదకింకిఁజీఘణఘణత్కారంబుసంధిల్లవి

ల్లనకేలంగొనివీతిఁజూత్రనిభగాంధర్వాస్త్రముంబూన్చియే

సినదద్యాణమగన్వైఖరిసునాశీరాదులగ్నింపన

ద్దనుజానీకముఁదాకిపెక్కుగతులకవండించెనిండారఁగాన్. ౧౭౫.

వ. ఇట్టిమృహస్త్రం బేకరూపంబున రామకోదండవిముక్తంబై దశశత
సహస్రానీకంబులుగా నక్షయం బంది రథగజతురగపదాతివర్గంబుల
ననర్గళప్రభావంబునం దునుముటయు ఖండంబు లగుమల్త్రవేదండం
బులును, నొఱలుచుం బడుతురగరాజంబులును, శకలంబు లగు
శతాంగంబులును, వికలాంబు లగుశరశరాసంబులును, మ్రగ్గెడు
రథికులును, నుగ్గగు కేతనాతపత్రంబులును, రాలిన మణిభూష
ణంబులును, గూలిన ఛత్రచామరంబులును మొంచెంబు లగుపదాతి
తండంబులును వ్యస్తంబు లగుమస్తకంబులును, దుమురు లగునెముక
లును, గుప్ప లగుమెదడుతిప్పలును, ప్రోవు లగుప్రోవులును,
ప్రవాహంబులై పాఱురుధిరంబులు గలిగి భూతబేతాళంబులకాటవ
ట్టగుచు సంగరాంగణం బలిఘోరంబై యొప్పె నయ్యవసరంబున.

మ. బలముల్లులుటఁగాంచిమాషణుడుకోపంబుప్పతిల్లన్తఱహూ

జ్వలవైశ్యానమభంగివెల్గుచుధనుర్జ్యానాదముప్పొంగఁగాఁ

గలననామునిక్రుంతునంచును శతాంగంబుగ్రతందోలియ
మ్మలసోనగ్గురియిం చెభూమియునభంబునైండునింజారంగే. ౧౭౭.

క. ఇనకులుడదనుజునిపై

సునిశితశస్త్రాస్త్రనిమితిజోనుపుటయునువాఁ
డనుపమబాణవిలేతులా

తనిమేనన్నవనసేదత్పత్తిగాంగే. ౧౭౮.

వ. ఇట్టిరువును ననౌనవీరాలాపంబులు బ్రచండకోదండగుణారావం
బులు బటపుచు దురం బానర్చునెడ రాఘవుండు గోపాటోపాడం
బరుండై వాఁడిబాణాబున వానిశరాసంబు ఖండించుటయు నొండు
విలు గొన నదియుం దునియ నేసి ఘోరభల్లంబున సిద్ధెంబు ద్రుంచి
తురగసారథిసహితంబుగా రథంబు నుగ్గాడుటయు నా రక్క-సుండు
విరథుండై యాగ్రహంబున ధరణీతలంబునకు లుఘించి యవ్వడు.

క. పరిఘములిరుకరములగొని

సరగునజనుదేరరామచంద్రుడుకోప

స్ఫురణమునదచ్చజద్యయి

గరమరుదుగడనిమియురముగాడంగనేసే. ౧౮౦.

గీ. రాముబాణమపుదురంబుదూఱంగనీల్గి

దూషణుడువడియెదురమునందు

సంతగోపమెత్తియంతకుగతిమండి

త్రిశిరుడగుదెంచెదిశలుగలంగ. ౧౮౧.

క. మదకరికంతీరవమున

కెమరవ్రాసెలుకరణినేచిత్రిశిరుడం

బుదనిభగాత్రునిరాముని

బ్రహరంబులనొంచినభమువగులంగనార్యే. ౧౮౨.

- గీ. రాఘవఁడుకోపభరిత సందర్శలోచ
 నములనంతంతవిస్ఫులింగములు సెదర
 దానవునిపైనిగదిసియుద్దండచండ
 కాండములనొంచెనత్యుగ్రభండనమున. ౧౮౩.
- క. సరగుననదైత్యవరుం
 డురుతరభల్లంబువుచ్చియురముననాట
 వ్వరకుగొనక రాముఁడుఘన
 శరమునవిలుద్రుంచివైచేజతుతర మెరియె. ౧౮౪.
- క. ధీరత వేటొకవిలుగొని
 యారామునిపైనిఁద్రిశికుఁడాగ్రహ మొప్పుం
 గ్రూరాస్త్రంబులువఱపిన
 వీరా వేశంబుదోచువిభుఁడలుక మెరియె. ౧౮౫.
- క. కడువడిమూఁడంబకముల
 నడరించుచువానియుత్తమాంగత్రయముం
 బడిదుర్ల నేయనప్పుడు
 పిడుగడిచినకొండఁబోలిపృథివింబడియె. ౧౮౬.
- ప. ఇట్లు మహాగ్రం బగుబొణజాలంబునఁ ద్రిశిరుండు గూలుటయుం
 గాంచి ఖరుండు కాలాగ్నియుం బోలె జాడ్యల్యమానుండై విజృం
 భించి రామునిపై రథంబుఁ దోలించి ఘోరనారాచంబులు నిగి
 డింపుచు నిట్లనియె. ౧౮౭.
- ఉ. భూరితరాహవస్థలినిఁబోరియరాతిగణాలినెల్లసం
 హారమొనర్చిమించియశ మందినయట్టిఖరుండనేనున
 న్నారయకిట్లురావగు నెయర్కకు లేశనినుస్వధించియీ
 పోరునమత్సహావరికిబోన మొనరెద నేడుచూడుమా. ౧౮౮.

వ. అనిన రాఘవుం డిట్లనియె. ౧౮౯.

చ. నినుబలవంతుడంచుమదినిక్రమునన్నియ నేకదైత్యులీ
యనిమొననాశరాగ్నికదేయాహుతులైననిరంతకాలయం
బునకటుగానవారిఁగనఁబుచ్చెరమ్మవృథాప్రసంగపా
దనమిఁకనేలబాహుబలదర్పముఁజూపుమురాక్షసాధమా. ౧౯౦.

క. అనవినిఖరుఁడగ్రహుఁడై
కనుఁగవలన్నిగులనగ్నికణములుసెదర
న్మృత్యునిశరవర్షముల
య్యినకులజనివైనిఁగురిసెనెడఁబడకుండఁ. ౧౯౧.

క. రాముఁడందడధికముగనపు
డేమాఁజకయంపసానలెసఁగించుటయు
న్భూమియునభమునునెల్లెడ
నామహితాస్త్రములునిండియర్కనిఁగప్పెన్. ౧౯౨.

క. కరవేగముశరవేగము
లురవడినొండొండఁచెరసియురుజయమతితో
నిరువురుఁచెనఁగిరిహరిహరి
కరికరిగిరిగిరియుఁదాఁకుకరఁబలుదోఁపన్. ౧౯౩.

వ. ఇట్లొందురులు సముద్గంధతందంబు లగుకాండంబులును, గర్జితంబు
లగుసింహనాదంబులును, వికటాట్టహాసంబులును, ధనుష్టంకారంబు
లును, దిక్కులు పిక్కటిల్లం జెలంగిపుచు గండుమీఱి భండ
నంబుఁ జెల్లింపుచుండ నంబరంబున నాఖండలప్రముఖబృందారక
సందోహంబులు రామవిజయంబుఁ గోరుచుండి రంత ఖరకరనిభం
డగుఖరుం డొక్కవిశిఖాబున నమ్మానవేంద్రునికోదండంబు ఖండించి
వాడిశరంబు లురంబు గాఁడనేసిన రక్తసిక్తాంగుం డై రాఘవుండు

కుంభసూత్రం దొంగిన వైష్ణవచాపం బెక్కిడి గుణారావంబు
మ్రోయించి ఘోరం బగునిశితాస్త్రంబు లద్దనుజానిపయి నిగి
డింపుచు. ౧౯౪.

క. శర మొకటవిల్లుదునుముచు.

దురగంబులఁగూల్చిరథముఁ మత్తనియలుగా

ధరఁబడ నెవందనుజుఁడు

విరథుడైదనమర్చివెసనేతేరక.

౧౯౫.

క. గదఁబూనినకరముగ

ప్రదరంబునఁద్రుంచుటయునుభానుకులునిపైఁ

గదిసిపెడ చేతదనుజుఁడు

పదపడివృక్షంబు వెఱికివల పెంగడిమి.

౧౯౬.

చ. పరువిడిదన్నహీనుహముధగ్న మొనర్చిరఘూర్జ్వహుండుడు

ర్భరతర ఘోర బాణమునఘాలమువ్రయ్యఁగ నేయనాఖరుం

దురుతరశక్రవజ్రహతినుర్విదొఱంగునగంబనంగనం

గరమునఁద్రుంగెనిగ్గరనికాయములభ్రమునంజెలంగఁగాక. ౧౯౭.

వ. ఇట్లు రాఘవుం దొక్కముహూర్తంబును ముహూర్తార్థంబునఁ జతు
ర్దశసహస్రరథి కయుక్తంబుగా ఖరదూషణాదిదానవులనిశ్చేషం బొన
ర్చుటయును. ౧౯౮.

క. సుమవర్షంబమితోత్స

హమునఁసురవరులుగురిసిరచ్చర లేమ

లక్ష్మిమ మొప్పనాడిరతినం

భ్రమమునగంధర్వవరులుపాడిరివరుసక.

౧౯౯.

వ. అంత.

౨౦౦.

- క. జనకజన్మోద్ధౌనిలక్ష్మణుఁ
డనువునగిరిదిగ్గివచ్చియగ్రజనకుమ్రె
క్కినరాఘవుడుశరాసన
మనుజునిచేనొసగిసీతనకు-నజేర్చెన్. ౨౦౧.
- గీ. అంతనమ్మువ్వురునుగూడినంతసమున
నాహవక్రీడతెఱుగెల్లనాడికొనుచుఁ
బర్హశాలకుఁజనుదెంచిపరమమునుల
దీవనలుగాంచివెలసిరిధీరులగుచు. ౨౦౨.
- చ. అపుడురురంబునంబడినయాభరదూషణముఃఖ్యదానవా
ధిపులనెఱింగిలంకకతిత్రవగతింజనిరాక్షసేంద్రుని
న్వీపులపరాక్రమోజ్జ్వలునివింశతిబాహునిఁబ్రక్షి-కంతుఁగాం
చిపదములందునముఁడయి చెప్పఁదొం గెనకంపనుండొగిన్. ౨౦౩.
- గీ. దండకాటవిలోననుద్దండచండ
కాండకోదండధరులువేగంటినములు
రామలక్ష్మణులనియెడిరాజవరులు
రాగనుంగొనిఖరుఁడుసంభుఁడగుచు. ౨౦౪.
- క. పమనాల్గువేలరథికులఁ
గదనమునకుఁగూర్చికొనుచుఁగదియుపరాముం
డొడుగకనిలిచిమహూగ్ర
ప్రదరంబులందునిమెనెల్లబలములనధిపా. ౨౦౫.
- ప. అనివజ్ఞాతివధంబునకు మనంబున దుకించి రోహిణితలోచనం
డగుచు రావణుం డకంపనున కిట్లనియె. ౨౦౬.
- క. నరులనగనెంతవారలు
భరదూషణముఖులువిలయకాలాగ్నులునం

గరముననేక్రియగూలిరొ

కరమరుదుగఁదోఁచెమదినకంపనవింటే.

౨౦౭.

ఉ. ఆనకులన్నదీయసుమహావృత్తమైతగుఱెఁగవజ్జుల
న్దానుగఁగ్రుంచివేగమునమాఖరదూషణులేగుతోవసో
పానములన్నటింతుననుబద్ధభవాదులుమెచ్చనిప్పుడే
పూనికతోడవత్తునటఁబోదమురమ్మననాతఁడిట్లనెన్.

౨౦౮.

గీ. రాక్షసాధీశవినుముశ్రీరాముడరయ

భవుడొహరియొసరోజనుభవుడొగాక

మనుజమాత్రునకీశౌర్యమహిమగలదె

దనుజవర్యులతోఁబోరధరణిలోన.

౨౦౯.

క. పదునాల్గుజగములైనం

గుదురుగఁగలిగింపఁబెంపఁగూల్పుఁగనెపుడు

న్నది నెఱుఁగునారఘూర్తముఁ

గదియన్నీతరమెత్రికశఘస్థరవినుమా.

౨౧౦.

క. రామునినతియగునీతా

కామినినిటఁదెచ్చితేనిఁగడుమఃఖమున

స్థూమినతందుఁగృశించుం

ధామసమింకేలనొండుదలఁపకుమధిపా.

౨౧౧.

వ. అదియునుంగాక.

౨౧౨.

క. ఆమోహనాంగికనయగు

వామాక్షింగాననెచటవర్ణననేయ

న్నీమహానీయవిభవమున

కామహిళయైతగునుగాదెయసురాధీశా.

౨౧౩.

వ. అని యకంపనుండు వల్కుటయు దశగ్రీవుం డత్యామోదం బంది
యతనిం బహూకరించి పుచ్చి కామాతురుండు లజ్జాభయవిర
హితుండు గావున మనోజబ్బాపరంపరలం జిక్కి తక్షణంబ రథా
రూఢుడై సాగరావతరణం బొనర్చి యుప్పుడు. ౨౧౪.

చ. విమలఫలప్రసూనములవిశ్రుత మైనమహిమహంబులు
వృక్షమరసమూహార్థుంకృతులుపక్షిమృగప్రజఘోషణంబులం
దమగుఱొలంకులుంగలిగిధారుణినొప్పడు తాటకేయునా
శ్రమమున కేగరావణుండుసత్వర మొప్పునకుంతితాత్మడై. ౨౧౫.

క. అటుచనిమారీచునిచెం

గటనిల్వనలండుపక్షి-కంకునకపుడుం

బటుభక్తివ్రముడైతా

నటబూజలొనర్చియున్న తాసనమొసగెన్.

౨౧౬.

వ. అంత రావణుండు తాటకేయు నాదరించి యిట్లనియె.

౨౧౭.

మ. ఇనవంశంబుననిద్ధరస్తశరభోర్వీశుండునాగల్గునా

తనిసత్సనుడురాసువుండుబలుకాంతారంబునన్దానియై

దినముల్లోయుచుమాఖరాద్యసురపక్షింగూత్సేనంచయ్యకం

పనుడైతెంచివచింపగా నెఱిగికోపస్వాంతుడైయిప్పుడున్. ౨౧౮.

క. రామునినాతనితమ్ముని

భీమపరాక్రమముదోపబిటుదివియకనం

గ్రామమునఘోరవిశిఖ

స్తామంబడరించిత్రుంచితోడ్తోమఱియున్.

౨౧౯.

క. ఆకాకుత్స్థునిసతిసీ

తాకామినియనగనొప్పుదానింబలిమిం

జేకొనగగోరిపోవుచు

నీకెఱిగింపందలంచి నేవచ్చితిటన్.

౨౨౦.

మ. అని రావణుండు పల్కిన విని మారీచుండు గుండె లవియ గడ
గడ వణంకుచు మహాభయభ్రాంతుండై తడఁబడునుడువులతో దశ
గ్రీవున కిట్లనియె.

౨౨౧.

క. ఓదనుజాధీశ్వరయ్యపు

డేదుర్దతిదెలి పెనీకుసీదుర్బుధు

ల్ని దైవభోగములని

మైదిని పైఁగూలఁజేయ మేకొననిటులన్.

౨౨౨.

ఉ. ఆరవివంశ వార్ధిశశియైతనరా రెడురామభద్రుని

న్దారహరాబ్జసంభవులుమార్కొనఁజాలరసంగదానవు

ల్భారితరాహవంబుననుబోరఁజనన్న గుఱాటుగాదెనే

నీరమణీయవైభవమునిల్పుటకైతగఁదెల్పఁబూనితిన్.

౨౨౩.

క. ఏమిటికిటుతలఁచెదనీ

వామనుజాధీశుఁడెన్న నసురాభేద్యుం

డేమునివృత్తిఁజరించుట

రామునకు న్వృతిచికాదెరావణవింకె.

౨౨౪.

మ. మునుగాభేయుఁడొనర్పుజన్న మునునిర్మలంబుగాఁజేయనా
యనుజుండేనుజనవ్రఘూద్యహుఁడుదివ్యాస్త్రంబుసంధించిచ
య్యసనన్నీ యెడఁద్రోసఁగానమఱియేనారాముబాహుబలం
బునునొక్కింత నెఱింగినాఁడమదినాబుద్ధిన్వివేకింపుమా.

౨౨౫.

క. నీసతులసుతులహితుల

న్భాసురమగునట్టినిఖిలభాగ్యులెల్ల

స్థానహితకావబూనిన

సీనదికింజనుములంకకిదిసీతిసుమీ.

౨౨౬.

వ. అని మారీచుండు పల్కుటయు రావణుం డప్పటి కొక్కభంగి
సీయకొని రథాయాఘండ్లై మఱి లంకాపురంబున కరిగె నా
సమయంబున.

౨౨౭.

శూర్పణఖ రావణుకడకుం బోయి తన భంగం బెఱింగిండుట.

సీ. రాముబాణాగ్ని చేరణమునఁగూలిన

ఖరదూషణాదులఁగాంచివగచి

కడువేగఁబాటిలంకాపురిఁజేరిత

న్నగరంబుననుమహాన్నతముగాఁగఁ

దనరునాస్థానపదనమునభటపరి

చారకగణములుసందడింప

గరుడోరగామరగంధర్వకిన్నర

రమణులునాలపట్టములువీచ

భద్రసింహాసనోపరిభాగమునను

మించికొలుపున్న రావణుఁగాంచియతని

పదములకుఁమ్రొక్కినిలిచెదౌర్భాగ్యనిరత

శూర్పణఖమృత్యుదేవతసాబగుదోష.

౨౨౮.

వ. ఇట్లు కర్ణనాసికాచ్చేదనంబుకతన జూటజూటం దొఱఁగురక్తధారల
తోడఁ గానంబడు చెలియలివికృతాకారంబుఁ గాంచి రావణుండు
దండతాడితమహేంద్రందడుండుభంబుకైనడి భగ్గుభగ్గున మందుచు
నిట్లనియె.

౨౨౯.

క. నాకుంజెల్లెలవనిని

న్నీకొలఁది నెఱుంగకవ్వఁజెగ్గొనరించె

న్నా కాధిపుఁడైనవడిఁ

జేకొనకేభక్తముననుజెంఁదెడఁగడిమిఁ.

౨౩౦.

గీ. ఎఱుఁగఁదెల్పుమిప్పుడింతినీవెంటనే

నరుగుదెంచిశౌర్యమధికరించి

వానిఁదునిమిరక్తమాననిచ్చెదనీకు

ననినఁజప్పనాఁతియనియెనిట్లు.

౨౩౧.

సీ. దశరథత్నాపాలతనయులురామల

త్తులులనువారతిరణనిపులులు

దమలేంద్రిపనుపునదండకాటవిఁజేరి

పంచవటినివసియించియుండ

వారిహాపవిలాసనైభవంబులఁగాంచి

కామించియేఁబోయికవయఁబిలువఁ

గోపించినాముక్కుఁగోసిపుచ్చుటయును

వినిఖరదూషణుల్వేగమునను

విశదయశులగునాచతుర్దశవహస్ర

దనుజబలములఁగూడియుద్ధతిఁగడంగి

రాముబాణాన్నినీతైరిరాక్షసేంద్ర

తెలిసియందుండనొపకేతెంచితిటకు.

౨౩౨.

క. నీతోఁబుట్టువనంబ్ర

భ్యాతిగవిలసిల్లునన్నుఁగనిసురవైరు

ల్భితిల్లిపాతిమనుజుని

చేతలనిప్పాటువడఁగఁజెల్లునెయధిపా.

౨౩౩.

క. అనుటయురావణుడిఱువది

కనులన్నిభిలుపర్వఁగానిట్లనియె

స్తనుజలమనుజుడుదునుముట

వినియెఱుగముకాదెయట్టివీరుడుగలఁడే

౨౩౪.

గీ. వానినాడు బాణ వైఖరినులుమాడి

నీమణ్ణాఱఁతఁదీర్తునిక్కముగను

రమ్ముపోదమనినసమ్మతింపకచుప్ప

నాఁతిపల్కెదనుజవాఘతోడ.

౨౩౫.

ఉ. రామునిఘోరవిక్రమమురాజనభావమునాజినోర్వసు

త్రామునకైనమన్నభవిరామునకైనదరంచెనీపుని

స్లేమటిపోవుటోప్పదిపుడేనెఱిగింతునుపాయమెట్లనం

గోమలిసీతనాఁదనరుఁగూరిమిభార్యయొక్కర్తువానికిఁ.

౨౩౬.

గీ. దానిఁదెచ్చి తేనిఁదాభార్యనడఁబాసి

యోర్వలేకయాతఁడుర్విఁగూలు

నింతెకాకయట్టియింతినీకబ్బినఁ

గోదవలెల్లఁబండుఁగోర్కెనిండు.

౨౩౭.

ఉ. చూచితినిర్జరాంగనలఁజూచితిఘోరనీలవేణులం

జూచితియత్ కామినులఁజూచితిఁబన్నగసన్నతాంగులం

జూచితిదైత్యనుందరులఁజూచితిమానవకన్యలన్నిజం

బాచెలిసాటిముజ్జగములందునుగాననుదానవేశ్వరా.

౨౩౮.

ఉ. దానిమనూహరాకృతియుదానివయోవిభవాతిరేఖయు

ద్దానివచోవిలాసమునుదానిమెఱుంగగుమేనికాంతియు

ద్దానిదయార్ద్రచిత్తమునుదానిమిటారపుచెఱ్ఱుచూపులు

ద్దానికెకాకయిజ్జగతిఁదామరసాక్షులకొప్పదెప్పడుక.

౨౩౯.

ఉ. చందురుఁగేరుమోమునుమసాయకువింటిగొమల్పొమ్మల్లదేం

దిందిరబృందముల్కురులుదిక్కరికుంభములెన్నఁజన్నులే

మందుగపోలముల్లభుకుటద్వములైతనరారుచుండునా
చందనగంధిసోయగమునన్నుతీసేయఁదరంచెయేరికిఁ. ౨౪౦.

క. ఆచెలిసీచెలియైన

న్నీచెలువంబుగ్గడింపనేర్చునెవిధినే
దాచకతెల్పితిదాని
న్వేచేకొనఁదలఁపుమిపుచెవిబుధవిదారీ. ౨౪౧.

క. అనిశూర్పణఖమహామో

హానకరమగుచొక్కుజల్లినట్లుప్రబోధిం
చినవిధిప్రేరేపఁగన
ద్వనుజాధీశుండుగామతర్పరుడగుచున్. ౨౪౨.

గీ. కొలువుఁజాలించినీతపైఁగోర్కెఁబెంచి

యరదమెక్కిమహూదధినటుతరించి
యందుమారీచుఁబొడఁగాంచియనునయించి
రావణుడువల్కెమదిసనురాగమెనఁగ. ౨౪౩.

గీ. వింఁటెమారీచరామునిబంటుతనము

ఖరముఖులఁద్రుంచుటయకాకకఠినవృత్తి
నపకృతియొనర్చెనాకునేనదియెఱింగి
మఱివచ్చితిసీతోడమండలింప. ౨౪౪.

వ. అది యెట్లంటేని.

ఉ. మేదినినెల్లదిక్కులనుమేలిమితోడఁజరించుచుండునా
సోదరినద్గుణధ్యయగుశూర్పణఖంగనికర్ణనాసికా
చ్ఛేదమునర్చెరాముడదిచెచ్చెరనేడ్పుచురాఁగనామది
స్థేదముజెంఁదెనిప్పగిదిఘన్నతకేనెటులోర్తుఁదెల్పుమా. ౨౪౫.

క. కావ్రవనేజనిరాముని

దేవింగొనియెదనుదత్ప్రతీకారముగా
నీవున్నాకుసహాయము

గావిచ్చేయంగవలయుఁగానసమునకుఁ. ౨౪౭.

క. కనకమ్మగాకృతిచేస

య్యనకులులభ్రమింపఁజేసియెట కేనియుఁదో
దొడ్డినిజనుమేనాసమయం

బునరామునిసతినిఁదెత్తుఁబొంకముమీఱఁ. ౨౪౮.

క. తగదనకిటుగావించియు

నగధృతివైనచ్చితేనినారాజ్యమునఁ
నగఁబాలునీకొసంగెద

నగణితముగనేలుచుండుమమరులుగొలువఁ. ౨౪౯.

వ. అని గావణుండు వల్కు-పల్కు-లు ముల్కులక్రియ నాటి హృదయ

భేదనం బానర్ప దత్తఱంబున మారీచుం డిట్లనియె. ౨౫౦.

క. ఏమునుదెల్పినబుద్ధుల

నీమదిన్దొక్కింతయైననిజమెఱుంగఁగలే
కీమాడ్కిమఱలివచ్చితి

వేమనఁగాఁదగునురాక్షసేశ్వరనిన్నుఁ. ౨౫౧.

క. తనకోతఁదానెఱుంగక

చనిమనశూర్పణఖరామచంద్రునిఁగామిం
చినముక్కుఁగోసిపంచెన

తనిపైఁగ్రోధింపఁదగునెదనుజాధీశ. ౨౫౨.

ఉ. రాముఁడుపిన్ననాఁడొకతరంబుననంబుధిఁద్రోసెనన్నునే

దామనుజాధినాథనుతుఁడహవభీముఁడుఘోరసాయక

స్తోమములొప్పుమెప్పుగనుశూలధరాదులకైననానెనం
గ్రామతలంబునందతనికట్టెదుటన్నిలువంగరావణా. ౨౫౩.

క. రవమనినరత్నమనిన
న్రవియనరమణీయమనినరణశూరుడన
న్భువిరేఫాద్యాఖ్యలునా
చెవిసోకినమడిగలంగునీర్థమువింటే. ౨౫౪.

క. సగపాలోసగడననుచు
దెగువంబలికితివిరామదేవునకెదురై
మగుడినగదసీప్తెనగుట
పగఁగొనిబ్రతుకంగడరమెబ్రహ్మాదులకుఁ. ౨౫౫.

వ. అదియునుంగాక. ౨౫౬.

చ. పరవతులన్నదాంధులయిబల్లినిబట్టడలంచునట్టిపా
పరతులయాయువులకులభాగ్యములున్నశియించుగాననీ
చిరతరనంపుదల్కులముఁజెల్వముఁగాచికొనంగడంగదే
నిరవికులేశుకూర్చినతినిగొననెన్నకుమయ్యయియ్యెడఁ. ౨౫౭.

మ. సురసిద్ధోరగపాద్యకింపురుషరక్షోయక్షగంధర్వకి
న్నరకాంతామఃబలెల్లనిస్సలసియానందించుచుంగొల్వఁగాఁ
బరమప్రీతిఁజెలంగుటల్విడిచిదౌర్భాగ్యప్రయుక్తాత్మయా
నరభామన్నదిగోరఁజెల్లునెయిటుల్నాకారియూహించుమా. ౨౫౮.

క. నీకాప్రుడనగుకలమున
నీకరణిందెల్లుఁబూనితిదిబుద్ధిగనీ
వాకర్ణించిమదినిబటుధృతిఁ
జేకొనిలంకాపురంబుఁజేరఁగనొప్పుఁ. ౨౫౯.

వ. అని తాటకేయుండు నానాప్రకారంబులం బ్రజోధించుటయు రావ
ణుండు విధిప్రేరణంబున విన నెల్లఱు నత్యాగ్రహంజై చుటచుటం
జూచుచు నప్పడు. ౨౬౦.

క. ఏననురేంద్రుండనినుం

తైననుభావింపకిటులనాడఁదొడంగె
స్వీనివధింతుననుచురాఁ
గానమ్మారీచుఁడాత్మగతమునననియెన్.

౨౬౧.

క. అనలమునఁబడెడుఫణినె

త్తిననాతనిమఱలఁగఱచుతెఱఁగుననిమ్మా
భునకుహితంబులుదెల్పిన
ననుఁదునుమందలఁచెనేమనందగునింకన్.

౨౬౨.

క. ఈనీచునిచేఁజచ్చుట

కైవసాఘప్రనిచెంతకరియతనికీ
మేనొసఁగినాకపథమున
కేనరిగెదననుచు నెంచియిట్లనిపలికెన్.

౨౬౩.

గీ. దనుజనాయకభవదాక్షఁదలనుమోచి

ఞానియొనర్చెదనెంతేనిఁగొదవలేక
యాగ్రహముమానివేవేగనరదమెక్కి
రమ్మునాతోడదండకారణ్యమునకు.

౨౬౪.

వ. అని యిట్లు మారీచుం దొడంబడుటయు నా రావణుండు హర్షాంత
రంగుండై వానిఁ దనరథం బెక్కించుకొని చని చని దండకార
ణ్యంబుఁ బ్రవేశించి పర్వతాల డాయు బోయి తా నెక్కడో నదృ
శ్యుండై యూడి మారీచునిం బనిచిన సమ్మాయావి యప్పుడు.

మరీచుండు మాయామృగం బగుట.

సీ. కవచంపుజిగిమేనికాంతియునీలాల

కెనయగుకన్నులునింపుగుల్కఁ

బవడంపుఁగ నెప్పమట్టవలీనుకర్ణంబు

లల్లనల్లనివాలమతిశయిల్లఁ

బచ్చలశృంగముల్బలుముతైములపొడ

త్వేదూర్యఖురములువన్నెకెక్క

మాయాకురంగమైమారీచుఁడప్పుడు

సరగుననాపర్ణశౌలకడను

హరుఁడుదనవిల్లురాముఁడీయతివకొఱకు

విఱిచెఁగావునసలయింతువీరిననుచుఁ

జేతిమృగమునుబనిచినరీతిఁదనరి

మించియటుపొంచివంచించిమెలఁగఁదొఁగఁ.

౨౬౬.

ఉ. వాలరుచిన్తయూరములవైఖరినాడఁగఁజేయునైజమై

డాలుననొక్కచోఁబసిఁడిదాలోనరించుచునిక్కిచూచుశం

పాలతరీతిబెల్కుభ్రమపాటుగఁజెంగునదాఁటనీడకై

సాలముపొంతఁజేరుమృగజాలములన్బడరించునేర్పడక.

౨౬౭.

వ. మఱియు నమ్మాయాకురంగంబు నింగి కెగయుచు నిలాతలంబునం

బవ్వళించుచు నిట్టట్టుఁ జనుచు ఖరంబుల నేలం ద్రవ్యుచు నాఘ్రూ

ణించుచు సంతంతం బాడనూపుచుఁ జేరువకుం జనుదెంచుచుఁ జెవుల

విక్కిరింపుచుఁ గ్రేళ్లులుకుచు శచీంద్రులమ్రోల నృత్యం బొనర్చు

నిర్జరవారాంగవచందంబున రామభూమిజానివాసం బగుపర్ణశౌలం

దాసి నటనం బొనర్చుచుండె నయ్యవసరంబున.

౨౬౮.

గీ. కాలసన్నిహితంబయ్యెగానఁబూని
లంకదగ్గంబునేయఁగారమ్మటంచుఁ
బిలువనేతెంచుయమదూతచెలుపుదోఁపఁ
గనకమృగమహ్నగమపట్టెజనకజకును. ౨౬౯.

క. ఇటుతనకెదురుగఁదోచిన
మటుమాయమృగంబుఁజూచిమెధిలిమదిను
త్కటమగుసంభ్రమమందుచుఁ
దటుకునరాఘవునిఁగాంచితానిట్లనియె. ౨౭౦.

ఉ. ఎన్నఁడునిట్టివింతమృగమివ్వినావనియందునెందునుం
గన్నదిగామవిన్నదియుఁగాదిదికన్నులపండువయ్యెనేఁ
బన్నగదీనిచర్చమునఁబండిసుఖంపఁగఁగోరుదానన
త్తన్ననచేసివేయరిగిమానకతెమ్మిఁకఁబ్రాణనాయకా. ౨౭౧.

వ. అని జనకతనూజ కపటదానపుత్రుఁడు గా నెఱుంగక కనకమృగం
బనిభ్రమఁ జెంది దానిచర్చంబుఁ గోరుటయు నాసాధ్యతలం పొనర్పం
బూని రాఘవుండు లక్ష్మణునిచేవిల్లందుకొని పర్ణశాలయం దేమ
ఱక కాచియుండునది యని నియమించి గొనయం బెక్కించి కరం
బున శరం బమర్చి డాయం జనునప్పు డమృతామృగంబు ౨౭౨.

మ. పొనలందూఱునుబూరిమేయుటకునైపోవు న్నహీజంబుమా
టొదవండాఁగునుమిట్టుపల్లములపైనుంకించిదాఁటున్దిరు
ల్లిదియంబ్రాఁకునునలైనల్లిరుగువేగంజప్పడాఁలించిపె
ల్లదరున్గననిపాఱునంతట నెమాయంబైమఱిన్గవుడు. ౨౭౩.

క. మృగమెటుచనురాఘవుఁడ
పుగిదింజనివెంటనంటిబలువడివీఱ

న్నిగులవనంబునగ్రుమ్మటి

దగఁగొనియొక్కటనునిలుచుదనువులనీడన్.

౨౭౪.

క. మాయామృగమిగతిరఘు

నాయకునలయించికాననమునకువేళ్ళొం

పోయియటుడించితామటి

మాయంబైవనఁదలంపమనుకులుఁదంతన్.

౨౭౫.

మ. అనుకుండంచు నెఱింగిగీమమగుబ్రహ్మాస్త్రంబుసంధించిది

గ్విసరంబుల్చలియింపనిర్జరవరుల్విస్వధిఁగంపింపన

ప్రసముద్రంబులుదల్లడిల్లమునిసంతానంబులగ్నింపన

య్యసమానుండగురాఘవుండడలఁజేయన్మోసెకోదోతముల్.

గీ. అమృతాస్త్రంబుదైత్యువైనడరిహతము

నేయహాసీతహాలక్షణాయటంచు

ఘోరనిర్భోషమొనరించికూలెలంక

గూలెరావణుడిలఁగూలెఁగూలెవనఁగ.

౨౭౬.

వ. అంత నదైత్యుం డొనర్చునినాదంబు గర్భనిర్భేదనం బానర్పం

దల్లడం బంది లక్షణు జీరి జానకీదేవి దుఃఖంచుచు నిట్లనియె.

శా. అన్నలక్షణునిం తెరాముడిపుడత్యర్థారపంబాప్వఁగా

నిచ్చున్నన్నునుబేర్కొనెవ్వనమునన్నిక్కంబుగాసిల్లెనో

యెన్నదైత్యులచేతఁజిక్కిమఱితా నేయాపదంజెందెనో

కన్నారందిలకింపఁగాఁదగదె వేగంబోయినీచీయెడన్.

౨౭౭.

క. కనకమృగంబనిబ్రమసితి

దనుజుండగుఁటెఱుంగనైఁదప్పెనుగార్యం

బనఘాత్యయరసిరమ్మిటు

వనమునకీవరిగియిపుడవశ్యముగాఁగన్.

౨౭౮.

వ. అని డోలాయమాసమాసనయై వగచుచుం బలుకుజనకజం గాంచి
లక్ష్మణుం డిట్లనియె. ౨౮౧.

గీ. తల్లినీవిపుడిట్లేలతలకిపలుక
వీరుడగురాఘవనక్కొక్క వెఱపుగలదె
యట్లులెననుభవనముల్లిట్టిపడవె
యినుడుగులఁ డెధరఁజెనెఱుకవలదె. ౨౮౨.

గీ. మాయదైత్యుండురాముచేసాయకమునఁ
ద్రుంపబడుచోమనలభమియింపఁజేసెఁ
గానఁదలకంగవలదురాఘవఁడువేగ
రాగలంఘూఱిడిల్లుముబొగుమీఱి. ౨౮౩.

వ. అని లక్ష్మణుండు నల్కుటయుఁ దద్వాక్యంబులు క్రూరనారాచంబుల
భంగి హృదయంబు భేదిల్ల ధరణీజాతిక్రోధశోకింబులు రెట్టింప ని
ట్లనియె. ౨౮౪.

క. నిన్నతిభక్తుండనిమది
మన్ననగావించుచున్న మనుజువ రేఖ్యం
దెన్నికనిటుచీరినవిన
కున్నట్లుచరించెదకటయొగిదాయవలెన్. ౨౮౫.

గీ. రాముడసురచేతరణమునబడుటయు
నేఱిఁగినన్నఁగలయనిచ్చఁదలఁచి
యున్న తెఱఁగొకాకయుర్వీశుడగుభర
తునకొసంగఁగోరితోమనమున. ౨౮౬.

క. ఈతలఁపొప్పదువినుమా
భూతలపతియైపజనకపుత్రినిగానా

గౌతమీయంగుబ్రాణము

లీతజ్జిఁ బాయునునుగాకయెంతు నెయ్యెగులన్. ౨౮౭.

వ. అని యిట్లు విధిప్రేరితంబై పలుకుపలుకులు ములుగులక్రియ నాటినఁ
గరంబులఁ గర్థరంధ్రంబులు మూసికొని రామరామో యని వన
దేవతలసాక్షిగాఁ గోరి కన్నీరు మున్నీరు లై పాతి వగచుచు జన
కజం గని'లక్ష్యణం డిట్లనియె. ౨౮౮.

క. ఇదెపోయి తెత్తురామునిఁ

బదరకుమజ్జననియనుచుభక్తిదలిర్పం

బదములకుఁ మ్రొక్కి-మార్గము

వదలకలక్ష్యణండుననియెవనమునకరయన్. ౨౮౯.

ఉ. అంతట రావణుండుదనుజాకృతిమానినిజాంతరంగమం

తంతఁజెలంగనుబ్బుచుమహాముని నేషముఁబూనిపర్వతా

లాంతరమందుఁజొచ్చికుముదాప్తునిఁ బాసినకోహిణీక్రియం

జింతిలుచున్న భూతనయ చెంతనునిల్వఁగనవ్వఘాటియన్. ౨౯౦.

క. మునివకుఁడనియాతిభ్యం

బను ప్రేంద నెసంగనవ్వడమ్ముదితనిజా

ననముఖ్యహాపయావన

మునుగ నిమెచ్చుచునుగపటమునియిట్లనియెన్. ౨౯౧.

ఉ. ఎవ్వరిదానవీవ్రతరశేషణభారతిపైఘృషానిపై

యివ్వనలక్షిపైఘృతపైయింద్రునికాంతపైకాకయున్నచో

నివ్వసుధాస్థలిస్తలఁపనింతులకిచెలువంబుగల్గునే

జవ్వనియొంటినిట్లునికీచయ్యనఁ దెల్పుముదాఁచకీవ్వడున్. ౨౯౨.

వ. అనిన జానకి యిట్లనియె.

౨౯౩.

- క. ఇనకులుడగుదశరథుషియ
తనయుడురాఘవుడునాకుదగుభర్తనను
స్తనకజయమరులత్సణు
డనఁగానామఱియతిబలాధికుడొప్పున్. ౨౯౪.
- క. ఈకాననమునమువ్వర
మేకడలందిరుగుచుండుమిందొకమృగము
న్నాకమ్మతముగదోచినఁ
జేకొనిరారాముడరిగెకీఁమ్రగమనుడై. ౨౯౫.
- గీ. అతనిరాకదడయనగ్రజాదోడ్డర
లత్సణుండుసనియెలావుమెఱయ
నొంటినున్నదాననూమునివరభవ
దాగమనముఁదెల్పుమాదరమున. ౨౯౬.
- వ. అనిన రావణుం డిట్లనియె. ౨౯౭.
- క. ధనదానుజుడనురావణు
డనువాడన్నిఁఖలదానవాధీశుడన
వ్వననిధినివెలయుచుండెడు
ఘనలంకాపురమునేలుఘనుడనువినుమా. ౨౯౮.
- గీ. అప్టదిక్పాలురెపుడునాయాజ్ఞదలచి
మెలఁగుచుండురుననుబోలుమేటివీరు
సండనుండినసీచెల్వమతిశయిల్లు
జేదమానవుపొందెలబిసరుహాక్షి. ౨౯౯.
- గీ. రన్ములంకాపురమునకుసమ్మతమున
ననుచుఁజీరుచుదననిజలేనువ్రజాపఁ

గాంచిధరణిజభయమునఁగలఁగిలొలఁగి

యడలిదిగులొందిమూర్ఖిల్లియవనిబడియె. 300.

వ. ఇట్లు ధరాతలంబునం బడి మూర్ఖం జెందియున్నజనకజం గాంచి
రావణుండు దన పాలింటికాలమృత్యువుం గొనిపోవుకరణి నద్ధరణిజాత
నైతి నిజరథంబున నిడికొని గగనమార్గంబున లంకాభిముఖుండై
చనుచున్నయెడ. 301.

క. తనమూర్ఖుడెలిసిజానకి

దనుజానిచేజిక్కుటెఱిగితనువువడంకం

గనుఁగవనశ్రులుదొరఁగఁగఁ

బెనురవమునరామభద్రుఁబేర్కొనివగచెన్. 302.

ఉ. అక్కటరామచంద్రదనుజాధముఁడౌదశకంఠబారిసే

జిక్కితిదీననైతినిచుడిరెదవేగమెరాఁగదేమది

న్యైక్కసమైనభీతిబలవింపఁగఁదాఁగొనిపోవుచున్నవాఁ

డిక్కతినాత్తునిండునియనేయుమునాచెఱబాయనియ్యెడన్. 303.

క. పైఁడిమృగంబనిభ్రమగొని

పోడిమిచెడియడవికేలపొమ్మంటినిను

స్వేడుకలుదలఁచనిట్లాడఁ

గూడుటలెఱుఁగంగనైతిఁగుతలాధిశా. 304.

క. అన్నాలక్షణగుణసం

పన్నునినిన్నాడుకతినభాషణఫలము

స్రొన్ననమందితినన్ను

న్నన్ననచేబ్రోవరమ్ముమదిదయపేర్చిన్. 305.

గీ. ఏమిసేయుదానసీదానవాధముం

డేమొనర్చునొక్కయెఱుఁగనేర

నమరులారయక్షతములారజనులార

ఖగములారనన్నఁగావరయ్య.

30౬.

సీ. తరులారనానఁజూదరులార తెల్పరే

ధరణీశుఁడైననాథపునితోడ

యతులారవిపినదేవతలార తెల్పరే

పలుదెఱంగులభానుకులునితోడ

నదులారజాజిపూఁబొదలార తెల్పరే

కడువేగలత్తగ్రాగ్రజునితోడఁ

గరులారఘనముకాగిరులార తెల్పరే

కోదండదీక్షాదిగురునితోడ

దనుజుఁడిబృంగిననుఁగోరితగనిదారి

నాపతినిడాఁగురించితిన్నగనుబొంచి

మించికొనిపోవుచున్నాఁడుమీరలిపుడు

పలుకుఁడిజాడమారామభద్రుతోడ.

302.

క. అనియనిపేరెలుఁగునరా

మునిఁజేరుచులక్ష్మణునకు మొఱిలిడుచునుబో

రునదుఃఖంచుచుఁజనుసీ

తనుగనిదివిజులుగలంగితలఁకిరిమదిలోక.

30౩.

క. వనమునఁగలమృగతతులె

ల్లనుమేయుటలుడిగిదివినిలక్ష్మ్యంబిడిలో

చనములనుసలిలధారలు

ఘనముగఁదొరఁగంగనిలిచికాంచుచునుండె.

30౪.

జటాయువు రావణున కడ్డం బగుట.

- గీ. అంతభూమిజాతయాక్రందనధ్వను
 లెల్లడలనునిండిపల్లవింప
 నమృహానినాదమాలించిఖగకులా
 ధ్వజుడగుజటాయువాక్షణమున. 300.
- గీ. పక్షవిక్షేపసంజాతపవనఘాత
 చలితకకుభంతరాభుజైబలిమినెగిరి
 భానుబింబంబుగప్పస్వర్భానుభంగి
 దశముఖునకడ్డమైపల్కెదర్పమొప్పు. 301.
- క. రావణముచ్చిలిరాముని
 దేవింగొనితెచ్చితెంతధీరుండవునీ
 వావసుధేశునితోనని
 గావించినగాదెనీదుఘనమెటుగఁదగున్. 302.
- క. పరదారాపహానకుదు
 ర్భరకలుషమెకాకసుకృతభవనముగలదే
 యరయకిటుచేయనేటికి
 గురుతరమైవెలయుబ్రహ్మకులజుడవయ్యున్. 303.
- క. విడుపుమికనైనసీత
 నిడువకమెండొడ్డితేనివిడుతు నెనిన్నుం
 బొడిపొడిగానాపదములఁ
 బడదన్నదుఁగాకయొందుపలుకనుజావ్త్తి. 304.
- వ. అని యట్టిహాసంబునం బల్కుజటాయువుం గాంచి రావణుండు
 కోపసంరక్తవిలోచనంబై కోదండంబెక్కిడి శరపరంపరలు గురి
 యింప నవ్విహగేంద్రుం డవ్విశిఖంబుల నిటిచి పోవైచి రథంబు

పయిం గుప్పించి వజ్రోపమానంబు లగునిజనఖంబుల నద్దనుజామకు
టంబుల దుల్చి తమన ప్రచ్చి రుధిరప్రవాహంబు గావించి ధను
ర్దండంబు ఖండించిన నాగ్రహంబు దోష దానవాధీశుండు పరి
ఘంబుఁ ద్రిప్పి వైచుటయు నతం డా శస్త్రరాజంబుఁ జూర్ణం బొనర్చి
చేరం జనుడేరం గని ఖడ్గంబుఁ గేల నమర్చి పక్షయ్యుగ్ధంబును బద
ద్వయిం దునిమిన భీమరప్రహారంబునఁ బక్షంబులు దెగి పడు మహా
పర్వతంబుభంగి జటాయు విలాతలంబునం బడియె నంత జనకతనూ
జాత దశగ్రీవునిఁ దృణీకరించి తృణంబుఁ గేలం బూని యిట్లనియె.

ఉ. ఓరిదురాత్మరాఘవునియుద్ధతిమీఱఁబొడంగిబంటవై
పోరజయంబునొందికొనిపోవకయీక్రియముచ్చిలించిన
స్నూరకయొంటినున్న తఱిసెయ్యనఁ దెచ్చుటనీతిమార్గమే
చేరికనిట్టికర్తములు చెందినిను వ్హరియింపకుండునే. 3౧౬.

క. పాపాత్ముడవేనేగమె
నాపతినిష్ఠాఁగురించిననుఁ దెచ్చితివీ
పాపముననీవునీనతు
లీపగిదింబాసెవెతల నెంతయుఁ జెడుఁడి. 3౧౭.

చ. వలమరపక్షి-కంఠఘువర్యునికోపదవానలంబునీ
కులముబలంబు సంపదలుఁగూల్పకపోవు నెయ్యెన్ని భంగులం
దులువతనంబు వీడఁగనుదోడ నెసీవికనన్నె సంగియా
జలజహితాస్వయాంబునిధిచంద్రునిమన్న నఁజెందుమియ్యెడక.

గీ. రామభద్రు నెదుట రానొడిపఱువిడి
నకలజలధులుందుస్వగ్గమందు
నాగ్గలోకమందుఁజాగియుండినఁగాని
వెతకిచంపునిన్ను విడువకతఁడు. 3౧౮.

వ. అని ధరణీతనూజ వాపోవుచుం బల్కు-వల్కు-లఁ జెవి నిడక యప్పుడు.

గీ. రావణుండు రాము రాక కైతలకుచుఁ

బాటబయ్యశ్యమూకపర్వతమున

వానరులనుగాంచివసుమతీసుతతన

తోడవులంశుకమునముడిచివైచె.

320.

క. అంతనశముఖుడంబుధి

నంతంతంగడచిలంకకతివేగమెతా

నంత సమునఁజనినైజని

శాంతంబునరథముడిగైజనకజతోడఁ.

321.

వ. ఇట్లు రథంబు డిగ్గి కఠ్యంతరంబులు గడచి పోవుచు మైథిలి ననున

యింపుచు రావణుం డిట్లనియె.

322.

చ. సరసిజనేత్రకాంచి తెవిశాలతరంబగుమద్గృహంబుభా

స్కరశతోటితేజమునఁగన్పడనయ్యెడురత్న హేమవి

స్ఫురితముచూడుమెల్ల పుడువోల్పదివౌకననాధముఖ్యది

గ్వరులనికేతనంబులెనవచ్చు నెనిక్కముపల్కెదంజామీ.

323.

క. కిన్నరగంధర్వామర

పన్నగయతొదిసతులుభావములందు

న్నన్నెల్లమిసేగతిఁజెఱ

నెన్నడుపడియున్న వారలెటుఁగుముతరుణి.

324.

క. అదెసాధాగ్రములనుస

మ్ముదమునననుఁగూడి మెలఁగుముదితలుబహుసం

పదలంబొదలుచువిహరిం

చెదరుకనుంగొనుముచెలియచింతలుదొలఁగఁ.

325.

- గీ. దివిజలనుగల్పిదెచ్చినదివ్యరత్న
భూషణావళులొప్పువిశేషముగను
నాగభువనంబుననుగలనాణెమైన
మణులువెలిగెడునాయితమగువకలఁటె. 322.
- క. రణమొనరించిధనాధిపు
నణుమాత్రముగాఁగ నెంచియలినికిఁగలయీ
మణిపుష్పకంబుఁగొంటిని
ప్రణతింపందరమెదీనిఫణిపతికైనన్. 323.
- ఉ. ఈమణిపుష్పకంబుఁదగ నెక్కిజగంబులసంచరించియెం
తేమహిమాధికంబుగనుదిక్తతుల్యచుచుందు నెట్లనా
రామలువేలసంఖ్యలుతిరంబుగ నెప్పుడు రెల్లవారికిం
గోమలిసివె పెద్దవయికోరినభోగములందుచుండుమా. 324.
- క. ఈమాడ్కిఁబొగులనేటికి
నామీదంగరుణఁదలఁచినన్నేలుమునీ
వామనుజులపై నాసలు
భామినివలదుడుగుమింకఁబ్రజ్ఞాన్వితవై. 325.
- వ. అని రావణుండు పలుతెఱంగుల నిజసంపద్విలాసంబులఁ దెల్పుచుండు
టయు వినరామింజేసి వగచుచు మనంబున ధైర్యం బవలంబించి
జనకసందన యిట్లనియె. 326.
- గీ. సీవరాక్షసనినుసీదునిఖలభాగ్య
నైభవములెల్లనిజబాణవహ్నిఁగాల్చి
నన్నుఁగొనిపోవుదశరథసందనండు
సిద్ధమీమాటనమ్ముముబుద్ధియందు. 327.

క. అనిధరణిజఘనరోషం

బునబలుకఁగ రావణుండుభుజగముక్రియలో
చనములనగ్నులుదొరఁగం
గనుఁగొనిత్రిజటాదిదనుజకాంతలకనియెన్.

333.

క. ఈరామామణినినశో

కారామమునందునిడిప్రియంబలరఁగనే
మాటకబోధించిననుం
జేరంజేయుండటన్నజెచ్చెరవారున్.

334.

క. కడుదుఃఖార్థవమునబడి

యడలుచునున్నట్టిసీతనయ్యెడగుములై
పడఁతులశోకారామము
కడకుందోడ్కొనుచుఁజనిరికడఁకదలిర్పన్.

335.

వ. అంతఁ గాంతారంబునంచు.

336.

శా. మారీచుం దెగటార్చి రాఘవుఁడునిర్వానుష్యమాఘోరకాం

తారోర్విస్వడినేగుదేరఁగసుమిత్రానందనుండంతటం
జేరంబోయినమస్కరించుటయున్నాశీరాముఁడయ్యుత్తమా
కారుంగాంచిమదింగలంగిమిగులంగంపించితానిట్లనెన్.

337.

క. జనకజనొంటినిడించెయు

వనమునకరుదేరఁడగునెవదలకదైత్యు
ల్లనపగతురగుటనెఱుఁగవె
మనమునలక్ష్మణయిదేలమటచితివకటా.

338.

వ. అనిన లక్ష్మణుం డత్యంతచింతాశ్రుధారాపూరితలోచనం డగుచు
నిట్లనియె.

339.

చ. దనుజుడుతావకాన్తహతిధారుణిపైబడుచోననున్తహి
తనయనుజేర్కొనంగమదిదల్లడమందుచుదద్వధూటిగొ
బ్బునఁజనికాంచిరమ్మనుడుఁబూనికనేనపుడూఱిడిల్లఁబ
ల్కినవిననొల్లకాత్తెదలకింపుచునానయిఁగోవగింపుచున్. 380.

క. వినరానిమర్వినీతుల
ననుజోనాడుటయువినిమనంబునదుఃఖం
బునుబెనఁగొననియ్యడవికి
నినుఁగానన్వచ్చివాడనిక్కంబనఘా. 381.

వ. అనిన రాఘవుం డిట్లనియె. 382.

క. వనితలవివేకులెఱుంగరు
వెనుకవ్రాఁదగినకీడువివరముగాఁగ
జ్జనకజమాటలకైరాఁ
జనునేసౌమిత్రిమదినిశాంతమువలదే. 383.

గీ. ఇంతలోననింతియేమయ్యెనొమది
నెంతభీతిఁజెందిచింతతోడ
మనలసరయనెందుఁజనియెనొయెఱుంగరా
దరుగవలయునేగననుచునపుడు. 384.

గీ. అనుజుతోఁగూడిరాఘవుండరిగియరిగి
శారికాహీనమైనపంజరముకరణి
హిమకరుడులేనిరాత్రిచందమునమిగుల
శూన్యమగుపర్ణశాలవేచొచ్చికాంచి. 385.

గీ. అచటసీతఁగానకతిశోకదందహ్య
మానుడగుచురామమనుజవిభుడు

- ధూరిదుఃఖముననుభవలుచునుహిఁదూలి
ముదితఁడలఁచితలఁచిమూర్ఛనెందె. 381.
- క. అదిగనిలక్ష్యఁబడగజ
నెడఁజేర్చుక సేద దేర్చ నెఱిగి కనులనీ
రొదవఁగ రాఘవఁడయ్యెడఁ
బదపడివిలపింపఁదొడఁగెఁబరిపరిగతులన్. 382.
- మ. తరుణీనన్నరయంగ నేగిఘనకాంతారంబునంజిక్కితో
వరుసన్నాపమునల్కఁబూనియెచటన్వర్తింపఁగా నేగితో
విరులంగోయఁగఁబోయితో సరగునన్విచ్చేయఁగారాదెనా
పరితాపంబిటుమాన్పిప్రోచుటకు నైపాటించిపడ్డావనా. 383.
- ఉ. నీనగుమోమునీకనులునీతథుగుల్లఱిసినడల్పాయ
ల్నీనవమోహనాకృతియునీయెలప్రాయమునీవిలాసము
న్నీనునుమేనికాంతియునునీమృదుకోమలపాణియుగ్గమిం
కేనొకనాఁటికింగనఁగ నెట్లుఘటించు నెకోతలోదగి. 384.
- చ. అనియనిచింతచేఁబొగలుహాయనితాఁగడువెచ్చనూర్పుచు
స్వనుఁగవబాష్పతోయములుగాలువలైచనుదేరనేడ్చుతె
లనువునఁగొగలింపఁజనునంతటనలైపలారయున్నహి
తనయనుజీరుచున్దిగులఁదాపమునొందునుమాటిమాటికిన్. 385.
- వ. ఇట్లు రాఘవండు దుర్భరం బగుదుఃఖార్థవంబున మునుంగుచు దరి
గానమికి స్థమకించుచు నాత్మగతంబున. 386.
- గీ. దనుజుఁడెవ్వఁడేనిదలకొనిమింగెనొ
పోసఁగవనమ్మగములుమెనవెనొక్కొ
కాకయున్న సీతగన్నడకుండునే
వినరుహాక్షిఁ బాసి బేలనైతి. 387.

ఉ. ఏనిక నేమొనర్తుజలజేక్షణ నెయ్యెడఁగాఁతునామదిం
బూనినదుఃఖమెప్పగిదిఁబోవఁగఁజూతువనాంతరంబున
న్తానినిఁబాసియొంటి నెటుమౌనిక్రియంజరియింతు దైవమా
హాననుదీనమానవునియాకృతిఁజేయఁగనొచ్చెనక్కటా. 3౫3.

వ. అని యనేకదీనాలాపంబులం బ్రలాపించుచు రాఘవుండు లక్ష్మణున
కిట్లనియె. 3౫౪.

చ. జనకజఁగోలుపోయివనసంచరణంబానరించివీటికిం
జనజననుల్పహృదరులుజానకిపోడివేడ నేమిప
ల్కనగునుసిగ్గుగాదెయదిగాకవిదేహధరాధినాథుఁడౌ
జనకుఁడుగానవచ్చినవిచారముచే నెటుకాంతులక్ష్మణా. 3౫౫.

ఉ. మాననిదుఃఖదానశిఖమగ్నతదేహముఁబాసియూర్ధ్వగుం
డైననునన్నునాదశరథాధిపుఁడౌతల్లజఁడంచునెంచునే
పూనికిఁదీర్చఁడాయెననిబుద్ధినిరోయునుగాకయింకని
క్కాననమందు నెవ్వగలఁగందుఁగుందుదు నేమిసేయుదుకా. 3౫౬.

వ. అని యిట్లపారదుఃఖసాగరనిమగ్నుం డై వగచు చున్న రాఘవుం
గాంచి యత్యంతచింతాకులితస్వాంతం డగుచు లక్ష్మణుం డిట్లనియె.

గీ. కటకటానిన్ను నీవెఱుంగంగ లేక
యిట్లుశోకింపఁదగు నెయిం దెల్లదిశల
నెమకికనలేనిచోవిధిప్రముఖసురుల
ధిక్కరించిధరాసుతఁ దెలియరాదె. 3౫౭.

గీ. అనుచులక్ష్మణుండుసగ్రజబోధింపఁ
దెలిసిరాఘవుండుధృతివహించి
పర్ణశాలడించిపైవ మైజనకజ
నరయఁదొణఁగెదరులఁజలులగిరుల. 3౫౮.

సీ. యతులారఘనమానిసతులారముగుదచెం

చెతలారకానరేక్షితిజనిపుడు

లతలారకుసుమనంతతులారకోయిల

జతలారకానరేర్పుషసమాక్షి

సఖులారపల్లవావళులారఘనమృగా

వళులారకానరేవనజముఖని

సదులారకాదమతు మైదలారవిరజాడి

పాదలారకానరేసదములాంగి

హంసతతులారకానరేహంసయాన

సజగరములారకానరేయమలచరిత

నీతజినివనంబునసీతజాడ

దెలిసియున్న నునాతోడఁబలుకవలదె.

3౬౦.

చ. పదములముద్దుటందియలు బాగుగఁమోయఁగఁగంకణావళు

ల్లదలఁగరత్నహారములుగబ్బిచనుంగవపై నటంపఁగాఁ

బదపడిత్రొవ్విరుల్లొనుచుబంగరుబొమ్మతెఱంగుగాఁగనిం

పాదవఁజరించునీతనిపుడోవనదేవతలారకానరే.

3౬౧.

వ. అని యత్యంతదురంతచింతాభరంబునం బొగిలి మిగుల వగచుచు

విరులపాదలం దిరుగుచుఁ బృథ్వీజంబు లెక్కుచు నదులం బాటుచు

నగంబులం బ్రాచుచుఁ జటులం దూటుచుఁ గోనలకుం బరువిడుచు

మృగంబుల నరయుచు భద్రేభంబులం దటుముచుఁ గాంతారంబున

సెల్లెడలం గ్రుమ్మరుచుం జని చని యొక్కచో మిక్కుటం బగు

రుధిరపూరితవసుధాతలంబునందు నిహితశరశరాసనంబులును దుల్లిన

మణికిరీటంబులును రాలినభూషణంబులునుం గని యచ్చెరు వందు

చుం దల్పమీపమునఁ బక్షంబులు నదంబులు దెగి మహాపర్వతంబు

కరణి ధరణిం బడియున్న పక్షిండునిం గని రాఘవుం డార్వశిఖయుం
బోలె వెలుంగుచు లక్ష్మణున కిట్లనియె. 3౬౨.

క. రక్క-సుఁడెవ్వఁడొ సీతం

గక్క-నమునమ్రుంగిపక్షి గతినిచోటం

జిక్కి-నవాడిపుడతివం

గ్రక్కి-ంచెడఁదెమ్మువిల్లుకడువడిననఘా. 3౬౩.

వ. అని రాఘవుం డార్భటించుచు లక్ష్మణునిచేవి ల్లందిగొనుటయు
నెఱింగి జటాయువు గద్గదకంఠుండై యిట్లనియె. 3౬౪.

గీ. అయ్యదశరథసఖుఁడజటాయువనెడు

పక్షికులజుఁడనిపుడునాపక్షములును

బకములుఁడెగియుమీరాక నెడఁదలంచి

ప్రాణములబట్టియున్నాఁడఁబ్రజ్ఞతోడ. 3౬౫.

వ. అనిన రాఘవుండు ధేరం జని జటాయువుం గాంచి వగచుచు నిజ
కరంబున నతనిమేను దడవుచు నిట్లనియె. 3౬౬.

గీ. పఠగకులనాథనిన్నిట్లుపటురయమున

ధరనడంచినవాఁడెవ్వఁడెఱుగఁబల్కు-

వానినిర్జింతునీకుఁగానేనటన్న

వినిజటాయువురామునకనియెనపుడు. 3౬౭.

క. రావణుడనుదనుజుఁడునీ

దేవింగొనిపోవుటయునుదెలిసిమహాకో

పావిర్భూతుఁడనైవని

యావీరునిఁదాఁకినాఁడనతిరథసమునన్. 3౬౮.

క. వాఁడస్త్రశస్త్రనిపుణుం

వోడకఖడ్గంబుతోడనురుతరశక్తిం

బోడిమిచెడనాపడుము

లూడిపడన్న అకిత్తో సెనుర్వీస్థలిపై.

32౯.

గీ. కాననీదుపాదకమలసందర్శన

మునకుఁగాఁగఁ బ్రాణములనునిల్పి

లింతతడవునింక నేగెదదివమున

కనిజటాయువటుగతాయువయ్యె.

32౦.

వ. అనిన రాఘవుం డంతరంగంబున నంతంతం గుటులుకొనుశోకంబున
వగచుచు ననుజండునుం దానును జటాయువున కగ్నిసంస్కారం
బొనర్చి మంత్రోదకంబు లొసంగి యన్వలం జని జనకతనూజాతను
రావణుండు గొని చనుట జటాయువువలన నెఱింగియుండుటంజేసి
యన్నీ చునిలయంబు దెలియం గోరి వనంబునం గ్రుమ్మరుచున్నయెడ.

గీ. యోజనోన్నతముగనురుబాహుయుగ్గంబు

గలిగినకలజంతుగణమునెల్లఁ

దివిచిమింగుచునుబ్రదీప్తమథాంధుఁడై

పరఁగుచుండునాకబంధుఁగాంచి.

32౧.

క. అచ్చెరుసైండుచున్వపసుతు

లచ్చెరువకరిగి బాహులలవడనొకటం

జెచ్చెరఁదునిమితదంగముఁ

జచ్చునదరికొల్పుటయునిశిచరుండంతక.

322.

గీ. దివ్యతనువుఁదాల్చిదివినుండిశ్రీరాముఁ

బ్రకటమహిమఁబొగడిపక్షి-కంఠ

తెఱఁగుదెల్పిశబరిఁదెలియుమార్గముఁజూపి

చనియెనిజనివాసమునకునపుడు.

32౩.

గీ. అకబంధుఁడునిమి నాకబంధు వైనర్చి
పనిచిదాశరథులుసన్నిరయమునఁ
బుణ్యభూగుహములఁబాలుపొందుశబరియా
శ్రమముచెంతఁ జేరుసమయమునను. 32౫.

క. ఎదురుచనితోడ్కోనియరిగి
పదపంకజములకుఁ మ్రొక్కిఁగలజలములునిం
పొదవనెనంగిశబరియా
సదయాత్తునిరామచంద్రుసన్నతిచేసెన్. 32౬.

ఉ. అంతట రాఘవుండలరియమ్మదితామణిసేయుపూజలన్
సంతసమందియచ్చటనుసప్తతిచేనివసించినాఁటిరే
యంతయుసీతఁబేర్కొనుచుహోయనితూలుచుమాటిమాటికిం
జింతిలుచుండెనెవ్వగులు సుందఁగలత్తఱుఁడూఁడింపఁగాన్. 32౭.

వ. అమ్మఱునాఁటిప్రభాతంబున నిత్యకర్మానుష్ఠానంబుల నెరవేర్చి శుచి
హృత యై యేతెంచి రామచంద్రుచరణారవిందంబులకు వందనం
బొనర్చి శబరి యిట్లనియె. 32౮.

గీ. దశరథాత్మజభవదీయదర్శనమున
కెదురుచూచుచుపసియించితింతవట్టు
భవ్యమగుతావకాంఘ్రిప్రభావమునను
దివ్యపథమునకరిగెదదిశలువెలుంగ. 32౯.

ఉ. మాయలఁబన్ని రావణుఁడుమానిసిసీతనుగొంచులంకకుం
దోయధివాఁటివేచనియెదోడనెయ్యెడకేగివానినిన్
సాయకవృష్టిచేగెడపిసాధ్వినెఁగూడియయోధ్యఁజేరిభూ
నాయకత్వవెలుంగుమునునంబునసాధుజనంబుమెచ్చఁగాన్. 3౩౦.

- గీ. రాజవర్యులెపుడురామునకై పూని
చనగ నెంటిఁబోవఁజనదుగాన
నిందుకొకయుపాయ మే నెఱింగి చెడ
వినుమురఘుకు లేశ వివరముగను. 3౮౧.
- క. ఇనతనయుఁడునుగ్రీవుం
డనువానర నాయకుండ హాస్యోత్తమమై
కనుపట్టుబుశ్యమూకా
ద్రినివెలయుచునున్న వాఁడుధీరతతోడన్. 3౮౨.
- గీ. అచటికేగిమీరలతనినున్న హంబు
గాఁచితత్సహాయగరిమఁజేసి
రావణునివధించిరమఁజీలలామయా
సీతఁగొనుఁడుచనుఁడుశీఘ్రముగను. 3౮౩.
- క. అనిపల్కి రామునత్పద
వనజంబులమదినినిల్పివలగొనిభక్తిం
జనిశోబరిరాఘవార్పణ
మనియనలముఁజొచ్చిస్వర్గమయ్యెడఁజెందెన్. 3౮౪.
- చ. అనలముఖంబునన్మబరియద్భుతదివ్యపథంబునొందుటం
గనివనిరామలక్ష్మణులుగాంచనశైలసమానవైఖరిం
దనరెడుబుశ్యమూకవసుధాధరముంబొడఁగాంచిచేరువ
న్వనరుహముల్లరాళములువర్ధిలఁ బెంపగుపంపడాయుచున్. 3౮౫.
- వ. అమృతానరోవరంబునఁ గృతస్నానులై తత్తీరంబునం దందంద కుంద
చందనమందారనూకందపనసఖహారజంబీరబదరీకపితృచూతాది నా
నావిధక్షోణీజంబులును, శుకపికశారికామయూరపారావతపరభృత
ప్రముఖసకలపక్షీనంకులకోలాహలాఘరావంబులును, విఖలమునిజన

సంచారోపయుక్తప్రదేశంబులుం గలిగి యొప్పుటం గాంచి యం
దొక్క విశాలశాఖోపశాఖాయుతంబైన రసాలాపనీజంబుచేత రామ
భద్రుండు పద్మశయ్యావలంబున సౌమిత్రిపాదంబు లొత్తుచుండం
బవ్వలించి పుష్పగంధవహాదిదివ్యశకునంబులం గని లక్ష్మణున కి
ట్లనియె.

3౮౬.

క. అదెక నుములక్ష్మణామన

కెనుటన్మృధనూచకంబులెంతేమదికిం

పాదవగఁదోఁచెడునింకం

గొదవల్రానొడు నెల్లకోర్కులుగూడున్.

3౮౭.

గీ. రవితనూజఁడిటకురానొవునతనిను

స్నేహముననుజేసిశీఘ్రముగను

దశశిరములవానిదండించిజనకజఁ

గొందునిందుకేమిసందియంబు.

3౮౮.

వ. అని పల్కుచు సంతసించె సంత రామసౌమిత్తులు సుగ్రీవాగమ

నంబు గోరుచుఁ బంపాసరోవరప్రాంతంబున విశ్రమించి యుండి

రవుడు.

3౮౯.

క. వినతాసుతాధిరోహిత

వినతామరబృందకాద్రవేయాధిపత

ల్పనతార్తిహరణనిఖిలభు

వనపాలననిపుణనిగమవందితచరణా.

3౯౦.

భుజంగప్రయాలము. సరోజాతనేత్రాలసద్దివ్యగాత్రా

సురారాతినాశావిశుద్ధప్రకాశా

ధరాభారహంతాసలిక్షణశాంతా

పరబ్రహ్మరూపప్రపంచప్రదీపా.

3౯౧.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుత్తరరంగనాథకరుణాకటాక్షవీతాసమాగత సరస
 కవితావైదుషీప్రవీణ పరమవైష్ణవకులకలశజలనిధిసుధాకర రామా
 నుజ చేళికగర్భశుక్తిముక్తాఫలాయమాన శృంగారసారసంగ్రహభిఖ్య
 లక్షణగ్రంథనిర్మాణధురీణ ప్రహ్లాదచరితయక్షగానవిధాననిధాన గాన
 విద్యానూన పాండితీస్థాన రంగయాభిధాన ప్రణీతంబైన శ్రీమద్రామో
 దయం బనుమహాపురాణంబునం దారణ్యకాండం బన్నది తృతీయా
 శ్వాసము.

కిష్కింధాకాండము.

క. శ్రీసనకసనందనముఖ

భాసురమునిబృందవినుతపాపనచరితా

దానజనహృత్సరోజని

వాసోత్తరరంగసీలవారిధరాంగా.

౧.

వ. అవధరింపుము.

౨.

క. పంపాతటమునరఘువరుఁ

డింపొందన్విశ్రమించియెల్లదిశలుభా

వింపుచునవ్వనమునఁగల

సంపదలంజూపిపలికెసౌమిత్రికొగిన్.

౩.

క. కనుఁగొనుములక్ష్మీశాయీ

ఘనసరసీతీరముననుగలవెంతలనే

మనఁదగునెచ్చటనేనిం

గనియెఱుంగముగాదెయిట్టికాంతారంబున్.

౪.

సీ. ఇదివనస్థలియనియెంచిచూడఁగరాదు

ర్ముషకేతనాయుధశాలగాని

యివిమావిచివ్రరనియేర్పరింపఁగరాదు

కామునివాఁడిఖిక్లములుగాని

పరికింపనివిపుష్పవజ్రులనఁగరాదు

కందర్పుబాణసంఘములుగాని

మోదించియివిభృంగనాదంబులనరాదు

రతిపతిచాపటంకృతులుగాని

యిందుననుబోటికామినీహీనునున్కి
యొప్పుదెప్పుడుదలపోయనుగ్రమైన
కంతుశరవహ్నియంతంతగదినాడు
విరహతాపాగ్నితోగూడివెలుగునకట.

౫.

సీ. ఈసరసినిబద్ధమేబాడగాంచిన
తైలనాగముఖపద్మమెపుడుకాంతం
నీశుకంబులపల్కులేనాలకించిన
ట్టిభయానమృదుమాటలెపుడువింశు
నీయభులిటదేనలెసంగంగ్రోలిన
ట్లింతియధరమాననెపుడుపొసగు
నీజలపక్షులీయెడజేరియుండున
ట్లింపందసతిగూడనెపుడుకల్లు
నేలయూరితలపోతలెన్నడేని
నామనోహరినికన్యప్పముననైన
గాననగునంచు నెంచుటకల్లగాదె
మహినిననుబోలినట్టిపామరుడుగలదె.

౬.

గీ. సతివియోగాగ్నిచేమనుసమసిసమసి
ప్రాణములునిల్వమోపదెబ్బంగినైన
వినుముసౌమిత్రినాయాసవిడిచిపురికి
జనుమునీవింకనేలవేసటలనొంద.

౭.

వ. అని యచారదుఖార్థవమగ్నుండై పల్కు చున్నయగ్రజ నాలో
కించి యత్యంతవిపాదంబు నుండి లక్ష్మణుం డిట్లనియె.

౮.

క. సర్వజ్ఞుండవునిఖలను

పర్యావృత్తరణ్యుండవుప్రభావయుతుండవు

సర్వజగదీశ్వరుడవయి

నిర్వీర్యునిభంగినిట్లునీతియెవగవక.

ఉ. నీవుశరాసనంబుగొనినిల్చినఁగాంచనగర్భముఖ్యదే

వావళిసంచలించుగమలాపుడుదిగ్భ్రమనొంచుదిక్కనుల్

తావులుదప్పువాసుకివడంకుజగంబులుదల్లడిల్లునొ

దేవపరాక్రమింపకిటుదీనతనొందఁగనీకుఁజెల్లునే.

౧౮.

క. సుగ్రీవుడిందురాఁగలఁ

వాగ్రహముననరిగిరావగాదిఖలులన

త్యుగ్రాస్తశిస్తములచే

విగ్రహమునరించికామినిజేకొనుమా

౧౯.

వ. అని లక్ష్మణుండు ప్రభోధించుటయును రాఘవుండు ధైర్యం బవలం

బించి యుండె నంత.

౨౦.

సీ. అయ్యెడఋశ్యమూకాద్రిపైసుగ్రీవుఁ

డనువాసరాధీశుఁడైవ్రతమంత్ర

వరచతుష్టయముతోవర్తించుచుడియుఁ

బంపాసరోవరప్రాంతమునను

రవిశుభాంశులభంగిరహిమించిదేదీప్య

మానులౌరామలక్ష్మణులఁగాంచి

మదిదల్లడంబందిపెదవులుదడుపుచు

నడలుచునచివులకనియెఁజూపి

పినుననుఁగ్రుంపఁబ్రచ్చన్నవేషులగుచు

వాలిపసుపుననిటగురాఁజోలుఁగాని

కాకయున్నజూభారకలితులైన

సమములకేలకరకెరాససములరయ.

౨౩.

క. పగవాని కెదుట మెలగఁగఁ

దగదేవేళలకునేమిదలనొనునొక్కో-

మిగులభయంబొదవెడునే

గఁగఁదగునెం దేనిమనకుఁగడువేగమునన్.

౧౪.

వ. అని యమోఘభయభ్రాంతుం డై గడగడ వడంకుచుఁ దత్తెఱం

బందు చున్న సుగ్రీవుం గని యాంజనేయుం డిట్లనియె.

౧౫.

క. సారవివేకవిచారులు

గారణపూరుషులుగానికపటులుగారి

శ్లేషాపంబునవచ్చిరొ

వీరలచొప్పెఱుగఁకింత వెఱవఁగనేలా

౧౬.

వ. అనిన సుగ్రీవుండు హనుమంతున కిట్లనియె.

౧౭.

క. మరుదాత్మజవేగనరిగి

నరగునవారల తెఱంగుసకలంబు నెఱిం

గిరయమునవచ్చినాభయ

మరుగుతెరువుజూపుముదయనతిధృతిమీఱన్.

౧౮.

వ. అని పల్కి వాయునందను స్వేదొల్పి సుగ్రీవుం డచ్చోట నిల్వ

నొవక భయం బంది ముత్రులం గూడి మలయాచలంబునకుం

జనియె నంత.

౧౯.

అంజనేయులు శ్రీరాములనన్నిధికి వచ్చుట.

ఉ. మారుతితద్గిరిఁ డిగియెమర్కట రాజ్యమునందుభానుజుం

జేరుపజానకీరపముసిద్ధియొనర్పద శాస్త్యశౌర్యల

క్షీరమణీన్రఘూన్వహునిచేనొసఁగంగనటంచనర్వబృం

దారకులంబరింబుననుధామధురోర్తులబల్కుచుండఁగాన్.

౨౦.

వ. ఇట్లాంజనేయుం డగ్గిరింద్రంబు డిగ్గి మధురసభరితం బగుఫలంబుఁ
గేలం బూని మహావినయవిధేయత్వం బవలంబించి రామలక్ష్మణుల
డగ్గరి. ౨౧.

గీ. కొమ్ముసీతాశిరోరత్నమిమ్ముగాన
టంచునిబ్బంగి నేనిత్తునన్న నూడ్కి-
ఫలముశ్రీరాముకోర్కి-సఫలముగాఁగ
నొసఁగివలగొని మొక్కియింపెనఁగఁబలికె. ౨౨.

చ. హరిహరులోనిభాకరసుధాంశులోకాకన్యపాల్కజన్మలో
పరమతపోధనాకృతులభాసిలిబాణశరాసనంబులం
గరములఁబూనియేకతమకానసభూమిఁజరింపనేలమీ
రిరవుగనన్నియునైలుపుఁడేవిననర్హుఁడనేనిసత్కృపకా. ౨౩.

వ. అని యాంజనేయుండు మృదుమధురభాసాసేచితంబు లగుసుశబ్దం
బుల సంభాషించుట విని తన్నూర్తివర్తనంబులు నిరీక్షించి యత్యంత
సంతోషుం డై రాఘవుం డవ్వాయుజం జూపి లక్ష్మణున కిట్లనియె.

శా. కంటేలక్ష్మణయిమ్మహామహానియాకారంబుఁ దేజంబుము
క్కుంటింబోల్పెడుఁగుండలంబులలసత్కాంతుల్లిశల్మిందెనీ
బంటున్నాకొనఁగూడెనేనిమదిసంభావింపమత్కార్యమే
మెటన్సుంతకొంతగల్గునెశుభావిర్భూతిగాకుండునే. ౨౪.

గీ. నరసవచనరచనచాతుర్యలంకృత
శబ్దశాస్త్రనియతిశాలిగాఁగఁ
దోచుచున్నదితనితోజాగరూకతఁ
దెలుపుమనతెఱంగుదేటపడఁగ. ౨౫.

వ. అని రాఘవుం డానతిచ్చుటయు లక్ష్మణుం డాంజనేయుం గని యి
ట్లనియె. ౨౬.

సీ. దశరథరాజనందనులమీయనఘండు

రామచంద్రుండేనులక్ష్మణుండ

జనకునిపంపునజనుదెంచికాంతార

భువిజరింపగనురాఘవునిదేవి

సీతనుమన్యువంచిచిరావణుడను

దనుజుండుగొనిపోవవెనుకడగిలి

వానినిర్జింపంగవరశక్తిగలిగియు

రాజులకొంటిబోరానుగాన

శబరివలసనుసుగ్రీవుశౌర్యమహిను

లెఱిగియాతనిసహాయ్యమిచ్చగోరి

యిచటికనుదెంచివారమింకెఱుగఁబల్కు

మయ్యనీడుతెఱంగెల్లనయ్యెమలర.

౨౮.

వ. అనిన హనుమంతుం డత్యంతపులకాంకితాంగుం డై యానంద

బాష్పపూరితహృదయంబుల రామచంద్రుం గాంచి దండప్రణామం

బాచరించి ముకుళితకరకమలుం డై యిట్లనియె.

౨౯.

క. ఇనసుతుండగుసుగ్రీవుం

డనువనచరనాయకునకునాప్తనచివుండ

న్వినుమనిలతసూభవుండను

హనుమంతుండనెడువాడనర్కకులేశ.

౩౦.

గీ. పవగనాథుండుమిమ్మునీపంసకడను

గాంచికలవర్తనములసంగంబుగాఁగఁ

దెలిసిరమ్మనవచ్చితిఁదెగువబూని

కల్యముగనాదుజన్మసాఫల్యమయ్యె.

౩౧.

చ. మునుకమలాసనుండుననుమోదముతోఁగనిపల్కెన్లువీ
ఘనమణికుండలంబులనుగ న్గెనునాతఁడెదేవదేవుడ
వ్వననిధికన్యకావిభుడవారిలేనత్వుడువానిగొల్పుపా
మ్మనెనదిగాననాడుమదినారయుచుండితినింతకాలమున్. 32.

క. నాపుణ్యఫలంబులమీ
శ్రీపాదంబులనుగొలువఁజేకూరెనునే
నీపల్లధన్యుడనయితఁ
దాసనమందారయెండుదలఁపనికేలా. 33.

క. మతిమంతుడధికశౌర్యస
హితుడగుసుగ్రీవునఖ్యమిపుడొనఁగూర్తున్
క్షీతిమీకెవరుసమానులు
కులలేశ్వరశత్రుజయముగొల్పునఁగొనుమా. 34.

చ. అని విన్నవించి హనుమంతుడు రామభద్రు వీడ్కొని మలయా
వలంబున కరిగి మహాభయభ్రాంతచేతసుం జెయున్న సుగ్రీవుం
గాంచి యిట్లనియె. 35.

గీ. నీతపఃఫలంబునేటికిసిద్ధించె
గోరెఁలెల్లఁబంచెఁగొదవలేక
నీవుచెవివనెలనీశోకపవధికి
దేవరాముడ నెడినావదొఱకె. 36.

చ. ఇనకులధుర్యులౌదశరభేశ్వరసూనులురామలక్ష్మణు
ల్వనమునదాపనాకృతులవర్తిలనయ్యెడరాముభార్యసీ
తనుదగవేదిరావణుడుదాఁగొనిపోవుచువానిద్రుంపఁగాఁ
జనుచునునీదుపాయమునుఖ్యమువేడఁగవచ్చిరిచ్చటన్. 37.

క. కాపునరామునిచేసి

వానాలినిఁద్రుంపఁజేసియగచరరాజ్య
శ్రీవిభవమందఁగాదగు
నావినిసుగ్రీవుఁడలరినగఁడైవ్యుండై.

3౮.

గీ. అంజనేయునిఁగొనియాడియపుడెకదలి

వేగమునఋశ్యమూకాద్రికేగియటకుఁ
దోడితెమ్మనిపనిచినఁబోడిమిగను
నాయుజుఁడుసనియారఘవదులఁగాంచి.

3౯.

గీ. దేవవిచ్చేయుఁడగచరాధిపునికడకు

నలెఁడుమీరాకకైమదిసలరుచుండు
ననినసమ్ముదితాత్మలైయర్కకులజా
లాంజనేయునివెనువెంటసరిగపుడు.

౪౦.

వ. ఇట్లు రామలక్ష్మణులయ్యగచరోత్తమువెంబడిఁ జని ఋశ్యమూకా
చలారోహణం బొనర్చునెడ సుగ్రీవుం డెదుర్కొని మహావినయ
సంభ్రమంబులతోడ సాష్టాంగనమస్కారం బొనర్చి యంజలిబద్ధం
డై నిలువంబడిన నాలింగనంబు గావించి రామచంద్రుం డిట్లనియె.

గీ. తరుచరోత్తమనీదువర్తనములెల్ల

మున్నెవినియున్న వాఁడనీయన్నయైన
నాలినవలీలఁగూల్తుభావముననెందు
దలఁపవలదూఱిల్లుముఁడైర్యమునను.

౪౧.

వ. అనినఁ బరితోషితహృదయుం డగుచు నుప్పొంగి సుగ్రీవుం డి
ట్లనియె.

౪౩.

క. భూవరనీమదిలోనిక

నేవెంటన్వగవనేలనెంతేబలిమి

రావణునిఁద్రుంచినీతా

దేవింగైకొనుమువేగధీరవిచారా.

౪౪.

వ. అని యొండొరులు సంభాషింపుచు నచ్చో ననలుం బ్రతిష్ఠించి
తల్పన్నిధిం బాస లిడికొని యిష్టగోష్ఠి నున్నయెడ మున్న జానకి
వైచి చనినతోడపులం దెప్పించి రామధద్రుముందట నిడి సుగ్రీవుం
డి ట్లనియె.

౪౫.

చ. దనుజునిచేతఁదిక్కి బెడిదంబగుశోక ముతోడనంబరం
బునఁజనుచోమముంగనుచుబోరున నేడ్పుచుఁజీరకొంగున
వ్దనక జసామ్ములన్బడిచిచయ్యన వైచినదాఁచబంచితిం
గనుఁగొనుమంచుబల్కటయుఁగన్నులఁదోయముగ్రమ్మరాముఁడున్.

౪. ముడినిడిచికాంచిహాయని

పుడమింబడిమూర్ఖ నొందిపోరలుచుదుఃఖం

బడరఁగ నేడ్పుచునపుడా

తోడపులుగైకొనియనుజునితోనిట్లనియెన్.

౪౬.

గీ. నాదుపదములనుదిసంబునుబన్నీటఁ

గడిగియొత్తుచెఱఁగునడవికంట

కములకొసఁగిసీతకడుదుఃఖమందుచు

నెచటనుండునొక్కొయెఱుఁగమకట.

౪౭.

గీ. తోడపులడవియందుఁదడవకవైచియా

పడఁతిప్రాణములనువిడిచెనేమొ

యింక నెచటఁగందునెట్లొంటి నేనుందుఁ

దనువుఁబొసిపోదుఁదరుణినరయ

౪౮.

౪. అనిపెనుశోకారావం

బాసరింపుచువగచుచున్న యుద్వీశునిఁగ

మైనిలత్త్యుండుదనమన

ముననడలుచుదుఃఖిజలభిమున్లుచునుంచెన్.

౫౦.

వ. అంత సుగ్రీవుం డత్యంతమధురాలాపంబుల ననునయించుచు రామ
భద్రున కిట్లనియె.

౫౧.

గీ. సకలలోకములనుసన్నతిఁగాంచునీ

వితరుభంగినిత వెతలుసెంద

నగునెభృతివహించియతిశౌర్యమంకించి

దనుజాదుండుదలపుమనఘచరిత.

౫౨.

క. అనుచుబ్రబోధింపఁగన

మృనుకులజాడుదిటపు బెంచియర్కటపతితో

ననియెన్మనునీపగతునిఁ

దునిమెదఁబిద పన్నరింతుమరముననసురన్.

౫౩.

గీ. తేలియఁబలుకుముసుగ్రీవధీమండవయి

వారికినిసికుఁగల్గిన వైరమెల్ల

వినఁగఁగోరెదనిపుడునవిస్తరముగ

ననినఁదెల్పఁదొంగెనయ్యర్కసుతుఁడు.

౫౪.

నీ. వాలియద్భుతశౌర్యశాలియైకపిరాజ్య

భరముననుతి కెక్కి పరఁగుచుండ

మాయావియనుదైత్యనాయకుండగుదెంచి

యనికిరమ్మనిపిల్వనాగ్రహించి

నాతోడఁగూడిదానపునిపైఁగదియుడు

వెఱచివాఁడుగుహనరసిచొరఁగ

నన్నువాఁటిటనిల్చిక్రన్ననలోఁజొచ్చి

యొకవల్సరముపోరెనుడిగిచనక

యంతరుధిరప్రవాహంబువంతదోప

సగ్రజాడునినిహతుడయ్యెననుచుమిగుల

వగచితద్వారమువఘనవగమునైచి

యతనికిడిలోదకాదులనచటఁదీర్చి.

౫౫.

క. సరగునఁగిష్కింధాపురి

కరుదేరంగంచిమంత్రులర్హుడననుచుం

దరుచరరాజ్యంబొసఁగిన

గురుతరముగ నేలుచుంటిఁగొన్ని దినంబుల్.

౫౬.

వ. అంత యయ్యసురం బరిమార్చి తద్గ్రహావ్వారంబున నున్ననగంబుఁ
జూర్జంబుగాఁ దన్ని వెడలి వచ్చి యచ్చో నన్నం గానమి కత్యంత
క్రోధావేశంబు నొంది కిష్కింధ కేతెంచి రాజ్యాభిషిక్తుండనైయున్న
నన్నుం గాంచి యాజ్యహుతి న్నండువైశ్వానరుధంగి వెలుంగుచు
ననుసంహరింపుం గమకించుటయు నేనయ్యగ్రజపాదంబులకుఁ బ్రణా
మంబు లాచరించి కలతెఱుం గెఱింగించిన నంగీకరింపక నాపత్ని
యగు రుమాసతిం జేకొని నన్నుం దఱుముచుం బఱితేర వెఱిచి పగు
విడి చతుస్సాగరాంతం బగుభూమండలంబెల్లఁ దిరిగి యిన్నగంబు
వాలికెక్కరామిం దెలిసి యిచ్చట నివసించి యున్నవాడ ననిన
విని రామభద్రుం డిట్లనియె.

౫౭.

గీ. అనఘవాలికిమృహాద్రి నెక్కఁగరామి

కేమికారణంబొయెఱుంగఁబల్కు

మనిసరవిసుతుండుమనమునహర్షించి

తెలుపఁదొణఁగెనపుడుతేటపడఁగ.

౫౮.

సీ. రామదుందుభియ నురక్క-సుండుమదంబు

ఘెంపునమహిష మై పెరిగెజలధి

- తోరణంబానరింపఁదొడగుటయునునరి
 త్పతిభీతిఁజెందుచుఁబలికెనిట్లు
 వాలిపరాక్రమశాలినీతోబోరు
 నరుగుమచ్చటికననసురుడవుడు
 కిష్కింధకేతేరఁగీశాధినాథుండు
 ప్రళయాంతకునిభంగిఁబ్రజ్జ్వలిల్లి
 దిశలుఘూర్ణిల్లనాశ్చుచుఁదీప్రముగను
 వానిపైఁజనిమిగులంగవాఁడిమోయఁ
 గలహమొనరించితునుమాడికాలఁజిమ్మి
 యోజనముదూరమునవైచెనురుజవమున. ౫౯.
- గీ. అయ్యసురరక్తమీయద్రియందుఁబడిన
 కలముననుజేసివాలికెక్కంగరాక
 శాపమొసఁగెమతంగుండుకోపమునను
 గాననిర్భయముననుండుఁగదలకిందు. ౬౦.
- క. సూలధరాదులువైగడఁగ
 లీలస్తుడుభినిమిమిలెక్కింపకొడ
 ల్లాలనెగఁజిమ్ముటకునా
 వాలికేదగుఁగాకనొరులవశమేతలఁపక. ౬౧.
- గీ. ఆకశేబరంబునంతకన్ననుదూర
 మగుగఁజిమ్మితేనినధిపనీవు
 వాలినణఁతువనుచుఁజాలనమ్ముదునన
 వినిరఘూర్వహుండునినజాఁగాంచి ౬౨.
- ప. తత్కశేబరంబుఁ గాన్పింపు మనిన సుగ్రీవుండు రామలక్ష్మణులం
 దోడ్కొని చని మేరుమందరంబులభాతిఁ గానంబడు దుందుభిశరీ

రంబుఁ జూపుటయు రాఘవుండు నిజపదాంగుష్ఠంబున దళయోజనం
బులం బడం జిమ్మిన నవ్వానరాధీశుం డిట్లనియె. ౬౩.

గీ. వాలిమీటునాఁడుచాలనిక్కాయంబు
పలలరక్తములనుబలిసియుండు
నిప్పుడస్థిమాత్రమింతయెకావున
సందియంబువదలదందువలన. ౬౪.

వ. అదియునుంగాక. ౬౫.

గీ. సప్తతాళములుప్రళస్తంబులైయుండు
నదియు నెకటిగాఁగవదిమివాలి
కోరిపత్రములనుగోయునందొకతైనఁ
గదలఁజేయలేకుత్రిదళపరులు. ౬౬.

వ. అ మృహీగుహసప్తకం బొక్కశరంబునం బడనేయుబలియునిచే వాలి
నిహతుం డగు నని యిన్నగంబున వసియించుమతంగమునీంద్రుండు
నాతోడ నెఱిగించెఁ గావున నట్లానర్చి నన్ను సిస్సందేహునిం
జేయు మని ప్రార్థించు చున్నసుగ్రీవుం గని రామభద్రుం డత్తరువుల
నెఱింగింపు మనిన వానరేంద్రుం డ మృదుజనాథులం దోడ్కొని
వని కాన్పించుటయును. ౬౭.

గీ. లక్ష్మణునిచేతివిలుగొనిరామవిభుఁడు
గొనయమెక్కించిదృతిఁ బెంచిఘోరమైన
యంబకముఁబూన్చిదళముఖునాండ్రతాళ్లఁ
ద్రెంచువిధమొప్పఁగాదాళ్లఁగ్రుంచెనపుడు. ౬౮.

క. రామునిఘోరశరంబున
భూమిందెగిపడిన తాళభూగుహచయమెం

తేమదినుప్పొంగంగని

యామనుజేంద్రునకు మొక్కియర్కజాడనియె. ౨౯.

ఉ. దేవమహానుభావధవదీయమహాగ్రశ రాగ్నికీలలం

దేవగనైన వాలిహరియింపబడుంగ పిరాజ్యలక్షి నే

నేవరియింతుమింతుధరణీస్థలిగ్గిరివహింతునన్ను నీ

భావమునందునత్కృపనుబంటుగ నేలగదయ్య రాఘవా. ౩౦.

వ. అనిన రామచంద్రుండు దరహానితవదనారవిండుం డగుచు నిట్లనియె.

గీ. కపివరేంద్రసింహుడవేగ కిష్కింధ

కరిగిధీరుడవయిదుర మొనర్చు

చుండుమేనుబొంచియుగ్రశరంబున

వాలినవనిగూల్తువన్నె గాంతం. ౩౧.

క. అనవినిసుగ్రీవుండ

య్యనకులజాలువెంటనడవనింపుదలిర్పం

దనసచివులతోగూడుక

చనియెంగిష్కింధకపుడుసరభన మొప్ప. ౩౨.

వాలిసుగ్రీవుల యుద్ధము.

క. ఇటుచనిదాశరథులను

కట్టనిడిసుగ్రీవుడపుడుగర్జిల్లుచువా

కిటనిలిచిరణమునకుజే

రుటంగనియావాలిప్రళయగుండగుచు. ౩౩.

గీ. గజముపైని బొటుకంతీరవముభంగి

నాగ్రహమునవచ్చియునుజాగదియ

ఘోరతరముగాగబోరికిబూనిర

య్యరువురుగులగుచునేవుదో. ౩౪.

క. నగమునగముదాకినక్రియ

మిగులన్ సమవిక్రమములమించుచునపుడ

య్యగచరులురణమొనర్చిరి

గగనంబుననిలిచిసురలుగణుతింపంగన్.

2౬.

క. పొడుచుచునడుచుచుబడముల

వడిదన్నుచుగరనఖములప్రచ్చుచుబుడమిం

బడిపొరలుచొండొరులపై

నడరుచువిహరించిరంతనాహవకేళిన్.

2౭.

వ. ఇవిధిభంబున వాలిసుగ్రీవులు సంగరంబుఁ జెల్లించుచుండఁ గని

రామచంద్రుండు తన మనంబున.

2౮.

ఉ. ముక్కులుఁ జెక్కులుంగనులు మోములుమూపులుదేహకాంతులుం

బక్కులుడొక్కులూరువులుబాహులుఁగాళ్లునునేళ్లుఁగర్థము

ల్పిక్కులువాలముల్లలలుభేషణభాషణముల్లలంచుచో

నెక్కుతెఱంగుగాఁగనిటులొప్పెడుభానుజుఁడెవ్వడొకదా.

2౯.

క. సరగుననీతిక్ష్ణంబగు

శరమురముననాటియెవరినమయించు నెకో

యరయకప్రేయందగదని

పరికించుచునుండెరామభద్రుండంతన్.

౩౦.

మ. సురసాభాత్తజుడప్తకోపమెసఁగన్సుగ్రీవునింబట్టివే .

కరముట్టింబద తాడనంబులఁగడుంగొసిల్లఁగాఁ జేయఁబె

ప్పరియైభానుజుడొడిపెంపుడిగితాపంబందితప్పించుకం

దిగుగంజుచుచుఁబొఱచోక మెడపైఁద్రేలాడఁదెంపేదియున్.

౩౧.

వ. ఇట్లతివేగంబునం బాటి బుశ్యమాకంబున నొక్కచో మహాచింతా
కులితచిత్తుం డై యండె నంత రామలక్ష్మణు లగుదెంచుటయు ఖన్న
త్వంబునం దల నాంచి సుగ్రీవుండు రాఘవున కిట్లనియె. ౮౨.

గీ. రామనీలాపునమ్మి నేరణ మొనర్చ
వాల్చిపైబోవఁ జెల్లు నేపనధినీద
గడ్డపారనుగొనిచను నెడ్డకరణిఁ
దెలియకటువంటినగుపాటువెలకుఁగొంటి. ౮౩.

క. వాల్చినణమున గెలువఁగ
శూలాయుధపాణి కైనజొప్పడదననే
నీలాగుబోవుటొప్పు నె
నీలావిట్లగుటఁ దెలియ నేరకయకటా. ౮౪.

గీ. భానుకులజులెల్లఁబల్కిబొంకరటంచు
నమ్మినాడనిన్ను నెమ్మనమునఁ
బగతుచేతనన్నుఁబట్టియొసంగుట
లెఱిగియున్న నింతయేలకలుగు. ౮౫.

వ. అని యత్యంతదురంతచింతాశ్రుపూరంబు లోలుకఁ బలుకుసుగ్రీ
వునిం గని రామభద్రుండు గరుణార్ద్రచిత్తుం డై యిట్లనియె. ౮౬.

చ. ఇనసుతనీవువాలియును నేమియు నేర్పడకొక్క రీతిగాఁ
గనులకుఁదోచుదున్మరముగాఁడఁగ నేసిన నెవ్వఁడీల్లునొ
యనిభ్రమ నొందినాఁడనినుమద్భుతమాగజపుష్పమాలికం
బనివడిఁదాల్చిపొమ్మనికీబాకవిరోధినుత్పరించెదన్. ౮౭.

క. అనిపక్కిలత్తులునిచే
ఘనమగుగజపుష్పమాలికనుఘటియింపిం

చినలినహితసుతుగళమున

మనమలరధరింపఁబం చెమనుకులుండంతఁ.

౮౮.

గీ. అట్లుగజపుష్పమాలికకాత్మనలరి

గళముననువాల్చివేగ రాఘవులవెంటఁ

జనుచుఁగిష్కింధచెంతవృక్షంబుపొంతి

వారలనుడించితాఁబోయెవారికడకు.

౮౯.

క. ఇనతనయుండరిగివాలిం

దనతోననిచేయఁబిలువదర్శోద్ధతుడై

ఘనరోషంబుననాతఁడు

దనమనివాసంబువెడలుతఱిగిన్దండై.

౯౦.

గీ. శారయిట్లనిపల్కెవీతోరణంబుఁ

జేయభీతిల్లిపరువిడిసిగ్గుమాలి

మఱియుసుగ్రీవురాక నెమ్మదిఁదలంప

వినుమొకబలిష్ఠసాహాయ్యముననుగాదె.

౯౧.

వ. అది యెట్లంటేని.

౯౨.

చ. దశరథరాజనందనులుదారగుణాఘ్యలురామలక్ష్మణు

ల్విశదయశస్కులైవివినవీధిఁజరింపఁగ రాముభార్యయా

శశిముఖసీతనైక్తికొనివన్ననిశాచరనాథుడైనయా

దశముఖుపైకేబోవుటకుఁదామరసాస్త్రజాదోడుకోరియున్.

౯౩.

క. వనుదెంచియుశ్యమూకా

ద్రునినున్నారనుచువింటిఁదెలియఁగవారిం

దనకుసహాయముగాఁగొని

యినజాండరుదెంచెనిప్పుడింద్రతనూజా.

౯౪.

క. ఆరాఘవండుశ్రీమ

న్నారాయణుడనితలంపునగచరనాథా
యారీతిబోవవలదని
వారించినవివకవాలివనితకునియెన్.

F 9.

క. ఏమన్నదమ్మలముసం

గ్రామంబొనరించుచుండఁగాఁ బైబడుచు
నొమడినధర్మమనకా
రాముడునన్నెలత్రుంచురాజీవాక్షి.

F 1.

క. పగతునిపైబోవుతఱిం

దగదనిపల్కంగవలమతలఁగుమటంచు
న్దిగులఁదనుఁగాలపాశము
తగసిచ్చినమఱలవెడలెఁదైర్యమువేర్కి.

F 2.

వ. ఇట్లు రోషభీషణాకారుం డై వెడలి వాలి సుగ్రీవుని గాంచి దవా
నలంబుభంగిఁ బ్రజ్వరిల్లుచు నిట్లనియె.

F 3.

గీ. ఓరినాతోడఁబోరాడనొడిపాటి

మఱలివచ్చితేమగ వానిమాడ్కిఁగాఁగ
సిగ్గుమాలిననినుఁబట్టినుగొనర్చి
పుత్తునిప్పుడుకాలునిప్రొలికనుచు.

F 4.

క. పెనుసగములుగొనివైవఁగ

నినజాఁడుభూరుహవయంబులెంతేకడిమి
న్యనచరపతిపైఁబఱపుచు
ఘనరణ మొనరించిరిట్లుకపివరులపుడున్.

G 1.

ఉ. వాలిపరాక్రమంబునకువారిజ బంధవసూనుఁడెంతయు

న్నేలిమిదక్కిఁనుక్కిదనమేననొకింతజవంబులేమికిం

దూలుచునలైసల్లనుచుదొట్టువడవ్పడి బ్రేమదోషగాఁ
నేలశరాసనంబుఁగొనికీర్తిరతుండగురాముఁడత్తటిన్.

౧౦౧.

గీ. తరువుమాటునఁబొంచియుద్ధతివహించి

గొనయమెక్కించివాల్చిపైఁగోపగించి

యుగముననుదృష్టిసారించియూహఁబెంచి

మించిఘోరశరంబుసంధించిపఱపె.

౧౦౨.

గీ. ఇనుఁడునుతునికొఱకునిద్రాల్తెజునిద్రుంపఁ

దలఁచిశరముగాఁగవెలసెననఁగ

సమృహస్త్రముకుతరాన్నిప్రభలతోడ

వాలియురముగాఁడినేలద్రోసె.

౧౦౩.

క. శరమురముఁదూఱిధరనురు

గిరిక్రియఁబడియున్నయట్టికీశాధిపతిం

బరువిడిఁగానఁగరాఘవుఁ

డరుదేరంగాంచివల్కెనతఁడ్రాగహుడై.

౧౦౪.

సీ. అక్కటరామధర్మాత్మఁడవైననీ

విట్టిపాపంబొడిఁగట్టనగునె

తపనుజుఁడేనన్నదమ్ములమేమేనిఁ

గలహింపననుద్రుంపఁగార్థమేమి

నీదేవిఁజెఱఁగొన్ననీచరావణునిందుఁ

దేలేనెనాతోడఁదెలిపియున్న

మనుకుంశమునఁబుట్టిమునివృద్ధినుండియు

మానవైవక్యత్యమార్గములను

రాజవగుటకతముననరణ్యమునను

వేటలాడంగఁదగుమృగవితతిఁబట్టి

భూతలాధీశయీరీతిసీతిమాలి

క్రోతిమాంసముఁదిననేలఁగోరితయ్య.

౧౦౫.

గీ. నన్నుఁదునుమువాడవెన్న నాకనుమోల

నిలిచియున్నఁగాదెతెలియనౌను

తగువుమటువుఁజేరిశరమునవ్రేయంగఁ

దగునేయిదియురాజధర్మమగునె.

౧౦౬.

వ. అనిన రాఘవుండు వాలి కిట్లనియె.

౧౦౭.

చ. అనుజనితామినిస్సవయునట్టిమహాకబుమాత్ముడైనని

స్తునిమినఁబాపముంగలదెదోర్బలశక్తిమృగాల్లిజంపుచో

వసమునఁబొంచివేయుటలవశ్యముగావుననట్లొనర్పితిం

జనిసురలోక సౌఖ్యపదసంభ్రమమందుమువాననోతమా.

౧౦౮.

వ. అని రామచంద్రుండు వల్కుటయు నంత నా వానరేంద్రుండు

శరవేదన సహింపం జాలక సొమ్మసిల్లి మూర్ఛ మొంది కొంత

తడవునకుఁ గ్రమ్మతిం దెలి ఘెంది రాఘవుం డాదినారాయణస్వరూ

పంబు గా నెఱింగి తన మనంబున నప్పుడు.

౧౦౯.

గీ. అచటికరిగికాంచునట్టిపరబ్రహ్మ

మిచటికేగుదెంచియెదుటఁదోచె

నందరానిపదవిఁజెందితినింకనా

భాగ్యమెన్నఁదరమెఱవ్వాకైన.

౧౧౦.

వ. అని యత్యంతవినయసంభ్రమంబులు రెట్టింప రామభద్రునిం గాంచి

వాలి యిట్లనియె.

౧౧౧.

గీ. రఘుకులాంబుధిసోమసంగ్రామభీష

జలధరశ్యామభక్తహృజ్జలజఢామ

బహుగుణోద్దామతారకబ్రహ్మనామ

రాక్షసవిరామభువనాభిరామరామ.

౧౧౨.

గీ. నిగమగోచరనిఖలేశసీరజాక్ష

దేవదేవుండవనినిన్నుఁ దెలియలేక

కాలులాడితిశమియింపుకఁ దుణఁ బెంపు

వేగరక్షింపుమీవేళవిహగగమన.

౧౧౩.

వ. అని విన్నవించి సుగ్రీవునిం జీరి యంగదుం బరిపాలించునది యని
యాజ్ఞాపించి సురేంద్రదత్తం బైనపరబలావహారి యను హేమమాలిక
నొసంగి రామచంద్రమృదుపదయుగళంబు నిజమావసాంభోజం
బునం గీలుకొల్పి వాలి సుగతిం జెందె నంతఁ దద్వృత్తాంతంబు
విని.

౧౧౪.

ఉ. తారమహారవంబెసఁగఁదావిలపించుచులోచనద్వయి

స్థాకలుగాఁగ వారిజనితంబయి కాఱఁగరత్న హారము

ల్పా రెకుఁజెందులాడఁగరసారసముల్కుచపాళిమోదుచు

న్వారక వచ్చివేగమునవాలిపయింబడివెచ్చనూర్పుచున్.

౧౧౫.

గీ. బోరుబోరున నేడ్చుచుఁబుడమిఁబొరలి

హమనోహరనవమదనావతార

హవలీముఖకులధుర్యయమితశౌర్య

యెందుఁబోయిననుఁ బాసియెలుఁగఁ జెపుమ.

౧౧౬.

ఉ. నీనగుమోముసోరుడగునీతనుకాంతియునీవిలాసము

న్నీనయభాషణంబులునునీఘనరాజనవైభవోన్నతు

ల్లావనమందు నెంచుచునుమాననిశోకభరంబు సొందియిం

దే నెటులుండ్ల నేపుహృదయోశ్వరయెవ్వరుదిక్కువాకితన్.

౧౧౭.

క. జడదారియడుగుదమ్ముల

వడినభిక్రియననుదినంబువ్రాలెడుశిరముం

బుడమింబడియిటులుండఁగ

నడలుచునే నెట్లుగాంతునగచరనాథా.

౧౧౮.

చ. సురలసురల్పుధాంబునిధిశూరతద్రచ్చుచుమృత్యులాత్తులై

గురుభుజుడిపటంచునినుఁగోరఁగనేగిపరాకమించిని

గ్జరతతిచేనుతుల్లనిననత్వమునేఁజెటుఁజ్రామెరాముచే

శరమునధారుఁబడఁగఁజాలితివేమన నేర్తువల్లభా.

౧౧౯.

క. రావణునిముడిచికొనిసా

రావారములందుముంచిరహిమించినయీ

నీవాలమిలనుబారలఁగ

నేవగపైరింతుమదిసహీనచరిత్రా.

౧౨౦.

ఉ. రామనృపాలుఁడెన్నభృగురామునిగెల్చినశూరుఁడిప్పుడా

తామరసాప్తనందనునిడప్పకచేకొనియున్నవాఁడునీ

వేమఱియందుఁబోకుమనియెన్నివిధంబులనీకుఁడెల్చిన

న్నామనవింగ్రహింపకరణంబునఁగూలితెవితేలేశ్వరా.

౧౨౧.

క. నీకన్ననూనుఁడంగదుఁ

డికరణిన్వగచుచుండనిటురమ్మనుచు

మౌళికంబుమాన్వదగదే

నాకాధిపతనయప్లవగనాయకయపుష్క.

౧౨౨.

వ. అనియత్యంతదీనాలాపంబులదుఃఖంచుచున్నయాసఖండాసి

యాంజనేయుండుఁ హితవచనానురూపంబుగాననునయించి కన్నీకు

మున్నీరై పాఱినంగలాఱునంగదునూరాఱుచుండెనంతఁ

దారరామచంద్రుని గాంచి యిట్లనియె.

౧౨౩.

సీ అవనిజేకొనియునిన్నడవిపాలుగజేయఁ

దగుభరతుడుగాఁడుతలఁపవాలి

కడుంబునందునిన్నట్టుకయెగురంగఁ

గలవిరాఘుడుగాఁడుతలఁపవాలి

బారలుచాచినిన్నట్టిమ్రుంగదొడంగ

నలకబంధుడుగాఁడుతలఁపవాలి

వంచించినీకాంతగొంచకకొనిపోవు

దశకంధరుడుగాఁడుతలఁపవాలి

నీయెడలనీకపీండుండునిరపరాధుఁ

డగుచువర్తించునెప్పుడిట్లాగఁహించి

చాపమనకయెకతినంపుబాణమురముఁ

దూఱనేయంగఁడగునెయకారణముగ.

౧౨౪.

క. పక్షవిపక్షములెన్నక

రక్షింపుదుపఖలభువనరక్షకనీకుం

బక్షమొకనియందిడుచువి

నక్షుండవైయొకనిదునుమఁబొడియెయసఘా.

౧౨౫.

క. నీసర్వసద్గుణములుధ

రాసుతతోఁగూడిచనెనరావణుకడకు

నైసిల్లివిరహతాపము

చేసమనెనెయొకవలదెచ్చిత్తములొనక.

౧౨౬.

క. వాలించునిమినభంగి

న్నేలంబడవైచినన్నునిర్జరలోక

శ్రీలనుభవింపబంపుము

జాలంబికనేయవలదుజలజాతాత్.

౧౨౭.

వ. అని యనేకప్రకారంబులం బ్రలాపించు చున్నతారాసఖం గని
రాఘవుం డిట్లనియె. ౧౨౮.

క. పగతుఁ దెలిలకింపఁగనీ

యగచరనాథుండునాకునతివరొవినుమీ

జగతిపయి నెల్లవారికిఁ

దగబ్రహ్మకృతంబుకొలదిదప్పునెచెపుమా.

౧౨౯.

గీ. పాలితలనుగల్గువాఁడెఱుఁచెల్లఁ

గుడిచిచనియెదివికిఁగొదవలేక

యితనికిట్లువగవనేలయూఱటఁజెందు

మింతిసీమనమునఁజింతనూని.

౧౩౦.

క. తపనతనూజానిపిదపం

గపిరాజ్యభరంబుఁబూనఘనునంగదునే

నివుడునియమించిపుచ్చెద

నవరిమితనుఖంబుఁజెందియతివరొమనుమా.

౧౩౧.

వ. అని తార నత్యంతమధురాఽపంబుల ననునయించి రాఘవుండు
సుగ్రీవున కిట్లనియె. ౧౩౨.

గీ. వాలిదూయన్నహతుఁడయ్యెవగునతోడ

నగ్నిసంస్కారమొనరించియాగమోక్త

ముగనుదగుక్రియలెల్లను మొనసిచేసి

రఘుపాఠ్యుననవ్వడారవిసుతుండు.

౧౩౩.

గీ. అగ్రజాక శేఖరమునసమగ్రరత్న

భూషణాలంకృతుల్వేడ్కపోనఁగదొడఁగి

శిబికినిడికొంచుఁజనిప్రేతసీమయండు

దహనకృత్యంబులెల్లనుదగఘటించి.

౧౩౪.

- క. సరగునరవిజౌడువాలికి
వరునన్నినదినమునిష్ఠ వైదిక విధులం
జరిపించిదశాహంబునఁ
బరలోకక్రియలొనర్చిపరిశుద్ధుండై. ౧౩౫.
- క. అనిలాత్తజాడ్యమౌత్యులు
దనుఁబరి నేష్టించికోలువఁదపనసుతుండుం
జను దెంచి మొక్కినిలిచిన
జనవిభుఁడగురాఘవుండుసంతోషమునన్. ౧౩౬.
- క. ప్లవగప్రముఖులవేగమె
రవిజానిఁగిష్కింధక పుడురాజుగ మఱియన్
యువరాజుగ వాలితనూ
భవునింబట్టంబుగట్టఁబనిచినయంతన్. ౧౩౭.
- క. వారలుదత్పురమునుశృం
గారంబొనరించితగనగరునాస్థానం
బారూఢిగఁగై నేయుచుఁ
దోరణములుగట్టిరింపుతోరహిమీఱన్. ౧౩౮.
- వ. అంత. ౧౩౯.
- గీ. సింహపీఠికవైఁగపిసింహునునిచి
పుణ్యలగ్నంబుననుమహాపుణ్యవారి
సమరనభిషేకమొనరించియగచరాధి
కారమునకునుబట్టంబుగట్టిరపుడు. ౧౪౦.
- గీ. అంగదునియకావరాజ్యంబునందునిలిపి
రంతెనంతఃపురంబునందమితమైన

మంగళంబులు వెలసెబ్బవంగసమితి

కలకలధ్యానములుపొంగెడలిధంగి.

౧౮౧.

క. ఈకరణినితనూజం

డాకపిరాజ్యమున కెలమినభిషిక్తుంజ్ఞ

ప్రాకటసంపదలెల్లను

జేకూరంగనాత్మనలరిచెన్ను వహించెన్.

౧౮౨.

ఉ. భానుతనూజుడయ్యెడనపారములైతగుదివ్యరత్నము

ల్లానికి గాంగగొంచుద్రుజగన్ను తుండారఘరాముపాలికి

న్వానరసంఘముల్లులువచ్చెరితోజను దెంచి మొక్కియ

మ్మానవనాయకుంగనిక్రమంబునసన్నుతిచేసియిట్లనెన్.

౧౮౩.

క. దేవాకిష్కింధాపురి

కేనిధముననైనమీర లేతేరదగు

న్నావలనిప్రేమపెంపున

నీవిపుడొసగినదిగా దెనిఱలంబనఘా.

౧౮౪.

వ అని విన్నవించిన వానరేంద్రునకు రామచంద్రుం డిట్లనియె. ౧౮౫.

గీ. తపనతనయవినుముతాపసులెందును

బురములంకునుండబోలదట్లు

గాననీవుప్రొయివానరరాజ్యంబు

బూనియేలుమెపుడుబాలుపుమీఱ.

౧౮౬.

గీ. వానకాలంబుచెడనూపెవసుధనెందు

బగఱపైబోవనొప్పదెప్పగిదిన్దైన

మాల్యవంశంబునందునమ్మదివసెంతు

మధయశరదాగమంబుననటకురమ్ము.

౧౮౭.

క. చనుమనిపల్కిరఘూర్జ్వహః

డినజనివీడ్కొల్పితామహీసుత నెడలోఁ

గొనిమాల్యవంతులమునకుం

జనియెన్లక్ష్మణుడంగొల్వసరగుననవుడున్.

౧౪౮.

గీ. మాల్యవంతులనుకురామమనుజునాథుఁ

డనుజునహితంబుగానేగియచటితరులఁ

జలుల సెలయెల్లఁగోనలవిరులఁబొదల

సంచరించుచునున్నట్టిసమయమునను.

౧౪౯.

నర్మకాలవర్ణన.

క. ధరణీజఁదొఱంగిరాఘవుఁ

దురుతరశోకంబునొందుచుండెడునితనిం

బరికింపఁజాలననిరవి

తెరనిడికొనెననఁగఁదోచెదివిజలదంబుల్.

౧౫౦.

క. రావణునిరాజ్యలక్ష్మీయు

నీవిధమునఁదొలఁగుననుచునెఱిగించుక్రియ

న్వేవేగఁదటిలతలు

న్భావింపఁజలిం చెమేఘపఙ్క్తులనడుమన్.

౧౫౧.

క. సురవైరిప్రాణములుగొన

ధరణీశునకర్కసుతుఁడుదనపాశంబు

స్వరువడిఁబుచ్చెనుయనుగతి

సురపథముననింద్రధనువుచూపఁజ్ఞెనెగిన్.

౧౫౨.

గీ. రాఘవుఁడురావణునితోడరణ మొనర్చ

దండువెడలిం చుటకుమహాహృద్ధండముగను

- సురలుభేరులు మ్రోయింపజొచ్చిరనంగ
 నురవడిగనంబుదములస్పృడుఱుమదొంగె. ౧౫౩.
- గీ. రాక్షసావళిమేనశ్రీరాముబాణ
 పటలియిబ్బంగిఘోరమైపడుననంగ
 గానబడియెనుబర్వతాగ్రములపైని
 భూరినిరాతపాతమద్భుతముదోష. ౧౫౪.
- గీ. పక్షి-కంఠనిద్రుంచిమాబాధమాన్వే
 ననుచురామునిపైనింకనమరవర్ష
 లలరుసోనలనీరీతినలరజేతు
 రనువిధంబునంగరకలుదనియరాతె. ౧౫౫.
- క. ఉరుగతిరావణనియశ
 స్ఫురణమురాఘవునిచేతబాలియుంగననీ
 కరణినరాజహంసలు
 సరగునజనిచేరెమానసనోవరమున్. ౧౫౬.
- సీ. అంతంతనుభూనభాంతరాశంబులొ
 క్కటఁగారుచీకట్లుగ్రమ్మచుండఁ
 జండమాచుతములుద్దండతభూపరా
 గంబుఖంబుననిండఁగప్పచుండ
 దిక్కుదిక్కులయందుఁబిక్కిటిల్లఁగమోసి
 బలువిడిమేఘముల్వాఱుచుండఁ
 దళతళమెఱయుచుఁదప్పకెల్లెడలవి
 ద్యుల్లతలోలిభాసిల్లుచుండ
 దనుజబలములపైమహాదగ్రముగను
 భూచురాఘవుశరపరంఘరలనంగఁ

- గుంభినీస్థలిపంక సంకులముగాఁగ
ఘోరతరవర్షధారలుగురియఁదొఁగె. ౧౫౭.
౩. దినదినంబొక్కతృటియైనఁ దెలువితేక
జలుజలునఁ బెనుజల్లు వెల్లివిరిసి
మిట్టపల్లంబు లేక మైమెఱసిమిగుల
నఖలదిశలజలార్ణవంబయ్యెనపుడు. ౧౫౮.
౪. వననిధిదశరథతనయుని
ఘనతర బాణాన్ని రుచులఁగ్రాఁగుటవినియం
దొనరఁజనుటుడిగివఱదలు
చనిచెరువులయందువెలయఁజనెననిలిచె. ౧౫౯.
౫. కంటకుడగురావణులోఁ
గొంటివనుచురాఘవ్రండుగోపించుటయు
న్వొంటిమని తెల్పుగతిమి
న్నంటఁ ఘోషించియేలులంబుధిఁజొచ్చె. ౧౬౦.
- సీ. అంతవానలువెల్చెనన్ని దేశంబులం
దంతవిరి సెగాఢాంబుదములు
దిశలెల్ల వెలుఁగొందెదినకరప్రభలతో
ధరణినిష్పుంక మైతనరఁజొచ్చె
ఋక్షగణములతోరేలఁజొదికలొప్పె
నిర్మలోదకములైనిలిచెనరసు
లంచలుకాపురంబరుదెంచెఁగొలఁతుల
కలరాఁరెనిఖలమృగాకులరయఁ
దెరువరులకతిసౌఖ్యంబుదేజరిల్లె
గ్రమముమీఁకంగసర్వసస్యములువంఁచె

వడినుడిగినదులపుడుకాల్పడలునయ్యె

మహిమమీఱఁగరద్రుతుమహినిఁబొడమె.

౧౬౧.

ఉ. అంతకుమున్నె వాయుజుఁడహర్పతిసూనునితోడవర్షము

త్వంతమునయ్యెనింకఁబ్రియమారఁగరామునికార్యమెల్లనొ

క్కింతకొఱంతలేకక్రమమేర్పడఁజేయుమటన్ననారుమా

కాంతుఁడుదీగ్గునఁదెలివిఁగొనిసీలునిఁజీరియిట్లనెన్.

౧౬౨.

క. వివిధసరిద్వీపంబుల

నవిరళమగునగములన్నహారణ్యముల

స్ఫువి నెల్లెడలవసించెడు

ప్లవగంబులఁదోడితేరఁబనుపుముకపులన్.

౧౬౩.

గీ. ఒక్కఁడేనిరాకదక్కినశిక్షింపు

మనినసీలుఁడధిపువాఙ్మఁబూని

తరుచరులనుబిల్వఁడగువారలనుబంచి

యరయుచుండెనప్పడతిరయమున.

౧౬౪.

వ. అంత నమ్మాల్యవంతంబునందు.

౧౬౫.

సీ. వానకాలంబెల్లవసుధేశుఁడగురాముఁ

డనుజుండుఁదానునయ్యద్రిమీఁద

గుహలందువర్తించిగురునిపాదంబుల

మాటునవసరియించిమరులుమించి

కుసుమకోమలిసీతగుణములుఁబ్రాయంబుఁ

దలపోసితలపోసితాల్చిదక్కి

యాహారనిద్రాదులన్నివిసర్జించి

విరహానలంబునవైతలుచెంది

దినదినంబునునీరీతిదీనవృత్తి

నలసిఖగములకలకలములకునులికి

తెలివిబోబుచ్చిమది నెచ్చితిరుగుచుండి

మఱిశరత్కాలమేతేరమనుజవిభుడు.

౧౬౬.

క. అనుజునిఁజేయూతగఁగొని

మనమునసీతావియోగమగ్నతతోడ

స్థనదుఃఖాంభోరాశి

న్యనుఁగుచునున్నతువందముననుండుతఱి.

౧౬౭.

చ. మనుకులధుర్యనీవిటులుమానినిఁబొసిమదింగలంగిచిం

తనుబలవింపనేలభుజదర్పమెలర్పఁగఁబజ్జి-కంధరుం

దునిమిధరాసుతంగొనఁగఁదోడ నెహమ్మని తెల్పవచ్చునా

ప్రన్నిక్రియనంబరంబుననుదోఁచెసుధాంశుఁడుదేజరిల్లుచుక.

౧౬౮.

గీ. పట్టపగలుగాఁగఁబరిపూర్ణకళలచే

నిందుబింబమప్పడెల్లెడలను

వెలుఁగుచుండవరహవేదనకోర్వక

యినకులుండువలికెననుజులోడ.

౧౬౯.

క. చూచితెలత్తనభాస్కరుఁ

డీవందముగాఁగఁబొడమియెంతోవడిని

ల్లెఁచఁదొణంగెనుమనమిఁక

వేచనఁదగుఁదరులనీడవిడియఁగరమ్మా.

౧౭౦.

ప. అనిన లక్ష్మణుం డిట్లనియె.

౧౭౧.

గీ. అభిపయిదిరాత్రిగానియహంబుగాదు

కైరవాప్తుండుగానిభాస్కరుఁడుగాదు

కాంచుమదెమ్మగలాంఘనంబంచితముగ

ననినహాయనిపలవిచియడలజొచ్చె

౧౭౨.

ఉ. బాలమ్మగాక్షినిన్నిటులఁబాసిమదిన్విరహాగ్నికీలల

స్తేలిమిదక్కిఁసుక్కిఁకడుమించినశోకభరంబునింకనే

లీలనహింతు నెన్నటికిలేమరొనిన్నెడఁగందుఁగన్నుల

న్వాలనాశిలోమణిమహామ్మదుభాషిణియెందుఁబోయిలో. ౧౭౩.

వ. అని యత్యంతసంతాపంబునఁ బలవించుచు మూర్ఛిల్లుటయు లక్ష్మ

ణుండు శిశిరోపచారంబుల నేదఁ దేర్చినఁ దెలివైచె నంతఁ బ్రభాతం

బగుటయు ధైర్యం బవలంబించి రాఘవుం డిట్లనియె. ౧౭౪.

గీ. కంఠెలత్కణసుగ్రీవుకార్యమెల్ల

వానకాలంబుఁగడపితావత్తుననుచుఁ

బలికిచనిరాకతడసెనుబాటిదప్పి

క్రోధికిరీతిఁగల్గునద్గణములఁప.

౧౭౫.

క. ఏనొనరించినయుపకృతి

మానసమునమఱచిరాజ్యమత్తుండగుచు

న్దానిసులతోడఁగలయుచుఁ

దానేమఱియున్న వాడుఁ ధైర్యంబలరగ.

౧౭౬.

గీ. అనఘనీవుపోయియర్కజాఁబిలువుము

రాకతడసెనేనిరాముచేత

వారిఁగూల్చినట్టివరశరంబున్నది

కాలడుండుభంబుకరణిననుమి.

౧౭౭.

వ. అని రాఘవుండు పనిచిన లక్ష్మణుండు రోహిణిజ్వాలాభీలలోచనం

డై చని కిష్కింధాపురిం దాసి ప్రళయంతకుం బోలి పురద్వారం

బునం దీపించుటయుం దద్వారపాలకు లతిభయంబునం బరువిడి

యంగదుం గాంచి తెల్పుటయు నతండు తారారుమాసహితుం
డైయున్న సుగ్రీవునిం జేరి యిట్లనియె. ౧౭౮.

క. రాముని కార్యంబేమఱి

రామలతోగలసియిట్లు రాజులదగునే
భూమిశుడనుపనల్లదె
సౌమిత్రిమహాగ్రహమునఁజనుదెంచెఁజూచి. ౧౭౯.

క. అనుటయుఁదత్తఱమంచుచు

నినజాండతివినయమొప్పనిటులత్తఱుదో
దొనిరమ్మనిపనుపగఁదా
జనియంగదుఁడర్కకులునిసన్నిధిసపుడు. ౧౮౦.

గీ. వందనమొనర్చిదేవతావకపదాబ్జ

యుగళసందర్శనార్థమైయుబ్బుచున్న
వాఁడుసుగ్రీవుఁడటకురావలయుననిన
సంగదునితోడఁబురిఁజొచ్చియెంతసతఁడు. ౧౮౧.

గీ. అప్పురీవరపైభవమొప్పమిఱి

నారయుచువేగరాజగేహంబుఁజేర
రాఁగసుగ్రీవుఁడపుడుతారాసమేత
ముగ నమరొనిమొక్కికేల్తగిదినిలిచె. ౧౮౨.

వ. అంత నవ్వానరేంద్రుం గాంచి యాగ్రహాదక్రుండై లక్ష్మణుం
డిట్లనియె. ౧౮౩.

క. ఓరికృతఘ్నుడయిటువలె

శ్రీరామున కెగుసేయఁజెల్లునమఱిసి
కీరాజ్యసంపదలునే
ధీరునికృపగల్గెనదియుఁదెలియఁగవలదే. ౧౮౪.

క. వానలుగడచినయంత

న్యానక చనుదెంతుననుచుమనుజేంద్రునితోఁ
బూనిపలికితడసితివిటు

మానగలేవైవకటమర్కటబుద్ధిఁ.

౧౮౫.

క. భూరిబలుండగువాలి

స్థిరతఁబడవైదిరామధీమణిచేత

స్మారాహికరణివెలిగెడు

ఘోరశరంబిపుడునిన్నుఁగూల్చుకయున్నే.

౧౮౬.

వ. అనిన సుగ్రీవుం డడలున నొడలు గడగడ వడంక మాతాడ నొ

రాడక తడఁబడుచుఁ బెదవులం దడుపు చుండం గని తార లక్ష్మణు

నకు వినత యై యిట్లనియె.

౧౮౭.

క. ఈవానరనాథునియెడ

నావంతయుఁదప్పలేదహార్యవరులవే

రావింపుచున్నవాడిటు

లావునలంకపయిఁబోవలక్ష్యమింటే.

౧౮౮.

క. మీరలొసఁగినదిగాదే

యీరాజ్యసుఖంబులెల్లనినజానకునిజం

బేరీతినైనభృత్యునిఁ

గారక్షింపంగవలయుఁగరుణదలిర్పఁ.

౧౮౯.

వ. అని నవినయంబునం బదపంకజంబుల వ్రాలి విన్నవించుతారాసఖ

వచనంబులకు లక్ష్మణుం డాగ్రహంబు మాని శాంతుఁ డగుటయు

సుగ్రీవుం డర్చనంబు లొసంగి తోడ్కొని చని సింహాసనాసీనుం

డేసి కరకమలంబులు ముకుళించి నిలువంబడి యిట్లనియె. ౧౯౦.

ఉ. రామస్వపాలుకార్యమనురాగముమీఱనెనర్పబూనినం
గ్రామధురీణులొకపులగట్టడ సేయగఁబిల్వబంచుచి
స్థేమఱకున్నవాడమది నేక్రియనన్నుగృతాపగాధుఁగా
నొమనువంశ మౌళిమణియూరకదూఱగ నేల తేల్పుమా. ౧౯౧.

క. తామరసాస్తాస్వయునికృ
పామహిమాతిశయముననుబ్రతికితినికనే
స్వామిద్రోహమొనర్తునె
సౌమిత్రీమదినిగొంతశాంతమువలదే. ౧౯౨.

క. బలములఁగొనిరఘువరుపద
జలజాతంబులనుగానఁజనఁదగునింక
జెలఁగుచుననిలత్తులునిం
గలయంగనిపల్కి-జగముగనుకొడుకపుడు. ౧౯౩.

క. హనుమంతునిఁగనుఁగొనియి
ట్లనియెన్ననవీటఁగల్గునగచరకోటి
స్తననాథచంద్రుఁగాన
స్తనుటకుఁబయనంబొనర్పఁజనువేగమున. ౧౯౪.

వ. అని యాజ్ఞాపించి తారాదిసఖిమణుల వీడ్చొని ప్రస్థానభేరి మ్రో
యించి రత్నఖచితాందోళిక యందు లక్ష్మణు నాగోహణం బొనర్పం
బంచి ఛత్రచామరాలవట్టధ్వజపతాకాదు లెత్తించి పుచ్చి తాను
శిబికాసూక్తుడై మంగళవాద్యారావంబులును వందిమాగధుల
కైవారంబులును నింగి ముట్టం జెలంగ నకలవానరకోలాహలంబుల
తోడఁ జనుదేర నక్క-లకలం బాలించి రాఘవుండు సుగ్రీవు రాకఁ
గా నెఱింగి శాంతంబు నొందియుండె నంతఁ దత్సమీపంబున శిబికం
డిగ్గి సుగ్రీవుండు లక్ష్మణసహితుం డయి చని రామచంద్రునకు పా

ప్రాంగవందనంబు గావించి తదాలింగనంబుఁ గైకొని మహావినయ
సంభ్రమంబులు రెట్టింప నిట్లనియె. ౧౯౫.

క. ఇన్ని దినంబులుతరుచు

లున్నెడలకుఁబిల్వబంచు మండితడసితి

వృన్న సచేయుమునాపై

సన్నుతగుణజాలరామచంద్రస్మపాలా. ౧౯౬.

క. వచ్చెదర దెకపివీరులు

చొచ్చెదరెందైనఁగానిశూరతదోష

వృచ్చెదరునిఖలదనుజాల

సచ్చరితుఁడవైననీసుసత్కృపచేతఁ. ౧౯౭.

వ. అని సుగ్రీవుండు విన్నవించుటయు రామచంద్రుండు హర్షాంత

రంగుండై యిష్టగోష్ఠి నుండునవసరంబున. ౧౯౮.

నీ. హనుమదంగదనీలవినుతమహానాద

పనసమైందసు పేణపావకాక్ష

జాంబవద్గిరిభేదిశతబలినలధూమ్ర

గంధమాదనగజగవయసుముఖ

శరభశేసరితారజంఘాగుదధిముఖ

విముఖగవాక్ష సద్యోగదర్శి

ముఖబహుమర్కటముఖ్యులుదమతమ

సుతహితబంధుసంతతులతోడ

నమరభీకరమూర్తులైశమనుచేతి

కాలదండములోయనగణనకెక్కి

కోట్లకొలదిభటాపభిగోల్వవెడలి

రలవిభాకరసుతునాజ్ఞాదలనుదాల్చి. ౧౯౯.

- గీ. నేలయ్యానినకరణినినిదిదమగుచు
 నెచటఁజూచినఁదానయైయేపుదోఁపఁ
 బటురవంబులబ్రహ్మాండభాండమద్రువఁ
 గదలికైనడివచ్చెనాకపిబలంబు. ౨౦౦.
- గీ. శ్వేతకృష్ణరక్తపీతవర్ణంబుల
 కపులసంఖ్యములయిగండుమీఱి
 వివిధగతులనిండివెల్లువలైయొప్పెఁ
 దపసనూనుమూకలపుడుచెలఁగి. ౨౦౧.
- వ. ఇట్లు భూనభోతరాశంబులు సెపుడువడ నాప్పుచుం బఱతెంచు
 బలంబుల విడియించి దండనాయకు లగుదెంచి మ్రొక్కి నిలిచిన
 సుగ్రీవుండు రామానుజ్ఞాప్రకారంబున సీతావ్యవహారం బొనర్ప సమ
 కట్టి యుప్పుడు. ౨౦౨.
- క. వినుతసుషేణశతబలుల
 మెనరంగనుబూర్వపశ్చిమోత్తరములకు
 న్వనచరనాయకుఁడయ్యెడ
 జననాథునిదేవివెదకఁజననియమించెన్. ౨౦౩.
- క. సలజాంబవంతగవయా
 నిలజాంగదమైందపనసనీలాదిమహా
 బలులస్త్రక్షిణమునమై
 ధినిరయంబోవఁబుచ్చెధీరతతోడన్. ౨౦౪.
- వ. ఇ ట్లెల్లదిక్కులం గలయం గ్రుమ్మటి పురంబులు నగంబులు కాన
 నంబులు నదులు వనధులు ద్వీపాంతరంబులు నతిప్రయత్నంబునఁ
 గనుఁజెప్ప వెట్టక యారసి వివిధోపాయంబుల జానకితెఱిం గెఱింగి
 యొక్కమాసంబున రాక తక్కిన నాజ్ఞ యొనర్పం బడు నరుగుం

డనిన వారునుం దదాజ్ఞాప్రకారంబున నుక్కొక్కరు లక్షవాస
గులం గలిపికొని పూర్వపశ్చిమోత్తరంబులకుం జని రంత హనుమ
దంగదాదులు దక్షిణదిశకుం బోవునవసరంబున నాంజనేయునిం
జేరి రాఘవుం డిట్లనియె. ౨౦౫.

క. అనఘాత్తేనీవునీతం

గనుఁగొనఁజాలుదువునామకార్యమునీచే

తనుసిద్ధిం చునుగావునఁ

గొనుమీయుంగరమునకియగుఱుతెఱుఁగుటకై.

౨౦౬.

క. ఇమ్ముద్రికజానకికే

సమ్మతిమీఱంగనొసఁగిచానశిరోర

త్న మ్ముగిఁగైకొనివేగమె

రహ్మాచనియస్తదంతరంగంబలరక.

౨౦౭.

వ. అని యంగుళీయకం బొసంగి జానకిచందం బేర్పడ నెఱింగించి
దీవించి పుచ్చిన నుప్పొంగి యమ్ముద్రిక శిరంబున నిడికొని సాష్టాంగ
వందనం బొచరించి రామచంద్రునితోడ నాంజనేయుం డిట్లనియె.

క. దేవాదేవరపదముల

భావంబుననిల్పిలంకభస్మమొనర్తు

న్రావణునిగుఁటైఱిగివీ

దేవింగనివత్తుఁగానితిరుగనుమరలక.

౨౦౮.

వ. అని పల్కి యంబరంబు వగుల నాన్పుచు సంగదాదులం గూడి
నీతాన్వేషణం బొనర్ప దక్షిణంబున కరిగె నంత ననుజవానరేంద్ర
సహితం డై రాఘవుండు ముఖం బుండు నయ్యెడ.

౨౦౯.

గీ. బనరఁబూర్వపశ్చిమోత్తరములకేగి

నట్టిస్తవగవయ్యలన్నిదిశల

- కరిగియరిగియెచటనవనిజఁగానక
మఱివచ్చిరాజ్ఞమఱివకరసి. 200.
- గీ. అపుడురఘుకులుండునర్కసంభవుఁడును
దక్షిణంబుఁజనినవృక్షచరులు
నెట్టివార్తఁదెత్తురేమగునోయని
తలఁకుచుండిరొందుతలఁపుమాని. 201.
- సీ. అంతపంతముమీఱినంగదాదులుగూడి
చనిచనిపురములశైలములను
వనములఁగోనలవరతటాకంబులఁ
బొదలనుగుహలనుభూజములను
జానకినరయుచుమాననిదప్పిచే
సాలసిఘోరాటవిఁజొచ్చిచనఁగ
నచ్చటసీలాభ్రమననొప్పియొకదైత్యుఁ
డడ్డమైనిలిచియత్యగహమున
నొరిమారీచతనయుండనుగుభుజుండ
నిందునాయున్నికతముననింద్రుఁడైన
రావెఱచునింకమీరలేత్రోవబోవ
నొప్పనాహారముగఁగొందునిప్పడనుచు. 202.
- క. కరములఁజూచుకరాఁగని
యురుజవముననంగదుండునొకపిడికిటఁదా
నురమునఁబొడువఁగదనుజుఁడు
ధరిగిరిక్రియఁగూలెరక్తధారలుదొరఁగఁ. 203.
- వ. ఇవ్విధంబున నారక్కసు ముక్తిఁబొందియక్కననంబున నంగదాదులు
క్షుత్తిపాపాపరవశులై జలంబులం గానక తిరుగుచున్నయవసరంబున.

క. కలకలమనియొక బిలమున

జలపక్షులువెడలఁగాంచిజలమచ్చోటం
గలదనితలఁచుచుఁగవులా

బిలమునడిగిచనిరిమీటిపెనుచీకటిలోఁ.

౨౧౬.

గీ. అట్టిఘోరతమమునతివేగఁగ్రమియించి

భానుకోటిదీప్యమానమైన

హేమపురముఁగాంచియెందునిర్వాసుష్య

మగుటకతిశయించితెగునఁజొచ్చి.

౨౧౭.

చ. పురముననెల్లచోఁదిరిగిపోవఁగమార్గముగానరామికి

స్థురుభుజులాత్తఁజెంతిలుదుఁగొన్నిదినంబులమీఁదరాజమం

దిరమునెఱింగియందుఁజనిధీరతతోఁదపమాచరించునొ

క్కరమఁగఁగాంచిపల్కిరితగన్వినయోక్తులఁదాల్చిమీఁఁగాఁ.

౨౧౮.

క. టతన్వయిప్పరీవర

మీఁతఁగిబాడడరియున్నదిందొంటిగనీ

రీతిఁదపమాచరించెద

వీఁతఁగిగేఱ్ఱడఁగఁదెల్పుమిప్పుడుమాతోఁ.

౨౧౯.

వ. అనిన సప్పలంతి యయ్యగచరోత్తములం గాంచి యిట్లనియె.

సీ. అబ్జజావరమునననురాధినాథుఁడౌ

మయుఁడీపురము హేమమయముగాఁగ

నిర్మించితమిమించినిండుసంపద హేమ

యనునాతితోసౌఖ్యమందుచుండ

నిండ్రుఁడతనిఁద్రుంచిహేమనుగొనిపోవ

నన్నాత్రిప్రియసఖగతుఁజేసి

తదనుజ్ఞనిచ్చోటదప మొనర్చుచునుందు
ననుస్వయంప్రభయంద్రునినుండుమీర
లెచటనుండుదురీయెడ కేకతమున
నరుగుదెంచితి రెఱిగింపుడనుచుబల్క-
సంగదామలునున తెఱంగతివతోడఁ

జెప్పమనవుడువానుమంతుడప్పడనియె. ౨౨౧.

చ. వనజహితాన్వయుండుచృపవర్జ్యుడురాముడుదండ్రీపంపున
న్వనముననుండుచోవలనిపత్నిధరాసుతగొంచురావణుం
డచుదనుజుండుపాటుటయునద్దురితాత్మతెఱంగఱింగిరం
డనిమముభానుజుండనుపనన్ని దెసల్పరికించికాంచుచున్. ౨౨౨.

క. కడుదప్పినొక బిలమువెం

బడిడిగియిప్పరముగనియుఁబహుదినములుగా
వెడలుటకుఁద్రోవఁగానమి
నడలుచునున్నారమి చటనతివరొనింటే.

౨౨౩.

క. మమ్మీపురివెడలించిస్రి

యన్తులరంబనిచె దేనియవసీతనయ
న్సన్తుతినరయంబోయెడ

మమ్మాయనివేడనాస్వయ. ప్రభయపుడున్. ౨౨౪.

గీ. వానరుల కెల్లఫలజలవాంఛదీర్చి

కనులుమోక్ష్యంగనియమించికరుణఁ బెంచి
బిలము వెడలించిచనియెగంధీరయగుచు

నిజతపోమహిమంబుననిమిషమునను. ౨౨౫.

వ. ఇట్లు మృత్యువక్త్రంబుఁ జొచ్చి వెడలువడుపున వనచరప్రముఖు
లబ్ధిలంబు వెడలి యద్దివ్యవనితాప్రభావంబున కచ్చేరు వందుచుం

జని మహేంద్రాద్రి డాసి యం దళిదిశల నవనిజ నరసి కానక
నిరాశఁ జెంది యంద తొక్కచో నివసించి చింతిల్లుచుండుతటి నాంజ
నేయాదులం గని యంగమం డిట్లనియె. ౨౨౬.

క. ఇనజుడనుజ్ఞయొసంగిన

దినముల్లమియిం చెరామధీసునిదేవిం
గనలేమిత్తెప్రొయిన
మనలన్నుగ్రీవుడేలమన్న నచేయున్. ౨౨౭.

గీ. అతనిచేతఁజిక్కి హతమాటకంఁజెనిం

తటనువెడలినట్టిపటుబిలమునఁ
జొచ్చియుండమదియుసురనరాభేద్యమా
ననినవాయుసూనుడనియెనపుడు. ౨౨౮.

క. రామునకపకృతిగానీ

భూమింజొరఁబడిన నెందుఁబోయినమనల
నొసమిత్రిచేలికాండము
లేమాడ్కిన్విడువనేర దెఱుఁగుముమదిలోన్. ౨౨౯.

గీ. అచ్చటికిఁజనిప్రాణంబులర్కజానకు

నొసఁగుటయెమేలుగాదేనినొండుతెఱుఁగు
గాఁగమడియంగఁదలఁపుముక్రమముతోడ
ననిననంగదుడందఱునపుడుగాంచి. ౨౩౦.

క. ప్రాయోపవేశమునమన

మీయెడఁబ్రాణానిలముల నెటులైననుబోఁ
జేయఁదగుననఁగఁగపివకు
లాయితులైన్విధమునకతివేగమునన్. ౨౩౧.

వ. అంత నయ్యగచరోత్తములు దర్శశయ్యతలంబులం బవ్వలించి యి
ట్టుట బొరలుచు నాత్తబంధువర్గంబులం దలంచి వగచుచున్నయెడఁ
దద్దిరిగుహాంతరంబున వసించుఖగకులాధీశం డగుసంపాతి మరణో
ద్యుత్తులై ధరణీతలంబునం బడి యున్నవానరులం గాంచి దైవ
కృతంబునం దనకాహారం బబ్బె నని చెలంగుచుం బరతేరం గని
యంగమండు హనుమవాదులతో నిట్లనియె . ౨౩౨.

గీ. దశరథూడుజచ్చెదనుజుచేతజటాయు
వడఁగెరాముతోలఁగెడసెవాలి
ప్రాణమెడలఁగలముపతిభీతినిరీతిఁ
గైకవరముచేతఁగలిగెనింత. ౨౩౩.

క. నగముపయినుండియల్లదె
జగదద్యుతకరముగాఁగఁజనుదెంచెకునా
ఖగ రాజంబునుగంటిరె
తెగిమనలభుజింపవచ్చుతెఱఁగగుఁగాడె. ౨౩౪.

వ. అని యంగమండు వెల్కుటయు జటాయువుమరణంపునుడులు కర్ణ
రంధ్రంబుల ముల్కులక్రియ నాటిన మహాశోకాకాంతుండై పద
తెంచి సంపాతి యవ్వానరశ్రేష్ఠుల డగ్గరి యిట్లనియె. ౨౩౫.

గీ. అనఘులారజటాయునకగ్రజుఁడను
వినుఁడుసంపాతియనియెకువిహగవిభుఁడ
ననుజుపోవడిఁగానకీయద్రియండు
వెలసియుండుదుమీచేతవింటినేడు. ౨౩౬.

గీ. ఆజటాయువుదా నేలనవనిఁగూలె
నెవ్వఁడారీతిఁగావించె నెఱుంగఁదెల్పుఁ

డనినవిని వాలినందనుండఁఖగేంద్రు

నాదరంబునఁగాంచి యిట్లనియెనపుడు.

౨౩౭.

సీ సంపాతివినుముదశరథాత్తజన్మలు

రామసౌమిత్రులరణ్యమునను

సంచరింపఁగ రామునతిసీత నెత్తుక

రావణుండుగుగ నాత్రోవయందు

నడ్డమైపోరుజటాయువునటుత్రుంచి

దనుజుండున నెనంతదాశరథులు

సుగ్రీవుకడఁజేరిసుర నాభనుతుఁగూల్చి

జనక జనరయమమ్మనుపుటయుచు

వనములద్రులుపురములువగునతోడ

వెదకికొనకయిచ్చోట వెతలఁగుండు

చున్న వారము రావణుండున్న పురము

దెలిసియున్న సుదెల్పుముధీరవర్య.

౨౩౮.

వ. లనిన నా ఖగేంద్రుం డనుజుండు హతుం డగుట కత్యంతదుఃఖ

తాత్తం డై యచ్చేగువ నున్నజలంబులం గ్రుంకి మఱల నేతెంచి

యంగమం గాంచి యిట్లనియె.

౨౩౯.

క. మునుకైలాసనగంబున

ననుజుంజేనును జెలంగియతిముదమలర

వృనుచుండియుజనసత్వము

లనుదెలియంగోరిమిగులలావుననపుడ౯.

౨౪౦.

క. ఇనమండలమున కగయన

తనిరత్తివృక్షయుగముదగ్ధంబయి

- య్యననీయచలముపైఁబడి
యచుదివమిచ్చట నెయుండువటునిటుచనకన్. ౨౪౧.
- క. నాతనయుండుసుపార్శ్వం
డాతతబలయుతుఁడునాకునాహారంబు
స్వీతిమెసంగుచునొకనాఁ
డాతఁడుదడవగుచువచ్చియపుడిట్లునియెన్. ౨౪౨.
- క. రావణుఁడొక్కవృశాలుని
దేవింగొనిపాటుచుండదీనొత్తలచే
నావెలఁదిరోదనంబును
గావింపఁగమింటనిల్చికాంచుచునుంటిన్. ౨౪౩.
- వ. కావున నింత తడ వయ్య నని సుపార్శ్వండు నాతోడ నెఱింగించి
యుండె నన్దురాత్ముండు జానకి గొనిపోవుట నిక్కం బగు నది
యునుంగాక. ౨౪౪.
- క. కాకుత్స్థనిసతివరయుచు
నికడకగచరులువచ్చినిలువఁగఁజెక్క
ల్మీకుంబొడమునటంచుని
శాకమునిమున్ను తెల్పియరిగెన్నాతోన్. ౨౪౫.
- వ. అట్లు గావున. ౨౪౬.
- క. ఇదెనాపక్షంబులుపెం
పొదువంగలిగెననిదివికిమరనడిఁజనియ
ల్లదెలంకలోననీత
న్వదలకకనుఁగొంటివినుఁడువనచరులారా. ౨౪౭.
- క. జలనిధిపైతయోజన
ములదూరంబుననుబుడ్డి-ముఖునిలయంబు

స్వేలయునులంకానామం

బలరంగదత్పరినిసీతనరయుడువరుసన్.

౨౪౨.

క. మీకార్యసిద్ధియయ్యెను

దేకువతోజనుడటంచుదెరువెఱిగింపం

బ్రాకటమతులైవానరు

లాకడలింగానబోయిరతివేగమునన్.

౨౪౩.

వ. ఇట్లు సంపాదించే రావణునినివాసం బగులంకానగరంబునకు మార్గం

బెఱిగి యంగదాదులు చని చని.

౨౪౪.

మ. కనిరభంకషఘూర్ణమానభయకృత్కల్లోలమాలోత్పత

దననాతూలయుతాంబుబిందుహృతపద్మాకామినీనిత్యభే

లనజాయానది నేశమండలతలశ్రాంతస్థితోపేంద్రముం

గనటన్నక్రతిమింగిలప్రముఖరేఖాసాంద్రమున్సంద్రమున్.

౨౪౫.

చ. ఇటుపొడగాంచివృక్షచరులెల్లగునుల్లములంగలంగియా

ర్భటములుమానియొడొరులుపాటిదలిర్పంగనిమ్మహాంబుధిం

బటుగతిదాటనొపునునబాహుబలుండెవడొక్కొయంచున

చ్చటబెగడొందుచుండగనిచయ్యనవాలితనూజాఁడిట్లనున్.

౨౪౬.

క. మీమీజవనత్వంబుల

ధీమంతులరభిదాటుతెఱగెఱిగింపుం

డీమాడ్కిననుచునాతో

దానునమింకేలయనినదగుచరులపుడున్.

౨౪౭.

క. పదిగజాడుగవాక్కుండి

ర్వదిగవయుడుముప్పదియశరభుడెన్నగన

ల్వదిగంధమాదనుండే

బదియోజనములునుదాటబలియరమనిసన్.

౨౪౮.

- క. అటువదిమైందుడుచెబ్బది
గుఱిగొనిద్వివిదుంఁడెగురనగుననఁగనవుడు
స్మృతియెనుబదియోజనములు
వెఱవకదారుండుజంఘవేయునునియెన్. ౨౫౫.
- గీ. జాంబవంతుండుముదిమిచేఁజాలడస్సి
యుండుకలమునదొంబదియోజనములు
దాఁటెదనటన్ననీలుండుదాసుదొంబ
దయిదుతగఁజెంగలింఁచెదననుచుఁబలికె. ౨౫౬.
- గీ. అంగదుఁడుధైర్యముననిచ్చుహంబురాశిఁ
దనరశతయోజనములేనుదాఁటఁగలను
మఱిలిరానూపనవినిమది నెఱింగి
జాంబవంతుండువల్కెఁగార్కంబుదోఁప. ౨౫౭.
- క. మూరుతిగలుగఁగమనకి
క్షారయఁబనియేమటంచుననిలాత్తజాని
జీరివినుతింపుచునెలమి
వారిజభవభవుఁడుజాంబవంతుండనియెన్. ౨౫౮.
- చ. వనగుహనేత్రజానకివవశ్యముఁగాంతువటంచుఁగాదెయ
వ్వనజహితౌస్వయుండునుధ్రువంబుగనిన్నుఁటియించిపంచెనీ
వననిధిసప్తకంబయినవాయుజవంబునదాఁటఁజాలునీ
కనఘయిదెంతవితనిమమద్రచరుల్ని సుఁజోలనేర్తురే. ౨౫౯.
- క. సుసిజసంభవుఁడర్థి
వృరములచేబాధలెపుఁడెసంగకయుండ
వృరములొసంగఁచెనీపరి
గురుబలయుతుఁడెంచుగలఁడుకులమునందున్. ౨౬౦.

క. కావునరామునికార్యం .

బేవగ నైననుఘటింపసేయెడమదిలో

భావింపుమధిపుపంపు

నైవింపుమునద్యశంబుఁగాంచుముపుడమిన్.

౨౬౧.

ప. అని జాంబవంతుం డగ్గించుటయు నాంజనేయుం డత్యంతోత్సా

హంబున నుప్పొంగి యుగదామలం గని యిట్లనియె.

౨౬౨.

క. కపివర్యులారమిక్తప

నిపుడేనియభిదాఁటియినకులునిసతిం

జపలుడగురావణాసురు

నిపురింబాడఁగాంచినత్తునేప్పుడలిర్పన్.

౨౬౩.

గీ. పోయివచ్చెదననిపల్కి భూరిపత్వః

డలమహేంద్రాచలం బెక్కి-యర్కు-పగిదిఁ

దేజరిల్లుచులంకపైదృష్టియుగ్గ

ముంచిహృదిరాము నెంచికుప్పించిదాఁటె.

౨౬౪.

క. రావణువాణానిలమిఁక

నీవిధమున నెగయుననుచు నెఱిఁగించుక్రియం

బావనిరొడరసంబపు

డావిర్భవమందవరిగెనంబరచయ్యడై.

౨౬౫.

ప. ఇట్లు హనుమంతుం డనంతసత్త్వం డై చండమారుతోద్దండసత్వ

రంబునఁ బలుచుచున్నయెడ నయ్యుదధిమధ్యంబున మైనాకుం డను

పర్వతశ్రేష్ఠుం డభీంద్రుననుమతంబునం బాడనూపి తనయందు విశ్ర

మించి చనునది యని వేడుటయు నాంజనేయుండు రాముకార్యంబు

నిర్వహించి మరలుచో నట్లు గావించెదనని పల్కి వీడ్కొల్పి య

వ్వలం జన నప్పుడు.

౨౬౬.

- క. బలవైరియాంజనేయుని
యలపుచలంబెఱుగసురసననిచిననదియుం
బలురక్కసియైకపికుల
తిలకునకడ్డంబుదోచిధీరతఁబలికెన్. ౨౬౭.
- క. దైవకృతంబుననాకు
న్నీవాహారంబవగుచునిలిచితివింక
న్నావదనగహ్వరంబున
నేవేగమెచోరుమటన్నవినియతఁడనియెన్. ౨౬౮.
- గీ. కలికివిసుమురాముకార్యార్థమెయేను
బోవుచున్నవాఁడబోయిమఱి
వచ్చుచోటనీదువాంఛనెనరెప్పడఁ
దొలఁగుమనిన దేవదూతియపుడు. ౨౬౯.
- క. నినుమ్రుంగకపోనిత్తునె
యనిదశదిశలద్రువభీషణాకారముతోఁ
దనవక్రబిలంబుఁదెఱచి
చనుదేరంగాంచికోసంభరితుండై. ౨౭౦.
- క. పదియోజనములపొడవునఁ
బదపడితనమేను బెంచెబవనజాడపుడి
ర్వదియోజనములు దెఱచె
స్వదలకసురసయును నైజవదనకుహరమున్. ౨౭౧.
- వ. ఇట్లొండొరులు శరీరవక్రబిలంబులం బెంపుచు శతయోజనాయతు
లగుటయు వాయుజండు సూక్ష్మరూపంబునఁ దద్వదనగహ్వరంబుఁ
జొచ్చి వెడలి యెమటం దోచి యిట్లనియె. ౨౭౨.

చ. లలనరొసేదుకోర్కి సఫలంబునరించితినింక నేనుబోఁ
దలఁతునటన్న మెచ్చిశుభదంబగుదీవెనయిచ్చిపుచ్చియ
ప్పొలఁతుకదివ్య దేహాయుపొయెదివంబునకాంజనేయుఁడు
జ్వలనిధిదాటఁగాఁదలఁచినత్వర మేగుచునుండనత్తఱిన్. ౨౭౩.

గీ. వనధిలోనుండిసింహికయ నెదురైత్య
కాంతశతయోజనాయతాకాంతయగుచు
ననిలజానిదేగన్మ్రుంగనతఁడునిలిచి
పోవరామికిఁభన్న తఁబొందియపుడు. ౨౭౪.

క. ఛాయాగ్రాహిణీయం చును
నాయుతనూజాంఢెఱింగివచ్చితదుదరం
బామెడనుజొచ్చిదానవి
కాయంబవలీలఁజల్చి కదువడివెడలెన్. ౨౭౫.

వ. ఇట్లు రాహుగ్రస్తుం డై విడువంబడు విభాకగుండునుంబోల్చె నాంజ
నేయుండు సింహికోదరంబు వెడలి మహాప్రభావసంపన్నుండై
యతినేగంబున శతయోజనవిస్తీర్ణం బగునర్ణవం బవతీర్ణం బొనర్చి
లంకాపురసమీపంబునం గల సువేలాచలంబున విడిసె నంత.

క. కరుణాకరజగదభినుత
శరణాగతదీనపాలసద్గుణజాలా
ధరణీధరధరమురసం
హరణారణిపుణకౌస్తుభాద్యాభరణా. ౨౭౬.

తోటకవృత్తము. కలిదోషమహంబుదగంధవహ
బలిబంధనకృత్పదపంకరుహ
విలయార్ణవసంస్థితవిశ్వహితా
విలసత్కనకాంబర వేదనుతా. ౨౭౭.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుత్తరరంగనాథకరుణాకటాక్ష వీరసామాగత సరస
కవితావైదుషీప్రవీణ పరమవైష్ణవకులకలశజలనిధిసుధాకర రామా
నుజ దేశికగర్భశుక్తిముక్తాఫలాయమాన శృంగారపారపంగ్రహభిఖ్య
లక్షణగ్రంథనిర్మాణధురీణ ప్రహ్లాదచరితయక్షగానవిధాననిధాన గాన
విద్యానూన పాండితీసాన రంగయాభిధాన ప్రణీతంబైన శ్రీమద్రామో
దయం బనుమహాపురాణంబునందుఁ గిష్కింధాకాండం బనునది
చతుర్థాశ్వాసము.

సుం ద ర కాం డ ము.

క. శ్రీరామాకుచకుంకుమ

సారాంకితవక్షనిఖలసంయమిరయో

నీరజభవముఖసురమం

దానోత్తరరంగధామదానవభీమా.

౧.

ప. అవధరింపుము.

౨.

క. పావనిశ్రీరఘరాముని

దేవింబాడఁగానఁబూనిధృతియొఁగఁబా

రావార మొక్కకాలువ

కైవడివడివాఁడెనమర గణములు మ్రొగడన్.

౩.

ప. ఇట్లగాధం బగుపాథోనిధి నవలీలం దాటి తాలతక్కిలహింతాల
రసాలనారికేళపనసాశ్వత్థప్రముఖభూజాతంబులును, గంధగజఖడ్గ
గవయకంఠీరవశరభశాస్త్రాలవరాహమహిషాద్యనేకమృగకోలాహలా
దావంబును, గలిగి మహాభయదోద్రేకంబును నై యొప్పునువేలా
చలాగ్రభాగంబున నిలిచి యప్పుడు.

౪.

మ. కనియొద్దంధవహత్తజుండుమణిసంకాశస్ఫురద్భూరివ

ప్రనికాయంబునుభర్తగోపురగృహప్రాసాదసోపానహ

ర్త్యనవీనోన్నతసౌధముల్లసుజభీమధ్వానకోలాహలం

బునుమాతంగశతాంగస్తైంధవశతంబుల్లలులంకాపురిన్.

౫.

క. అన్నగరీవరవిభవముఁ

గన్నారంగాంచిమెచ్చికరువలిసుతుండ

త్యున్నతమగునీసంపద

లన్నియుదశవదసుఁడేలనాటిపుచ్చెన్.

౬.

వ. అని తలంచుచు మఱియు నాత్మగతంబున.

౭.

క. పగలీపురమునఁజొచ్చినఁ

బగలొనసురాధినాథభటులకునాకు

వ్దగముకనుగ్రుంకఁబోవం

దగుననియప్పర్వతమునఁదలఁగకయుండెన్.

౮.

వ. అంత.

౯.

చ. దనుజునిచేతఁజిక్కిజనితంబగుశోకమునంనుస్మక్కునా

జనకసుతావిలాపమునుసమ్మతిమాన్వఁగఁగోరివచ్చెనీ

యనిలజఁడేవెలుంగనదనొనెయటంచుమదిందలంచిచ

య్యనఁజ నెనొయనంగనపరాంబుధిఁగ్రుంకెనినుండునల్లఱిన్.

౧౦.

క. భూరితరారుణమైసం

ధ్యారాగంబంబరమునఁదగనొప్పారె

వ్దారుతమువీవఁదొడఁగెన

పారంబుగఁగములునికిపట్లంజేరెన్.

౧౧.

గీ. రాజ్యలక్ష్మీదొఱంగినరమణదక్కి

లంకయిబ్బంగిఁగన్నడునింకనన్న

కరణిదిశలెల్లగాధాంధకారమెచ్చి

కలయఁబర్వెనువేతేమిగానరాక.

౧౨.

క. మేలగునగుముదనుజుల

నేలంగూల్పుమనిసురలనిలజానిమీఁదన్

లీలంబల్లినముతైపుఁ

బ్రాలనఁగాఁదోచెమింటభములమితములై.

౧౩.

మ. తమమంతంతదొలంగజక్కవల మొత్తంబుల్లదింగుంగసం
 ద్రమునీరమ్ములుపొంగ జారిఃఖలచిత్తంబుల్లలంగ న్వసం
 గుముదంబుల్లరసిం జెలంగదశదిక్కుల్లేజరిల్లంగఁగం
 జములున్వాడిముకుంగనింగినపుడుంజంద్రుండుదోఁచెదగన్. ౧౪.
 క. పవనజాడవనిజనారయ

దివిజులువెట్టించినట్టిదీపంబనఁగా
 భువిన్లెడలవెలుంగుచుఁ
 బవలుగనొనరించికుముదభాంధవుడొప్పెన్. ౧౫.

గీ. అంతమారుతిరామపదాంబుజముల
 మదినిగీల్కొల్పిమాడ్దాలమాత్రుడగుచుఁ
 దనువుదాచుకలంకయుత్తరపుద్వార
 మలవడఁగఁజొచ్చిచనుచున్నయవసరమున. ౧౬.

క. పెనుభూతమువడువుననొక
 దనుజుంగనఘోరశూలధారిణియుగుచుం
 జనుదెంచియడ్డమైతన
 కనుగొనలందగ్నులొలుకఁగానిట్లనియెన్. ౧౭.

క. ఎవ్వఁడవీవగచరయి
 ట్లెవ్వననిధిదాటిలంకకంఠేవడితో
 నెవ్వరిపంపునవచ్చితి
 వవిధమెఱిగింపుమనినననిలజాడనియెన్. ౧౮.

క. కడువడిగానడ్డంబై
 పొడనూపితివెవతేవీవిపుడునిజమెఱుగ
 న్నుడువుమునాచుతెఱంగే
 ర్పడఁదెల్పెదఁబిదపననినరక్కసివల్కెన్. ౧౯.

- గీ. రావణనియాజ్ఞ నెపుడీపురంబునందు
సలహచుండుదులంకిణియంద్రునినుము
సురవరులకైననుమీటిచొరగరామి
నరయకిటురాడగు నెవనచరుడనీకు. ౨౦.
- వ. అనిస హనుమంతుం డిట్లనియె. ౨౧.
- క. ఇయ్యెడఫలములుమిగులం
దియ్యనయనవినియు నేగుదెంచితినికనో
తొయ్యలిసనుబోనిమ్మని
చయ్యనజనుచుండఁ గాంచిసరభసమొప్పన్. ౨౨.
- క. తూలముఁజేక్కొనిలంకిణి
కాలాగ్నిజ్వాలలొప్పఁగామండుచునా
తూలతనయువక్షంబును
దూలంబొడువఁగనతండుదోర్బలశక్తిన్. ౨౩.
- క. కరముష్టిఁబూనిలంకిణి
యురముననడరింపనదియునుబ్బుదొలంగ
స్థరణీస్థలిఁబడిహీన
స్వరముననగ్గించియనిలజాతునకనియెన్. ౨౪.
- క. మునుగమలజాండునాతో
ననియొగపివర్యుడొక్కడరుదెంచినిను
నైనముష్టిఁబొడుచునాడే
దనుజక్షయమగునటంచుదప్పదగుమా. ౨౫.
- వ. అని పల్కి దీవించి లంకిణి నిజదేహంబుఁ బాసి సుగతిం జెందె నంత
నాంజనేయుండు. ౨౬.

క. బలుముష్టివలసలంకిఁ

నిలఁగూలిచిసురలవిసుతులెసఁగఁగమదిలోఁ

జెలఁగుచురాఘపుపదములఁ

దలఁచుచురావణునిరాజధానింజొచ్చెన్.

౨౭.

వ. ఇట్లు నొచ్చి

౨౮.

సీ. కొమరోప్పబంగారుకోటలఁగొమ్మల

గోపురంబులమణికొత్తళముల

వీధులరచ్చలవిఘ్నేమార్గంబుల

నుప్పరిగలఁజల్వచప్పరముల

శరరథహాయగజశాలలమేడల

హస్త్యశాలములదేవాలయములఁ

జారుసౌధములభండారపుగృహముల

గొప్పమండపములఁగుట్టిమముల

మంత్రులనికేతనములసామంతులిండ్లఁ

దంత్రపాలుర నెలవులఁదగుతెఱఁగుల

సంఘగొందుల నెల్లనిస్సంశయముగ

నరసిజనకజఁగానకయనిలసుతుఁడు.

౨౯.

సీ. అలవిధీషణుగేహమతికాయునిలయంబు

దేవాంతకునియిల్లుత్రిశిరుసున్ని-

కుంభకర్ణునితొంకిశుంభునిపదనంబు

మఱియునక్షకుమారుమందిరంబు

ఇంద్రజిత్తునిఘనపేమనివేశమా

యగ్నివర్ణునివిశాలాలయంబు

అతిబలుండైననరాంతకు వేశ్మంబు
 ధైర్యాభియగుమహాదరునినగరు
 జంబుమాలినిశాంతంబుసర్పరోము
 భవనమండనంబమ్మహాపాశ్శువసద్ద
 మాదిగాఁజనియందందునవనిజాత
 నారయుచుఁగానఁగాలేమిసవలఁజనుచు.

30.

నీ. వరులతోఁజెనఁగెడువనితలనుపరతి
 నేయుచేడెలనిద్రఁజెందుచెలులఁ
 బాలయల్కఁగాంతులనలయింతుకొమ్మల
 మధుగ్రోలిసొక్కినమానవతుల
 నింపుగావీణనాయించెడుభామల
 హాయిమీఱఁగఁబాడునలరుఁబోండ్ల
 నృత్యంబానరెచ్చడుసీలాహిణేలుల
 విటులకైతిరిగెడువెలఁదుకలను
 గాంచుచునుసీతపోవడిఁగానలేక
 కరువలిసుతుండుపురమెల్లఁగలయవెడకి
 రావణాంతఃపురమునధారాళముగను
 నడచికత్కైంతరంబులుగడచికడచి.

31.

మ. సురగంధర్వపతంగయక్షవసురక్షోగుహ్యకాహీంద్రకి
 న్నరసాధ్యంగనలెల్లనొక్కమొగిదీనత్వంబునంగుందుచు
 న్నిరతంబునైతినున్నశాలలవెనకేర్పొప్పఁజర్పించితా
 నరుదౌరావణుకేళిమందిరముడాయంబోయియందొక్కచోట. 32.

క. అలకావతితోడనుము

న్నలుకన్నంగరమొనర్చియసురాధీశుం

డలవడఁగఁగయిఁకొనినని

ర్థలతర మైనట్టిమణివిహాసమునందున్.

33.

సీ. నిరుపమంబగురుజ్ఞాణిద్వీపకలికలు

బలసియిర్వంకల వెలుగుచుండ

మెయినలందినదివ్యమృగనాభిగంధంబు

ఘుమ్మనిదిశ లేల్లఁగ్రంథుకొనఁగఁ

గరకంకణంబులుగల్లుగల్లునిమ్రోయ

రమణులునాలవట్టములువీవ

నరగనుమోడ్పులనతివలుదూఁగుచు

మత్తలేబడములమెత్తుచుండ

నమరగంధర్వసతులుగానములుసలుప

నీటుమీఱఁగ సుమశయ్యనిద్రఁజెందు

రావణునిబొడఁగొంచియకారాయటంచు

మెచ్చితలయూచిహనుమంతుఁడిచ్చనపుడు.

34.

క. ఈమహితభోగసంపద

లీమహిపైఁగలయఁద్రోసెనిన్నీచుఁడుశ్రీ

రాముసిభుజవిక్రమములఁ

దామదినిసుమంతయైనదలఁపకయకటా.

35.

క. అనితలఁచుచుదనుజానిశ

య్యమజలదముపొంతఁగాననగుమెఱుఁగుక్రియ

ననుపట్టెడునుందోదరి

ననిలజాడటుకొంచిసీతయనుభ్రమదోషన్.

36.

క. సీతనుబొడఁగంటినిబ్ర

ఖ్యాతివహించితినిధరణిగాకుడ్చునకు

స్త్రియైర్నివృత్తినికపి

జాతివికారములుకొంతనలుపుచుబివవన్.

32.

గీ. మతియుఁదెలిపుందిశ్రీరామమహిషిభూమి

జాతజనకనృపాత్మజసత్యచరిత

దానపునిఁగోరునేమధువానియకట

యిట్లునేనేలభ్రమగొంటివెఱుకమాని.

33.

వ. అని మదిం దూలుచు నవ్విమానంబునం ద నేకసుందరీమణుల సురాధి
నాథు ననంగనంగరంబునం బెనంగి సొక్కించి పుచ్చి సొమ్మసిల్లి
యందండుఁ బవ్వళించి కుచంబులం బయలుపఱచి వలువలు దొలం
గించి తొడలమెఱుంగులు దెలియం బొరలుచు నిద్రించుచుండుటం
గాంచి యాంజనేయుండు మనంబున రాముకార్యాగ్రం బీ రామల
మర్తంబులం గంటి నెండు గా దని తలంచి యంతకిపురం బంతయు
నారసి మనుజభామ నెండుఁ గానమికి వగచుచుం బురంబు వెడలి
తత్సమీపంబున హాటకమయమహావ్రవేష్టితం బై యొప్పునుద్యా
నంబుఁ బొడఁగాంచి డగ్గరి.

34.

గీ. కోటపైనెక్కి మెల్లనఁదోటకరిగి

కడఁగి కావలివారలుగావరాక

ఫలకుసుమసంభరితమగుపాదపముల

నపుడుకనుఁగొని మెచ్చుచుఁగపికుటుండు.

35.

చ. కొలఁకులఁగాంచిమించిఘనకూలములంబరికించిగొప్పలా
పులినతలంబులందఱిసిపూఁబొడలన్గనికేళికాగృహం
బులఁదిలకించిసాలములపొంతవిలోకనమాచరించితా
నలయుచున లైసల్లనుచునచ్చటికచ్చటికేగిచూచుచున్.

36.

క. అవసమధ్యంబునన

స్వావనిపాడఁగనియెదనుజభటులెల్లపుడు
తావుగవసింపనున్నత
మైవెల సెడుపసిడి మేడనద్భుత మొప్పు.

౪౨.

వ. అ మ్మందిరంబునం దెల్లెడలం దిరిగి ధరణిజం గానక మహాచింతా
కులితస్వాంతుం డగుచు నాంజనేయుండు దనమనంబున నిట్లని విత
ర్కింపం దొణంగె.

౪౩.

సీ. లంక నెయ్యెడలనిశ్శృంకతనరసియు

జనకజనేగానఁజాలనైతి
దనుజుడంబరగతిఁదనుఁ దెచ్చుచోఁదప్పి
యంబుధిఁదూలెనొయలఁతఁజెంది
విభునెడఁబాసినవిరహాగ్ని చేఁజిక్కి
మడి సెనొతనువుపై మమతమాని
శాకున్న నిచ్చటికినిరాక్షసులను
గనుఁగొనినీలైసొక దుభయమున
నిన్దురాత్మకుఁ దెచ్చటికేనిదాఁచఁ
బంచెనొయెరులకుఁ గానఁబడకయుండ
నింక నేమొనరింతు నెట్లంతఁగాంతు
భానుకులజనితో నెట్లుపలుకరింతు.

౪౪.

చ. జనకజఁగాననైతినవఁజయ్యనరాఘవుఁడీలునన్నకై

యనుజుఁడుఁద్రుంగువీరిఁగనినప్పుడెభానుజుడంగదాదులె
ల్లనుమడియంగఁజొత్తురవలన్మనివృత్తి నిగాననంబునం
బనివడియేఁజరింతునొనాభావమునందెట్లుపైతునక్కటా.

౪౫.

వ. అని పెద్దయుంబ్రొద్దు చింతించి ధైర్యం బవలంబించి హనుమం
తుండు దనమనంబున మఱియు నిట్లనియె. ర౬.

చ. సురపతిముఖ్యుడిక్పతులశూరతఁబట్టికలఁతునొండెనీ
ధరణీసమస్తశైలసహితంబుగవ్రక్కలొనర్చునొండెది
ద్విరఁదిరుగంగలంక నుదధిస్పదఁద్రోయుదు నెండెనిట్లునా
వరబలశక్తిఁజూపసురవర్యులు మైథిలిజాడఁదెల్పరే. ర౭.

గీ. ఇట్లు సేయుదుననిమది నెంచియచటి
మేడ పై నెక్కి మఱితల్పమీ పభూమి
నలరు చున్న యశోకవనాంతరంబు
నందు నెక్క ధరిత్రీరుహంబుక్రింద. ర౮.

సీ. కన్నీరుమున్నీటికాల్వలైపాటంగఁ
బొగలుచుఁబలుమాటువగచివగచి
హారామహారామయనిచీరవేసారి
ధరణీస్థలినిదూలిపారలిపారలి
కరముఁ జెక్కిటఁ జేర్చికడుచింతలకునొర్చి
నిట్టూర్పుపుచ్చుచునిలిచినిలిచి
దేహంబుపైరోసిదిక్కులఁబరికించి
కుటిలభావముదోపగుందికుంది
మహిబిడాలసమూహంబుమధ్యమునను
గడగడవడంకురాచిల్లకరణిదోప
నసురకాంతలనడుమను దెసఁదొరంగి
యున్న జానకిఁగాంచివాయుజుఁడుమించి. ర౯.

గీ. ఈపాలంతిమాడభూపుత్రిగాఁబోలు
ననితలంచిమేడనపుడుడిగి

యతిముదంబునొందియంగుప్తమాత్రుడై

యనిలజండశోకవనముజొచ్చె.

౫౦.

వ. ఇట్లతిలాఘవంబున నద్వైత్యకామినీనివహంబునకుం గానంబడకుండం

జని తచ్చింశుపావృక్షం చెక్కి తదీయకాఖ్యాగంబునందుండి. ౫౧.

క. ఉడుగనికన్నీరొలుకంగ

నడలుచుహారామరామయరురవ మెసంగ

న్నుడువుచుదానవకాంతల

నడుమన్విలపించుచున్ననాతింగనియె.

౫౨.

వ. ఇట్లపారం బగుదుకిఖార్జవంబున మునింగి దరిఁ గానం జాలక పల

వింపుచున్నధరణీతనూజాతం గాంచి యాంజనేయుండు మనంబునం

దత్తజీవుచు నమ్మానినీమణిశోకంబు నివారింప సమకట్టి సమయం

బరయుచుండె నంత.

౫౩.

సీ. రావణుడా రాత్రిరాజీవముఖనీత

పైఁగోర్కొడనమదిబట్టలేక

నేవేగమేల్కనివివిధమాన్యంబరా

భరణాద్యలంకృతుల్వరంగఁజేసి

సరిఁగూడి దేవసుందరులునీతచ్చిత్ర

చామరంబులనూనిపేమనడువఁ

గరదీక్షికలువట్టియురగకన్యామణు

ల్పార్వభాగంబులబలిసికొల్వఁ

దవిలిగంధర్వసతులుగీతములువాడ

నపుడుమందోదరియువెంటనరుగుదేర

నయ్యశోకవనంబునకబ్బురముగ

నేగుదెంచిధరాసుతకడుటనిలిచె.

౫౪.

క. వచ్చినదనుజునిలేమకం

బిచ్చందలపోసివగచియెంతయుఁగోధం

బెచ్చితలవాంచియుండఁగ

నచ్చెలువంజూచిరావణాసురుడనియె.

౫౫.

సీ. వెలదినివేటికివికృతవేషంబున

నడలుచునుంచెదవనుదినంబు

నీరూపవిభవంబునీవిలాసంబుక

న్నీటిపాలోనరింపనీతియగునె

నకలసంపదలనాసరిబోలరిందామ

లన్నియునీదిగానెన్నఁదగదె

వలయుభోగములునవ్వారిగామదిమెచ్చి

కొల్లలాడుముప్రియముల్లసిల్ల

నింకనీబేలతనమేలయింతులెల్ల

నిన్నుఁగొలువంగనన్నేలునిక్కువముగ

మంకుతనములుమానినిశ్శృంగఁబూని

రమ్మనామందిరమునకురాజవదన.

౫౬.

క. రాముఁడురాఁగలఁడంచును

గోమలితలపోయవలదుకుతలముసందుం

గామచరత్వముమనుజుల

కేమాడ్కినలుగ నేప్పునెఱుఁగఁగరాదే.

౫౭.

మ. పురుషూతప్రముఖాదితేయగణముల్పొరంగలేకేనిరం

తరముస్ఫుత్యులభంగిఁగొల్చెదరుకాంతారంబునంతేరితి

మ్మరురాముండుపయోధిదాటియిటకేమార్గంబునస్వచ్ఛిభి

కరవృత్తిన్ననుగెల్వనేర్చునరభోజుల్లారెదెత్తీతముల్.

౫౮.

క. అడియాసలేలయింక

న్విడువుమురాఘవునిమమలేవేడుకమాటల్
న్నుడువుచుమదిమెప్పింపుచుఁ
బడలేననుఁగూడిభాగ్యపదవింగనుమా.

౫౯.

వ. అని యిట్లు మదాంధుం డై కామోదేకంబునం బల్కురావణుని
పల్కులు ముల్కులం బోలి కర్ణరంధ్రంబులు గాఁడిన ఘోరదవాన
లంబుకరణి మండుచు నప్పరమపతివ్రతాతిలకం బగుజానకి తృణంబుఁ
గేలం బూని యిట్లనియె.

౬౦.

క. పాపపుదనుజుఁడయిటువలె

నాపతియగురాముఁ బాపినన్ని చటికిఁ దే
నూపితివిదియొక గెలుపని
యాపగిదింబేలనేల నెలుఁగనిబుద్ధి.

౬౧.

క. పరసతినిఁగోరుచెనఁటికి

సీరియున్నా యువునుగులముచెడునటుగాన
స్మరగుననన్నొ సగిన్మపతి
వరుశరణముజూరుమునిన్న వశ్యముఁగాచున్.

౬౨.

క. రాముఁడనురసందోహవి

రాముఁడుసర్వభవనాభిరాముఁడుసుగుణ
స్తోముఁడుపటుఘోరాహవ
భీముఁడునీవలని గెల్పులిరుద వెచెవుమా.

౬౩.

చ. క్షితిసరసీరుహోత్త కులసింధుసుధాకరుఁడస్త్రశస్త్రసం
తతులకునద్గురుంచుభుజదర్పిత ధైర్యపరాక్రమోజ్జ్వలం
డతులితభోగ భాగ్యవిభవాతిశయంబుల మేటిరాఘవుం
డతనికినీకుహస్తిమశ కాంతరమాగదపోల్పరావణ.

౬౪.

గీ. వనధిబంధించివచ్చిసీతనువువచ్చి
భూత బేతాళములకువంక్రితినెసంగి
లంకనిర్మూలమొనరించిలావుమెరిసి
రాఘవుడనున్నుగొనిపోవురాజనమున. ౬౫.

వ. అనిన విని రావణుండు రోషతామ్రాక్షుండై బాడబాసలంబు
భంగి మండుచుఁ జంద్రహాసంబుఁ గేలం గొని జానకిం దెగవ్రేయం
గమకించుటయు గడగడ వడంకి మహాభయోద్రేకం బందుచు.

క. హామరామయనుచు
నొప్పున నేడ్చుచునుసీతపుడమింబడఁగా
నారసియామందోదరి
వారిం చెన్విభునియిట్లువలదనబలిమి. ౬౬.

గీ. అంతఃభోవక రావణుడాగ్రహమున
నచటఁగావలియుండుదైత్యాంగనలను
జూచిమానద్వయముననాసామ్ముజేయుఁ
డట్లుకాకున్న వధియింపుడనుచుబల్కి. ౬౭.

క. పురమునకరిగినదానవ
తరుణులుపలుమఱుగడంగితమతమ నేర్పు
తైఱయఁబ్రబోధించుటయును
ధరణిజవిన రామి నేడ్వదలకొనునంతక. ౬౮.

గీ. త్రిజటయనునాతిమైథిలిదీనదశను
గాంచిమదికోసియందుండకయతొలంగి
యరిగినిద్రించిమేల్కనియచటికంత
మఱిలఁజనుదెంచిదనుజ రామలకుననియె. ౬౯.

క. కలకంఠులారవినుఁడొక

కలఁగంటిన్రాఘవుండుగజరాజముపై
నెలకొనియనుజుఁడుచామర

ములువీవఁగఁదూర్యనాదములతోరాఁగాఁ.

20.

గీ. రావణాసురుండురక్తసిక్తాంగుడై

కనులజలములొలుకఁఖరమునెక్కి

దక్షిణంబుననఁగదనుజులంబుధిఁగూల

నెఱిగికాంతలెల్లనేడ్వఁగంటి.

21.

క. నాకలదప్పదువినుఁడొ

కాకుత్స్థునకిపుడుజయముగలుగుటయెనిజం

బీకాంతనెండుపల్కక

మీకడలంజనుఁడటన్నమెలఁతుకలెల్లఁ.

22.

క. నిమరింపనరిగిరంతట

నదయుండైతన్నుఁజంపనాజ్ఞయొసఁగునా

త్రిదశారిపల్కులెల్లను

మదిఁదలఁచుకవగవఁదొఁగఁగైమైథిలియపుడుఁ.

23.

గీ. జనకభూపాలునింటనుజననమంది

తనరదశరఘుకోడలఁఘనతఁగాంచి

రాముభార్యయనఁగనభిరామనయ్యఁ

గతివదైత్యులచేఁజూపఁగలిగెనకట.

24.

చ. ననుదనుజుండుదెచ్చుటయునాప్రియనాయకుడైనరాముఁడ

వ్యవమునదీనభావమునవంతలఁగుందుచునెందుఁబోయెనొ

కనుఁగొనఁగల్గుటెన్నఁదొకొకట్టిఁడిదైవమునేఁడువీనిచే

తనుబడిచావుమేగుమనితొలిఖయిఁచెనిఁకేమిసేయుదుఁ.

25.

- గీ. దశరథాత్మజుడంబుధిదాటినన్ను
మతిలగొనిపోవున నెడుసీమాటకల్ల
దీరకుంతలములగంత దేశమునను
వేగగీలించి ప్రాణంబువిడుచుటొప్పు. 22
- గీ. అనుచునురి ప్రాసీకొనసీత మొనయఁగాంచి
యింకదడయంగ రాదనిపొంకమలర
ప్రమానిమీద నెయుండియమ్మగువతోడఁ
బవనతనయుండుమానవభాషననియె. 23.
- ఉ. ఓవసుధాతనూజవిసు మొప్పుగ రాముడుమాల్కవంతము
న్దాప్రెనరించిమర్కటభటప్రకటంబుగనున్న వాడికేక
రావణముఖ్యదైత్యులమరంబుననుక్కణగించినిన్నుఁగొం
పోవునవశ్యమిప్పులుకుబుద్ధి నెఱుంగఁగదమ్మతోమలీ. 24.
- క. అనియశరీరికరణిఁబ
ల్కినవినితలయెత్తికాంచికీడుగఁగలలో
వనచరముఁగంటిననుచును
దననిద్రయెఱుంగమికినిదలఁకుచుమఱియున్. 25.
- గీ. ఎచటనుండివచ్చెసీయగ చరుడునా
బాంధవుండు ప్రాతెఁబలుకఁదొణఁగె
మనుజభాషలుర్విమర్కటంబెఱుగునే
దనుజమాయలివియుదలఁపననుచు. 26.
- క. జనకజదలవాంచుటయు
వైమనమ్మమి నెఱిగివాయుతనయుఁడువృత్తం
బనువునడిగివచ్చినిలిచి
వనజాక్షిఁగాంచి మొక్కివలగొనితెలిపెన్. 27.

- గీ. అత్తువీకూర్తిపతినిన్నలరఁగూర్చు
జాలుబంటునామాటనత్యముగను
మది నెఱుంగుమిదియెరామమనుజవిభుని
యంగుళీయకమనిచూపనతివపలికె. ౮౩.
- క. దనుజులమాయలవలనఁ
ఘనతరదుఃఖంబులొందుకతమునశ్రీరా
మునియుంగరంబుఁగనులం
గనినిజమనినమ్మజాలకపివరవినుమా. ౮౪.
- ఉ. నీతలిదండ్రులెవ్వరిలనీయునికెయ్యెడనేత్రమంబునఁ
భూతలనాథుఁడైనరఘుపుంగవునఖ్య మొనర్చినాఁడవి
వాతనిసుందరాకృతియునర్థిలిసోదరుహాపరేఖలె
ట్టితఱిఁదెల్పెదేనిఁదగ నెంతునునిశ్చయబుద్ధిదోఁపఁగాఁ. ౮౫.
- వ. అనిన జానకిం గాంచి యాంజనేయుం డిట్లనియె. ౮౬.
- క. అనిలునివరముననంజన
యనువనచరకాంతగాంచినట్టితనయుఁడ
స్వామంతుఁడ నెడివాఁడ
న్వినమర్కజమంత్రినగుచువెలయుదునిలలోక. ౮౭.
- గీ. అతనిభార్యనుకొనియగ్రజాఁడగు
వాలిసుగ్రీవుఁడోలధీవరులతోడ
నపుడుపర తెంచియుశ్యమూకాఁడిఁజేరి
యొనరనచ్చోటనుండుచోనొక్కనాఁడు. ౮౮.
- సీ. దండకాటవిలోనదశరథాత్మజులవం
చించిరావణుఁడునిగ్లేఁచురాఁగ

నా వేళఋశ్యమూకాద్రిపైమముఁగాంచి
 పాలఁతినీతొడవులుముడిచివైచి
 వచ్చితివదివుచ్చివలనొప్పదాఁచితి
 మంతటరాఘవుండనుజుఁగూడి
 చింతింపుచునువనసీమఁగ్రుమ్ముచుచే
 చనుదేరఁగాంచి నేనినజానకును
 సఖ్యమొనరింపవాలినిసంహరించి
 పరఁగనుగ్రీవునకురాజ్యపదవిసొసఁగె
 నట్టిరామునియాజ్ఞకైయతఁడుగినిసి
 నగచరులనిన్నరయఁబంచెనలుదెనలకు.

౮౯.

గీ. దక్షిణంబునకేముగొందఱమురాఁగ
 వారిసటుడించియేమించివాఁధిదాఁటి
 కదిసిలంకాపురంబెల్లఁగలయవెదకి
 వనములోపలనినుఁగంటివాలుఁగంటి,

౯౦.

వ. అని పల్కి- మానుమంతుండు ధరణీసుతం గాంచి మఱియు నిట్లనియె.

క. రామునివరసౌందర్యం
 బేమనివర్ణింపనేర్తునెఱిగినయంతం
 గోమలితెల్పెదవినుమా
 నీమదిసంజేహమెడలనిక్కంబలరక.

౯౧.

సీ. సురుచిరసీలాభ్రశుభకరాంగమువాఁడు
 కమలపత్రవిలోచనములవాఁడు
 పూర్ణేందుమండలస్ఫురితాననమువాఁడు
 లలితజటావల్కలములవాఁడు

క్షీరింపదరసమగ్రీవంబుచెలంగువాఁ
 డాజానుబాహువులలరువాఁడు
 చక్కనివీనవత్సస్థలిగలవాఁడు
 కంఠీరవావలగ్నంబువాఁడు
 భానువంశాబ్ధిచంద్రుండుపటుబలుండు
 సకలలోకశరణ్యుండుసద్గుణుండు
 రమణిరఘురాముఁడాదినా రాయణుండు
 పొగడఁదరమా నభాషాధిపునకునైన.

F 3.

గీ. అతనికిసోదరుండుహేమాభగాత్రుఁ
 డరికులారణ్యఘోరదవానలుండు
 చండకోదండమండితోద్దండభుజుఁడు
 లక్ష్మణుఁడెన్నఁగాశుభలక్ష్మణుండు.

F 4.

వ. అని రామలక్ష్మణులరూపసాందర్యాదిగుణవిశేషంబు లెఱింగింప నిజం
 బెఱింగి యంతరంగంబున నుప్పొంగి జానకి యాప్లవంగపుంగవుం
 డొసంగినయంగుళీయకం బుత్తమాంగంబున నిడికొని యపాంగం
 బుల నెత్తి యక్కనం జేర్చి మూర్ఖిల్లి క్రస్తురం బెలి వైంది యాంజ
 నేయుం గాంచి యిట్లనియె.

F 5.

గీ. అనిలసత్పుత్రరామునియంగుళీయ
 కంబుఁగనినంతనాదుజీవంబుమఱి
 నీకతంబునబ్రతికితినిశ్చయముగ
 నిందుకేనేమిప్రతిసేయనెఱుంగనయ్య.

F 6.

క. కాకుత్స్థునికరుణాన్తటి
 యాకల్పంబుగనుబెలయుమనిదీవింప

స్తోత్రైకమాతయగుసీ

తాకాంతన్దాంచిపవనతనయుడునతుడై.

౯౭.

గీ. అబ్జభవభవముఖ్యులకందరాసి

నీమసత్కృపబడసితినిన్నుజూడఁ

గంటినాజన్మమీడేగెగడమలేక

పావనుడనైతినననీతవలికెమఱియు.

౯౮.

క. అనఘాత్మరామభద్రుడు

ననుబాసినమొదలుతామనంబునఁజింతం

బెనగుచుననుజునిఁగూడుక

వనమునసైరించియున్నవాడేచెపుమా.

౯౯.

వ. అనిన హనుమంతుం డిట్లనియె.

౧౦౦.

సీ. నినుబాసినది మొదల్ని మిషమాత్రం బేని

మదిమూఱిడిల్లఁడుమనుజవిభుఁడు

హాసీతహాసీతయనుదీవరవమునఁ

బలుమాఱువిలపించుబరితపించుఁ

గన్నులబొప్పముల్లొమ్మఁగానేడ్చుచుఁ

బుడమిపైఁబడిమూర్ఖుబొందులేచు

నాహారనిద్రాదులన్నియువర్జించి

యెనలేనివిరహాభిసేమచుడుఁ

గాననేజనినీవార్తగ్రమముదోపఁ

దెలుపవినిరామభద్రుండుదిటపుఁబెంచి

వనవరులఁగూడివచ్చిరావణునిఁద్రుంచి

నిన్నుఁదోడ్కొనిపోవుటనిజమువినుము.

౧౦౧.

వ. అనిన జానకీ రామునిం దలంచి శోకించి పావనిం గాంచి యిట్లనియె.

క. పుడమిశుఁబాసినేనీ

యెడననిలజపఁచెడునిడుమలెల్లనిపుడునీ

వెడయకకనినదియేకద

తడయకచనిపతికిఁదెల్పఁదగునీకనఘా.

౧౦౩.

క. పది నెలలుగడయఁద్రోసితి

వదలకబాధించుదైత్యవనితలచేఁబెం

పొడవఁగనికనొర్వఁగలే

నిదినమయమునన్నుఁద్రోవనినకులజానకున్.

౧౦౪.

క. మునుచిత్రకూటమునననుఁ

జెనకినకాకంబుపైనిశితశరరాజం

బునుబఱిపినట్టిమక్కువ

మనమునమఱివవలదనుచుమారుతిచెపుమా.

౧౦౫.

క. ననువిడువకరక్షించెద

ననియనలముసాక్షిగాఁగనలరవివాహం

బునజనకునిచేఁగొనియి

ట్లనదంఁగావించుటొప్పదనుముకపీంద్రా.

౧౦౬.

చ. తనకులకాంత నొక్కఁడదాఁగొనిపోవఁగమారకుండుఁటెం

దునుమగపాడిగాదధికదుర్మళమాననియంటిఁగాకనా

మనమునఁదావకాంఘ్రులఁగ్రమంబుననిల్పినదాననంచునే

ననుటలుగాఁగనీవుతగనారఘువీరునకేర్పరింపుమా.

౧౦౭.

క. అదిగాకలక్ష్మణునితోఁ

బదపడివినిపింపుపరమపావనుడవుని

న్నదయతఁబల్కినఫలముం

గొదవఘటింపకయచాలఁగుడిచితి ననుచున్.

౧౦౮.

క. మారుతినీవెచ్చనే

మాతకచనిరాఘవులనుమర్కటవిభునిం
జేరివినిపించివేగమె

వారలదోడ్డెమ్మపొమ్మవాయుజవమునన్.

౧౦౯.

వ. అనిన వాయుజుం డిట్లనియె.

౧౧౦.

గీ. రాఘవులదోడితెచ్చెదరమణినను

రిక్తకరమునబోవుటయుక్తమగునె

నీశిరోరత్న మొసగుమునిజముదోప

ననినజానకివల్కెనాఘనునితోడ.

౧౧౧.

క. సీవిసుమంతగదోచెద

వీవననిధి నెట్లుదాటితెలుగగనాకుం

బావనిసీనిజరూపం

బీవిధమనిచూపురత్నమిచ్చెదననినన్.

౧౧౨.

గీ. భువికినభమునకేకమైపాడవుచూపి

పరగనక్షత్రపక్షిలోనొరసికొనుచు

భూరితరకాయుడైవాయుపుత్రుడలరె

విశ్వరూపంబుగైకొన్నవిష్ణుడనగ.

౧౧౩.

వ. అంత నయ్యగచరోత్రమునమ్మతాకారంబు గని జానకి మనంబున

భయం బంది ప్రార్థించుటయు నతండు యథారూపంబు గైకొని

మ్రొక్కినం జేరం బిలిచి నిజశిరోరత్నం బొసంగి దీవించి పుచ్చిన

వీడ్కొని యమ్మారుతి తనరాక రావణున కెఱిగించికాని యా

రక చనుట యుచితంబు గాదని తలంచి తదవనంబునం బ్రవేశించి.

క. ఒకతరువు బెఱికిభూరుహ

నికరంబులపైనివైవనిలిచినవళిలం

- బాకటాకటి నెరసికొనుచు
 స్సకలమునిర్మూలమయ్యెసరభసమొప్పుక. ౧౧౫.
- గీ. సీతవెలసియున్న శింశుపావృక్షంబు
 దక్కదక్కినట్టితగుల నెల్ల
 నేలపాలొనరెప్పనిమిషమాత్రంబున
 వాయుజుడుప్రచండవాయువనఁగ. ౧౧౬.
- వ. ఇట్లమితబలోత్సాహంబులు నిగుడ విజృంభించి యశోకారామంబు
 విరామం బొనర్చుటయుఁ దన్తహీనుహంబులం గల సకలపక్షికులం
 బులు కలకలధ్వానంబులు జెలంగ నలుగడలం బర్వఁ దచారా
 వంబు విని వనపాలకు లగుదైత్యజాలంబులు దిగ్గన మేల్కొంచి కర
 వాలంబులం గైకొని మారుతిం దాసి. ౧౧౭.
- క. పొడుపుఁడుపట్టుఁడుకట్టుఁడు
 గడుఁగ్రొప్పున వానరుండుకానసభూమి
 న్నెడలిచను దెంచిమనవన
 మడలక పెకలించివైచెనకటాయనుచుక. ౧౧౮.
- గీ. ఒండొరులుపైఁగదియ వాయుజుండుచెలఁగి
 లావుమెఱయంగనపుడువాలంబుఁబెంచి
 పదిఁటిసూటిఁటివేయింటినదిమిపట్టి
 ధరణిపైఁగొట్టిపోవైచెదర్ప మొప్పు. ౧౧౯.
- వ. ఇట్లనిలజుండు వనపాలు రగునెనిమిదివేలదనుజవర్గంబుల నిరవ
 కేషం బొనర్చిన జానకీదేవియెడం గావలి యుండుదానవాంగనలు
 వాపోవుచుం బఱచి రావణుం గాంచి తద్వృత్తాంతంబు విన్నవించు
 టయుం బ్రభయకాలకాలుండునుంబోలె నతండు రోషజాజ్వల్య
 మానుం డై యిట్లనియె. ౧౨౦.

క. వనచరుఁడెవ్వండంబుధి

ననువున నెబ్బంగిదాఁ పెనతిధీకుండై

వనముఁ బెకలించిదనుజులఁ

బనివడియెటుత్రుంపెఁ దెలియఁబల్కుడునాతోఁ.

౧౨౧.

వ. అనిన దనుజాంగన లిట్లనిరి.

౧౨౨.

సీ. వానరుండొక్కండువలనొప్పుజనుదెంచి

తొలుతవైదేహితోఁబలుకరించి

తనమేనుదెంచియుద్దండానిలునిఁజోలి

వనమెల్లఁ బెకలించివైచిపిదపఁ

గావలివారిసొక్కటబట్టిపడఁగూల్చి

వెలయుచునున్నాడువీరుడగుచు

రామునిపంపునరాఁబోలుఁగాదేని

ధరణిజవసియిం చుతరువుదక్కఁ

దక్కినమహీరుహంబులనుక్కుమిగిలి

కలయనిలఁద్రుంచివైవఁగఁగార్యమేమి

యతనిపోవడిజానకినడుగుటయును

దానెఱుంగనంచుదాఁచెడుదానవేంద్ర.

౧౨౩.

వ. అనిన విని రావణుండు మహాహ్రాగానలుం డన మండి యప్పుడు.

చ. ఎనుబడివేలకింకరులనిధబలాఘ్యలఘోరహపులం

బనిచినవారహంకృతులభాసిలిపట్టినశూలముఖ్యసా

ధనములుపూనివచ్చుతఱిదద్రణముంబరికింపఁగోరివ

య్యనఁబఱి తేఁచెమోయననహర్పతిదోఁచెదిశల్యైలుంగఁగాఁ.

గీ. ఇనుఁడువైడమునంతనెనలేనికడిమిమై

దనుజభటులునడచియనిలసుతునిఁ

- దాకియస్త్రీస్త్రీతతులనెప్పించుచో
నలఁచెఱింగియప్పడచలుడగుచు. ౧౨౬.
- వ. అద్దనుజానీకంబులం గని యిట్లనియె. ౧౨౭.
- క. వనచరవిభుడగుసుగ్రీ
పునినచివుడరాముఁబంటునర్వీసుతకా
మనుజేశుకుశలమేర్పడ
వినిపిపన్వచ్చినాడవిచుడనిలజుడఁ. ౧౨౮.
- క. హనుమంతుడంద్రునన్ను
ననుజకులూతకుడననుచుదలఁపకమీర
తృనకియెటుపోవనగునని
మనమునకోహగ్నులొలుకమారుతియపుడు. ౧౨౯.
- గీ. వాలమంకించిదైత్యులనొలిఁబట్టి
పుథివిపైఁగొట్టివీనుగుపెంటలుగను
జేసినిశ్చేషమొనరించిచెలఁగిమకర
తోరణమునెక్కి-వెలసెగంభీరుడగుచు. ౧౩౦.
- వ. అతఁ ఁనిహారులవలనఁ దత్ప్రతాంతం బంతయు నెఱింగి క్రోధనం
రక్షలోచనుడై రావణుడు. ౧౩౧.
- గీ. ధీరుడగుసింగభాక్షునిదీర్ఘజిహ్వఁ
బ్రబలునశ్చనకునిమఱివక్త్రినాసు
బలునిశార్దులముఖునిదద్బలయుతముగ
నరిగియవ్వనరునిద్రుంపుడనుచుఁబనిచె. ౧౩౨.
- గీ. వారలత్కుగగర్వకుర్వారులగుచు
రథగజాశ్వపదాతివర్గములఁగూడి

దిశలుఘ్నార్జిల్లగడుబట తెంచెయంప

గములనొక్కటబావనిగప్పవతడు.

౧౩౩.

క. కాలునిపాశమనగడగు

వాలము చేనసురబలమువసుధాస్థలిపైఁ

గూలిచిరథవారణహయ

జాలంబులయురములడిచిజాగ్రతదోఁపన్.

౧౩౪.

సీ. ధరణికిలంఘించితగడ్డుజహ్నుని

బిఱబిఱనాలికఁబెఱికిచంపె

వాలంబుననుగట్టివసుధపైఁబడఁగొట్టి

పింగళాక్షునిగ్రుడ్లుపెఱికివైచె

వడినశ్శవక్షునివక్షంబుపెనుముష్టి

నడరించిమించిపెంపుడుగఁజేసె

వక్త్రనాసునిఁగిట్టివరసఖంబులవచ్చి

వినరిభూతములకువిందొనర్చెఁ

దొడరిశార్దూలముఖునిఁగాల్గొడిపిపట్టి

గిరగిరనెత్రిప్పియంతకపురికిఁబనిచె

నాహవక్రీడలిటుసల్పియనిలసుతుఁడు

తోరణస్తంభమెక్కె-సంతోషమలర.

౧౩౫.

వ. అంత హతశేషు లగుదైత్యు లురుజవంబున నరిగి యల్లెఱుం గెఱిం

గించిన.

౧౩౬.

సీ. దశకంఠుడత్యుగ్రదహనునిగతిరేగి

తనమంత్రితనయులైతనరురక్త

రోమునిశతజహ్నురుధిరలోచనునినా

స్తనితహస్తునిశూలదంష్ట్రునమిశ

ఖలుదుర్ముఖునివ్యాఘ్రకబళునివేజేరి
 వనచరుడునిమిరండనుచుబనుప
 జతురంగబలములసంఖ్యముల్ గొలువంగ
 నద్వైత్యస్తపకంబపుడుచెలగి
 వరశతాంగంబులెక్కితీవ్రముగనరిగి
 ధరణిగంపింపసింహనాదములమించి
 ఘోరశస్త్రాస్త్రజాలముల్గురియుటయును
 బాపనిచలింపకన్నిటిబాఁయద్రోసి.

౧౩౨.

సీ. నిజవాలమునజాటిగజవాజిసంఘంబు
 లొక్కటవిసరుచుజక్కడంచి
 ఘనసాలమునమేటిదనుజాళినెల్లను
 మఱిలిపోవగనీకమహినిగూల్చి
 వరరథంబులపైజవంబునలంఘించి
 చరణఘాతములచేమఱుముచేసి
 గానవేదామాత్యతనయులనేడ్వర
 దురముననెదిరించిదోర్బలంబు
 పెంపలరమించివధియించిపితృగణాధి
 నాథువురేజేరఁబంచయున్నతివహించి
 తోరణమునెక్కియపుడువాతూలసుతుఁడు
 గనుగొనుచునుండెరణకేళిదనివిసనక.

౧౩౩.

వ. అంతః దత్వృత్తాంతంబు విని కావణం దంతకంతకు నగ్గలంబై ప్రజ్వ
 రిల్లురోహిణిజ్వాలాభీలలోచనుం డై ప్రహస్తామాత్యనందనుం డగు
 జంబుమాలిం బనిచిన వాఁడును మణిగణదేదీప్యమానం బైనరథంబు
 నారోహణం బొనర్చి సకలపరివారసమేతుం డై దివ్యాస్త్రశస్త్రాది

సాధనంబులు ధరించి ధనుష్టంకారంబున దిక్కులు విక్కిటిల్లం
జేయుచుం బఱి తేంచి యాంజనేయుం దాకి వులాచలంబుఁ గప్పవర్ష
ధారలం బోలి శరపరంపరలు గురియ నతండు. ౧౩౯.

క. దనుజానిశరముల నెల్లం

దనకరమునఁబట్టి విజిచిధరణీస్థలికొ
య్యనలంఘించి పెనుశిలను
గొనిదైత్యునివైచెనధికకోపస్ఫూర్తికొ. ౧౪౦.

క. వాడంబకదశకంబున

నొడకతచ్చిలనడంచియురవడినురము
గ్నాడనొక శక్తివ్రేయుడుఁ
బోడిమిఁబోవిడకష్టవగపుంగవుడలుకకొ. ౧౪౧.

క. భూరుహము వెఱికిసరగున

నారాక్షసుపై నివైవనతడతిధృతిచే
మారుతిశీర్షమువగులఁగఁ
గ్రూరాస్త్రమువఱిపియారౌఁగుతలంబద్రువకొ. ౧౪౨.

వ. ఇట్లయ్యిరువురు నన్యోన్యభీషణారావంబులు నింగి ముట్టం జెలం
గింపుచుం బోరునెడ నాంజనేయుండు సాదఘట్టనంబున వానిరథ
రథ్యంబుల నుగ్గొనర్చి ధనుర్వండంబు ఖండించుటయును విరథుండై
యప్పుడు. ౧౪౩.

గీ. వాలుకేలఁబూనిలీలతోఁబఱి తేర

నలుక పొడమిమారుతాత్మజుండు
ఘోరముష్టిఁబొడువఁగులిశాహతినిఁబడు
జైలమనఁగ జూబుమాలిగూతె. ౧౪౪.

క. తక్కినదైత్యులలోపల

నెక్కుండేనియునునిల్వనొడిపఱచియా

రక్కసులతేనిగనియపు

డిక్కువచెడిజంబుమాలియిలఁగూలెననన్.

౧౮౫.

గీ. వినిదశాననుండువిస్తయమందుచు

జంబుమాలిదలఁచిచాలవగచి

యింక నెవ్వఁడోపునీమర్కటునిఁద్రుంప

ననుచునాత్మనెంచియార్తిబెంచి.

౧౮౬.

వ. ఇట్లు రావణుండు చింతించి విరూపాక్షయూపాక్షభాసవర్ణప్రభుస
దుర్ధను లకుపంచసేనాగ్రగుల రావించి యవ్వనచరాధముం జంపి
విజయుంబుఁ గాంచి వచ్చునది యని యాజ్ఞాపించి పుచ్చుటయు
నప్పడు.

౧౮౭.

సీ. దనుజులేపురుఁగూడిదర్పిర్థతినిమిఱి

రణభేరి మొఱియించిరహినిమించి

యరదంబులెక్కి-శస్త్రాస్త్రసంపన్నులై

కలకలధ్వనులునాకంబుఁగప్ప

వరరథకరిహయవ్రాతయుతంబగు

సేనలిర్వంకలఁజెలఁగినడవ

సింహనాదంబులుశింజినీటంకృతు

ల్లిశలెల్లఘూర్ణిల్లదీప్రగతుల

వెడలివనుదెంచివాసరవీరుఁడాకి

శూలముద్గరహలకరవాలముఖ్య

సాధనంబులవైవఁగఁజాలఁగినిసి

యనిలజుఁడుమింటికెగయదుర్ధనుఁడునెగిరి.

౧౮౮.

క. కడువడిశరములఁబొడువఁగఁ

బొడుపునకుంబోయి వాయువుత్రుండ సురువైఁ
బడుటయువాడప్పొటనఁ

బొడిపొడియై పెంపుదూలిపుడమింబడియెన్.

౧౪౯.

వ. అంత.

౧౫౦.

క. యూపాక్షవిరూపాక్షులు

కోపంబునముద్గరములఁగొనివైవంగా

నాపాపనిలోడనెయూ

టోపంబుననెగయుటయుఁగకోరతవారున్.

౧౫౧.

గీ. ముద్గరములఁద్రిప్పిమోడుడుఁబవమాన

తనయుఁడెటుకమాసిధరణిఁగూలి

తెలిసియొక్కతరువుధీరతఁజేకొని

యెగసివైచిదనుజయుగముఁద్రుంచె.

౧౫౨.

గీ. వారిపాటుఁగనియవారితనత్వలై

బలసిభాసకన్యప్రభుసులపుడు

వాయుసుతునిఁగదిసివరశరవర్షంబు

లడరఁజేయనాతఁడగ్రహించి.

౧౫౩.

క. పులకైలముకటిగైకొని

చలముననాకక్కసులనుజక్కడఁచుటయుం

దలలోడలుగానరాకయ

పలుచిద్రుపలుగాఁగబడిబహుచోద్యముగాన్.

౧౫౪.

గీ. అంతఃకిసనబలములననిలసుతుఁడు

వాలమంకించివిసకుచునేలఁగూల్చు

- బోరఁ ఘోరంబుగా నెత్తుటేటులమరె
 భూత బేతాళములకు సంప్రీతిదోష. ౧౫౫.
- వ. ఇట్లు. ౧౫౬.
- గీ. పంచసేనాగ్రగులఁద్రుంచి పవనసుతుఁడు
 తోరణము నెక్కి వెలసెనంతోషమమర
 సంతహత శేషులకు దెంచియసురనాయ
 కున కెఱింగింపవినిసభికులకు ననియె. ౧౫౭.
- చ. పసచరుఁడొక్కఁడెక్కువజనంబుననంబుధిదాటివచ్చినా
 వనముఁ దెకల్పిరాత్రిచరవర్గములంబరిమార్చిమించెనె
 వ్వనినటఁబంచినన్తఱివచ్చుట లేదిదియేమిచిత్రమో
 దనుజవధార్థమంతకుఁడుదానిటుల య్యెనొకానరాదుగా. ౧౫౮.
- క. ఏలోకంబుననరసిన
 సీతాపుఁజలంబుఁగలదెయిలఁగ్రోతికినే
 లీలవధియింపఁబడునొకొ
 చాలఁ వెఱఁగయ్యె వీనిఁజర్చింపంగా. ౧౫౯.
- క. అనిచింతఁ దెనఁగుచుండెడు
 దనుజేంద్రునిఁగాంచియక్షతనయుఁడువల్కె
 న్ననుఁబంపుమధిపవేగమె
 పసచరునింబట్టి తెత్తువదలకయిటకు. ౧౬౦.
- వ. అని యిట్లు విధిప్రేరణంబునం బల్కునక్షకుమారు వగ్గించి జాగ్రత
 దోష నష్టర్కటార్థముం జరిపి రమ్మని రావణుండు దీవించి పుచ్చిన
 సతండును. ౧౬౧.
- గీ. పసిఁడిరథమెక్కిఁఘనధనుస్పాణియగుచు
 శింజినీటంకృతులదిశలెన్నవ్రడువడఁగ

ధరణిగంపింపనేతెంచుదళముతోడ

నక్షుడగుదెంచితాకెనయ్యనిలసుతుని.

౧౬౨.

క. శరవర్షంబులుగురియుచు

వరబలసంపన్నుడగుచువ్రాలెడుననుజుం

బరికించియనిలసూనుడు

సరకుగొనండయ్యవానిశస్త్రస్త్రింబుల్.

౧౬౩.

క. ఇమ్మెయిదనకాండంబులు

వమ్మెచనుటెఱిగిదానవప్రవహుడుతో

పమ్మననుకదిన్వాస్త్రస్త్రిం

బమ్మారుతిశిరమువగులనార్చుచుబహుపెన్.

౧౬౪.

వ. ఆయ్యమోహూస్త్రంబు సావనిఫాలంబున నాటి దుధిరప్రవాహంబు

తోడ ధరణీతలంబునం బడఁ ద్రోయుటయు నతండు మూర్ఖిల్లి

క్రమ్ముఁ దెలి నైంది ప్రళయకాలదుద్రుం డనం బొలిది వాని

రథంబుపై కుఱికి సారథిం దునిమి పైంధవంబులం గూల్చి శరాస

నంబు ఖండించి శతాంగంబు శకలంబు గావించిన విరథుండై

ధరణీతలంబునకు లంఘించి రోషతామ్రాక్షులు ప్రజ్వలిల్ల న

య్యతుండు.

౧౬౫.

క. వాలునుబలకయుఁగొనియన

లీలన్దివికెగయుటయునులెక్కింపకతా

నూలిఁ బెరిగియద్దనుజుని

తోలాఘవమొప్పనెగసితొలఁగనికినుకన్.

౧౬౬.

గీ. పదములొడిసిపట్టిబలువిడితోరణ

స్తంభముననుగొట్టిసరభసమున

శమనుపురికిఁబనిచెనమరులుగొనియాడ

మారుతాత్మజుండుధీరుడగుచు.

౧౬౭.

క. అనిమొననక్షుండువడఁగాఁ

గనుఁగొనిదనుజాళివఱచికలతెఱఁగెల్ల

న్వనిపింపబట్టి-వదనుడు

దనమదెఁబెనుశోకవహ్నిదలకొనవగఁచె.

౧౬౮.

వ. ఇట్లక్షునిం బేర్కొని మహాచింతాక్రాంతుండై పలవింపు చున్న

జనకునిం గాంచి యింద్రజిత్తిట్లనియె

౧౬౯.

క. దనుజాధినాథయీక్రియ

మనమునశోకింపనేలమర్కటకీటం

బురుబట్టిలెత్తునన్నుం

బనుపుమునందియముమానిపటుహర్షమునన్.

౧౭౦.

ప. అనిన నమ్మేఘనామనకు దశగ్రీవుం డిట్లనియె.

౧౭౧.

క. నాకన్న నధికబలుడవు

సాకారిప్రముఖవిబుధభయదాకృతివీ

వాకపివక్త్యుంబట్టుక

నాకడకుండెమ్ముపొమ్మనంబ్రముదితుండై.

౧౭౨.

మ. ఘనభేరీరవచుంబరంబువగులం గామోయఁగోలాహల

ధ్వనుబొప్పన్బలముల్సెలంగవరగర్వస్థారచేతస్కండై

యనలార్కప్రభఁబొల్పుహాటకరథంబారోహణంబందితాఁ

జనుదెంచెన్వడినింద్రజిత్తుసుమహాసాంద్రప్రతాపంబునన్.

౧౭౩.

వ. ఇట్లరుదెంచి తోరణస్తంభోపరిసంఘీర్షమానుం డగుపావనిం గాంచి

రోషజాజ్వల్యమానాక్షుండై యింద్రజిత్తుండు.

౧౭౪.

- గీ. చాపనిరోషమునదిశల్పంచలింప
భూరిశరవృష్టిపుంఖానుపుంఖముగను
గురియనన్నిటిదనకేలగొనిమలంచి
యననిపైలీలలంఘించియనిలసుతుడు. ౧౭౫.
- క. ఘనసాలముసహమూలము
గనునగఁ జెకలించితనదుకరముననిడికా
లునిగతినార్చుచుబురువిడిఁ
జనుదెంచినురారిదాకెసంరంభమునన్. ౧౭౬.
- క. సూతునిఁబొరిగొనితురగ
వ్రాతంబులఁగూల్చిరథమువ్రయ్యలుగాఁగ
న్మూలమునఁదూలఁజఱచి
యాతోరణమెక్కివెలసెనచలముభంగిన్. ౧౭౭.
- క. వనచరవీరునిచేనిటు
తనరథరథ్యములుపైలియధరణికివడిలం
ఘనమొనరించినశాసన
తనయుఁడుబడబొగ్గిగతినుద్రగుండగుచున్. ౧౭౮.
- గీ. అనిలజునిపైనిరొద్రాస్త్రముడరఁబఱవ
నతఁడుహరవీర్యసంభూతుఁడగుటకతనఁ
దద్విశిఖమేమొనర్పకతలఁగుటయును
గాంచినివ్వెఱఁగందుచుఁగనలిమఱియు. ౧౭౯.
- క. వాయువ్యాస్త్రమువేయుడు
వాయుతనూభపుఁడుగానవాసరవీరుం
డాయస్త్రంబునఁద్రుంగు
నాయెడభావించిరావణాత్మజుడంతన్. ౧౮౦.

మ. అతిరోషానలభీషణుండగుచుబ్రహ్మాస్త్రంబుసంధించితా
నతివేగంబుననేయఁగానదినురేంద్రామల్బయంబందన
భ్రతలిద్దివ్యవిమానములైనదరఘోరంబొప్పుఁగాలాంతక
ప్రతిభ న్వేషఱు తెంచివాయుతనయున్బంధించిత్రోన్మథరణ. ౧౮౧.

క. వనజభవాస్త్రంబునన
య్యనిలజానకుఁజాపులేమివద్భుతభంగిం
గనియింద్రజిత్తుండతనిం
గొనిదశముఖుకడకుఁబోవఁగోరిభటులతో. ౧౮౨.

గీ. వానరునిఁగట్టుండనిపల్కవారలపుడు
ఘనతరంబుతాత్రాళ్లచేఁగట్టితేర
నింద్రజిత్తుండుజనితంద్రికెఱఁగినిలిచి
మారుతాత్మజుఁగాన్పించెధీరుడగుచు. ౧౮౩.

వ. ఇట్లు విజయంబుఁ జేకొని పఱు తెంచినకొడుకుకడిందికి సంతసించి
యాలింగనం బొనర్చి తనకట్టెదుట నతిభీకరాకాయం డగుచు
నాసీనుండై యున్నహనుమంతుం గాంచి క్రోధాదుఁడతలోచనుండై
రావణుం డిట్లనియె. ౧౮౪.

చ. వనచరమత్పురిన్పొదశవర్మలకైననుదేజిమాడరా
దనునెడసీపుసొచ్చివనమాఱడిపుచ్చియహీనసత్త్వతా
దనుజులఁగొందఱందునిమిద్యైమునన్వలసిల్లునిన్నునా
ఘనతరఖడ్గరాజమునఖండ మొనర్పకపోవనిత్తునే. ౧౮౫.

క. నీవెవ్వఁడవేషదువున
నీవననిధిదాఁటివచ్చి తెవ్వఁడువంచె
న్భావించినిజమువల్కుమ
నానినియిట్లనియెఁబవననందనుడపుడు. ౧౮౬.

ఉ. రావణుని నైఋతిగవటరాపటువిక్రమధుర్యుడైనను
 గ్రీవునకేనమాత్యుడనరిందముఁడౌరఘరాముబంటనా
 భూవరుపంపునన్దనకపుత్రినిఁగానఁగవచ్చితంజనా
 దేవిసుతుండనిన్దనుమతిన్దనుమంతుడటండ్రునన్నెగిన్. ౧౮౭.

క. నీవనమునశ్రీరాముని
 దేవింగనిసేమెల్లఁదెల్పిమఱుచో
 నేవచ్చినతెఱఁగేర్పడ
 భావమునన్నీకుఁదెలియఁబడఁజేయుటకై. ౧౮౮.

చ. వనముఁదెక్కిదైత్యభటవగ్దములంబరిమార్చికింకరా
 శినిఁబారిపుచ్చిమంత్రిజలలీలనధిందియుజంబుమాలినిం
 దునియఁగఁజేసియత్సుపటుదోర్బలమున్దరియించినిన్నుఁగ
 న్గైనఁగఁదలంచివచ్చితిటకుంగదరావినరానిశాచరా. ౧౮౯.

వ. అనిన రావణు డిట్లనియె. ౧౯౦.

గీ. రాముఁడెట్టివాఁడురణబలమేపాటి
 యతనిమిత్రుడైనయర్కసుతున
 కొనరనిన్నుఁబోలువనచరభటులెంద
 గెలుఁగఁబల్కుమిప్పుడేర్పడంగ. ౧౯౧.

వ. అనిన హనుమంతుం డిట్లనియె. ౧౯౨.

గీ. తొడరినినుఁబట్టిచెఱనిశివిశిచిపుచ్చు
 కార్తవీర్యజ్ఞునునిఁద్రుంచిఘనతకెక్కు
 పరశురామునిబాహువిస్ఫురణనణచి
 నట్టిరఘువీరుపిక్రమంబరయవలదె. ౧౯౩.

క. నినుఁదనతోఁకంగట్టుక
 వననిఘలన్తుంచివట్టివాలిమెకళరం

బునఁచునిమినకాకుత్స్థుని

ఘనతరతౌర్యంబుఁబొగడఁగాఁదరమగునే.

౧౯౪.

క. నాకన్న నధికసత్త్వల

నేకులుగపిభటులుగొల్వవెప్పుడునిన్నుం

జేకొనకత్తుంపఁగోరుచు

నాకమలహితాత్మజన్మఁడరయుచునుండున్.

౧౯౫.

వ. కావున.

౧౯౬.

క. వినుమానేదెల్పెడుమతి

ననుమానముమానిరఘుకులౌగఁగిపదము

ల్లనుమానీతనొసఁగిశర

ణనుమామన్నించునాతఁడన్నిమీఱన్.

౧౯౭.

మ. అటుగాదేనిరఘూవ్యహుండునిజబాహుతోపసందీప్తుడై

పటుబాణాహతినిన్నునీబలములన్నస్థంబుగాఁజేసినం

కటముల్తాన్నిధరాసుతంగొనుచువేడ్కంబోపునిక్కంబునీ

కిటులేలాబలవద్విరోధమునకైయిచ్చింపమూఢాత్మకా.

౧౯౮.

క. అనుటయుదానవనాయకుఁ

డనుపమతరరోషభీషణాకారుండై

వనచరునిఁచునుముఁడనుచును

దనభటులకునాజ్ఞయొసఁగులేఱినడ్డంబై.

౧౯౯.

గీ. వినయభూషణుండువిఖ్యాతచరితుండు

సత్యభాషణుండుసాధుహితుండు

శాంతశమదమాదిసద్గుణగణధుర్యుఁ

డగువిభీషణుండువగచిపలికె.

౨౦౦.

క. అమరారివినుముపతిబం

పమరంజేయంగవచ్చియరులగనినచో

దమయేలికనగ్గించుట

గ్రమమొప్పగభటులకిదిస్వకార్యముగాడె

౨౦౧.

గీ. దూత లేమేనితమతమతోచినట్లు

వదరుచుండుదురవియెల్లమదిదలంచి

సైరణదొఱంగిచొద్రరసంబుబూని

తగిలితెగజూచుటయురాజధర్మమగునె.

౨౦౨.

క. సుతులనుహితులనుయతుల

న్యతులన్దూతలను మనుమజను నేవినునీ

మతిగోపముగలిగినరఘు

వత్తిపైబోవంగరాదెవటుశౌర్యమునకా.

౨౦౩.

గీ. అట్లుగాదేనిపీనినీయలుకదొలుక

దగినదండనమొకకొంతదగనొనర్చి

పుచ్చుమననసురాధీశుడిచ్చమెచ్చి

దనుజభటులనుజీరియిట్లనియెనపుడు

౨౦౪.

క. మనపురమెల్లనుద్రిష్టచు

బనివడియూక్రోతితోకబలుచేలములం

గొనిచుట్టికాల్చిపుచ్చుం

ఉనవినిదానపులుచెలగియాగ్రహవృత్తికా.

౨౦౫.

క. అందలుగుములైవాయుజా

నందందంగేలిచేసియప్పురమెల్ల

స్పందులుగొందులుద్రిష్టచు

సందడిగానరిగిరధికసంభ్రమమొప్పుకా.

౨౦౬.

వ. ఇ ట్లప్పురంబున నెల్లెడలం ద్రిప్పి తోడైచ్చి యొక్కవో. ౨౦౭.

క. మనవారలఁ బెక్కండ్ర

స్తునుమినయీచెనఁటిశ్రోతిదొఱకనటంచు

స్వనుచేలంబులులైలం

బునఁదడిపియుబంతికరఁజిఁబొందికమీఱఁ.

౨౦౮.

గీ. వాలమునఁజొట్టియందగ్నిఁగీలుకొల్పఁ

బటుతదంబుగలంకకుత్పాతశేతు

పుద వెనొయనఁబెనుమంటలోలినుంచె

దనుజభటులెల్లఁగలకలధ్వనులఁజెలఁగ.

౨౦౯.

క. అంతఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు నసురకాంతలవలన నెఱింగి జానకి

మనంబునం జింతించి వైశ్వానరు నుద్దేశించి యి ట్లనియె. ౨౧౦.

గీ. ఘనుఁడురాముఁడునత్యసంకల్పుఁడేని

నవనిపైనేబలివ్రతనగుదునేని

వానరోత్రముపైఁగృహఁబూనిపరమ

శీతలతఁబొందిపాలిపుశిఖవరేణ్య.

౨౧౧.

వ. అని యిట్లు జనకనందన ధనంజయునిం బ్రార్థించుచుండె సంత

వాయుజుండు జ్వాలాభీలవాలాగ్ని మహాశీతలత్వంబునం బొల్పుటయు

నచ్చెరు వందుచుం దనమనంబున ని ట్లనియె. ౨౧౨.

క. అనిలుఁడుదనసఘఁడగుట

స్తనమునననలుఁడునన్ను మన్నించెనొకా

దనువుండధరాసుతదీ

వెనఁగాఁబోలుననిమదివివేకించితఁగ.

౨౧౩.

గీ. బ్రహ్మమంత్రంబులవ్వేళఁబ్రస్తుతింప

బ్రహ్మపాశంబువదలుడుఁబవనసుత్రుఁడు

పెరిగితనమేనుఁ బెంచిగంభీరుడగుచు

నసురబంధనములఁ దెంచియార్పటించె.

అగర.

వ. అంత,

అగర.

క. అనలుండయ్యనిలతనూ

జునిసోకకయుండనగ్ని సూక్తంబులుతా

వనములనిల్పిజపింపం

జనుక్రియనపరాభికిరిగనప్తాశ్వుండున్.

అగర.

వ. ఇట్లు మార్తాండుం డస్తంగతుం డగుటయు నప్తాశుతి డను వెన్దగిలి
గేలిచేయుచుం బతి తేంచుదానవతండంబులఁ గండడంచి విజృంభించి
రావణుమందిరంబున నుద్గమించి వాలాగ్నిం గిల్కొల్పుటయు భుగు
ల్కుగుల్లునుపొగ లెగయు ధగధగాయమానుం డై యనటుండు
మింటి నంటి పెన్దంటలతోడఁ బ్రజ్వరిల్లం గని నంతసించి యప్పుడు.

సీ. కుప్పించిమణిఁగొల్వకూటముల్దరిఁగొల్పి

మేడలుగోడలుఁగూడఁద్రోసి

భండారగృహములభస్మంబుగాఁజూచి

గజహయశాలలుగాల్పివైచి

పటుసౌధములునుజప్పరములుమసిఁజేసి

గోపురంబుల నేలఁగూల్చిమించి

శయ్యాగృహంబులుచయ్యనమాయించి

వరచంద్రశాలలువహ్నిఁగోసఁగి

వాడవాడలకునునురవశిగఁదిరిగి

తగవిభీషణుగేహంబుదక్కనొకటఁ

గలయలంకాపురంబెల్లబలియుండగుచు

దహనమొనరించెనవ్వాయుతనయుండపుడు.

అగర.

గీ. దాశరథిపటుఁ ఘోరప్రతాపహిన్ని

లంకపై బర్హునీక్రియనింకనన్న

కరణిఁ బెనుమంట లెగసినాకంబునిండి

తేజరిల్లవినూనముల్లిశలఁబటచె

౨౧౯.

క. మునుదిక్పాలుర నెల్లం

బనివడి బాధించినట్టిఫలముఁ గుడువకే

చనవచ్చు నెదశముఖుఁడం

చనుక్రియబడబాగ్ని వెలసెనప్పురిలోన.

౨౨౦.

న అట్టియెడ.

౨౨౧.

సీ. తలలుఁజేరలుఁగాల ధైర్యంబుఁబోదోలి

పగువిడినలు దెసల్బాటువారు

తమతమహితబంధుతతిగ మలుటఁగాంచి

ఘన్నతయడరదుఃఖించువారు

మఱిఁగిసురాపానమత్తులైనుఖిస్తుప్పి

నెండెఱుంగమి నగ్ని మండువారు

చెలులఁగొగిటబట్టి తెలివిమాయఁగవారి

తోడనె పెనుమంటఁదూలువారు

మదనకదనంబుననుసొక్కి మమతఁజిక్కి

బుద్ధిదిగనాడియందం దెపొలియువారు

నగుచులంకాపురంబుననఖలఁదైత్య

భూరిశోకారవంబులుబొడ మెనంత.

౨౨౨.

వ. ఇట్లుంజనేయుం డప్పురంబున నెల్లెడలం ద్రిమ్మరి సమస్తంబును

దహించి మైథిలియు సమసనకా తలంచి భయం బంది తనమనంబున

నిట్లనియె.

౨౨౩.

- క. కనులున్దానకక్రొవ్వున
జనకజనిష్ఠరముతోననమయించితినే
నినవంశజానకునేమని
వినిపింతున్దలఁచుకేలవివశుడనైతిన్. ౨౨౪.
- వ. అని చింతింపుచుం గొంతతడవునకుం గ్రమ్మఱు దెలి వైంది డెందం
బున నిట్లని వితర్కించె.
౨౨౫.
- క. ఏతల్లిదీవెనలచే
నీతఱినావాలరోమమేనియుఁగాల్పం
భీతిల్లెననలుఁడాధర
ఁతనయకుభయముపుట్టునేశిఖవలనన్. ౨౨౬.
- గీ. అట్టులేలకల్గుననిమతిధృతిఁబూని
యవనిజాతతాపమార్చుకరణి
వాలవహ్నివిషధికిలాలములనార్చి
యనిలజుండశోకవనికిఁజనియె. ౨౨౭.
- క. తనుఁగాంచిదనుజకాంతలు
మనమునదిగులొందితోలఁగమరుదాత్మజుఁడా
జనకజఁగనివినతుండై
తనకరములుమోడ్చిపలికెఁధైర్యస్ఫూర్తిన్. ౨౨౮.
- క. అష్టాజనకజనాదుభు
జమ్ముననాసీనయగుముసత్వరసుబ్రభా
తమ్మగుటకుమునురాముప
దమ్ములఁగాన్పింతుసమ్ముదమ్ముననీకున్. ౨౨౯.
- వ. అనిన నాంజనేయునిం గాంచి వరహాసితవదనారవింద యగుచు
ధరఁజీతనూజాత యిట్లనియె. ౨౩౦.

క. అన్నా మారుతినీవిపు

జెన్నంబ్రియసుతుడవగుదువేనీవెంట

వన్ననతోజనుదెంచిను

జెన్నతనంబగుటగాదుచెప్పెదవినుమా.

౨౩౧.

ఉ. భాసుకులాభిచంద్రుడుకృపానిధిరాఘవుడెన్నిభంగుల

నైననుదెంచిరావణునిదద్బలయుక్తముగారణంబునం

బూనివధించినన్నుగొనిపోవకనద్యశ మొందగల్గునే

వానరవీరపామురఘువర్యునిదెప్పుపీయమ్ముమీఁగాఁ.

౨౩౨.

వ. అనిన నాంజనేయుం డిట్లనియె.

౨౩౩.

క. ఇదెపోయి తెత్తజననీ

నదయాత్ముడైనరామచంద్రునిగనుదు

ర్షదుడగుదశముఖుడిల్లును

మదిసూతిటజెందుమనుచుమారుతిమతిలె.

౨౩౪.

వ. ఇట్లవనిజ స్వీడ్కొని యట్లహాసంబున వెడలి వప్రంబుల దన్ని

పరిఖలం దాటుచు బాదఘాతంబున మహీగుహంబుల గూల్చుచు

నచ్చటచ్చట మెలంగుదనుజభటుల బలాయిత లొనర్చుచుం బతి

తెంచి సువేలాచలం బెక్కి యాంజనేయుండు.

౨౩౫.

క. అతిరథసంబుననపుడా

క్షీతిభచ్చృంగములుగుంగళిలుదొలంగం

గురలంబుద్రుంగజవసం

యుతుడైమప్పించిదాటెనుదధినగధృతి.

౨౩౬.

గీ. సాగరముదాటువెడమధ్యభాగమునను

దోచుమైనాకమందుసంతుష్టితెంది

తన్న గముఁబుచ్చిజలధియుత్తరతటంబు

నందుఁజనుదెంచినిలిచెనయ్యనిలసుతుఁడు.

౨౩౭.

క. ఈవిధముననకుదెంచిన

యావాయుతనూజాఁగాంచియంగదముఖ్య

ల్భావముననలరీసీతా

జేవితెఱంగడుగనతఁడుదెలియంబలికె.

౨౩౮.

చ. అగచరవీరులారవినుడంబుధిదాఁటిదశాస్యుపట్టణం

బగుచువెలుంగులంకఁగనియయ్యెడనొక్కవనాంతరంబునం

బొగలుచునున్నభూమిజగుభూపతియుంగరమిచ్చియింతిచే

దగుమణిఁగొంచునిచ్చటికిఁదప్పకవచ్చితినేనుమీశ్వర.

౨౩౯.

చ. అనిన విని యగచరోత్తము లాంజనేయుం గాఁగిలించుకొని యగ్నిం

పుచు నందఱు గూడి యత్యుత్సాహంబున నొక్కచో నివసించి

యున్నయెడ నంగదుం డిట్లనియె.

౨౪౦.

క. మనమందఱమభిగడచి

దనుజావళితోడఁగూడదశకంధరునిం

దునిమిమహితనయనువే

గొనిచనియొప్పింపఁదగఁజకుతలేశునకు.

౨౪౧.

చ. అనిన నంగదుం గాంచి హంబవంతుం డిట్లనియె.

౨౪౨.

క. వననిధిదాటంజాలమి

మనమెల్ల న్వృతలుజెందమారుతిదాని

పునికియ్యకొనియొనరె

వైవనాథునికార్యమెల్ల సమకూఁడెనికె.

౨౪౩.

గీ. అచటికేగితెలుపనర్కనందనుఁడును

రాఘవుండునువినిరయముమీఱ

నెట్లొనర్పుడందురట్లేమటక చేయ

నొప్పలెండుపోద మొప్పమిట.

౨౪౪.

వ. అని జాంబవంతుండు వలుకుటయు నెల్లవార లియ్యకొని యా రాత్రి
యంభోనిధిప్రాంతంబున విశ్రమించి యమ్మటునాఁ డచ్చోటుఁ గదలి
వనంబులు సగంబులుం దాఁటి యందండు నివసింపుచు సుగ్రీవుని
మధువనంబుఁ జేరం జనుదెంచునప్పు డగచరావళు లంగదుం గాంచి
యిట్లనిరి.

౨౪౫.

క. వనములనుమిగులఁగొమ్మటి

ఘనతరగాహంబుకతనఁగడుదస్సిత మొ

య్యనమనసుగ్రీవునిమధు

వన మొనరఁగఁజొచ్చియందువాంఛలుదీఱె.

౨౪౬.

గీ. తేనియలుగ్రోలిఫలములఁదృప్తి నొంది

తరులనీడల నెకకొంతతడవునిలిచి

యవలఁబోవంగఁదగుననంగదుండు

స్థవగులనుగాంచిపలికెసంభ్రమముదక్కి.

౨౪౭.

క. ఉగ్రతరశాసనుండగు

సుగ్రీవునిమధువనంబుఁజొచ్చినమనపై

నాగ్రహవృత్తిఁగడంగఁచె

జాగ్రతదోషంగనిపుడెచనఁదగునవలె.

౨౪౮.

వ. అనిన విని యయ్యగ చోత్తము లిట్లనిరి.

౨౪౯.

గీ. రామభూవ రేణ్వరమణి తెఱంగెల్ల

సరసివచ్చినారమట్లుగాన

మనలనాగ్రహించిమర్దింపఁగానొడు

వృక్షచరవిభుండుచెఱవనేల.

౨౫౦.

వ. అని పల్కుటయు నంగదాదు లానందం బంది సందడించుచు సందఱుం
గూడి మధువనప్రవేశం జూనర్చి. ౨౫౧.

సీ. తరువులపై నెక్కితప్పకంతయుఁ బ్రాకి
కాయలొకులఁగ్రుంచిగానిచేసి
కొమ్మలవిఱిచినుమమ్ములమహిరాల్చి
లతలుద్రెంచిద్విరేఫతలనడంచి
ఖగముల బెడరించిఖంబున కెగయించి
తొఖలఁజివ్వనఁజెంగలించి
మంధీనియద్రువంగఁగుప్పించిమేన్పించి
కొనచెవుల్ ఊక్కించికొక్కరించి
కలకలఁజ్ఞానములదిశల్లిందుకొనఁగ
వలయు నెడలకుఁజనియరవడినిమీఱి
బహుతరంబులునుధురనఫలములరసి
భక్షణమొనర్చిరవ్వేళవృక్షచరులు. ౨౫౨.

క. కొలఁకులనుశిగ్గికలంచుచు
నలకులపొదలెల్లఁ బెఱికియటువైచుచుఁబు
వ్వులతేనెలానియానియు
బలురభస మొనర్చిరంతల్లవగులుగుములై. ౨౫౩.

వ. ఇవిధంబున మధువనం బాఱి పుచ్చుచు నెదురులేక విహరించు
చుందుకపిలబలంబులం గాంచి తద్వనపాలకుం డగుదధిముఖుం డగు
దెంచి యార్భటించి యిట్లనియె. ౨౫౪.

క. ఇది రాజవనమటంచును
మది నొక్కింతయిన నెఱుక మానియకటదు

ర్థదమునగలఁపందగునే

పదపదఁడనితలుమఁబంచెభటులగడిమిన్.

౨౫౫.

గీ. అంతఁగోపమెత్తియంగదాచులుగూడి

దధిముఖునిముఖంబుధరణిమోది

మొనసియూడ్వవాఁడు మొఱ వెట్టుచును బాటి

భానుసుతుని జేరిపలికెనిట్లు.

౨౫౬.

క. ననచరనాయకమనమధు

ననమునకిపుడంగదాదివలియులు లెల్లం

జనుదెంచిగానిచేయం

గనిపోదోలుటయునన్నుఁగడుకోపముతోన్.

౨౫౭.

గీ. పొడిచిత్రోయుటయునుబోసనభవదంఘ్రు

లరయవచ్చితిసనాగ్రహించి

తపనతనయుడట్టికపులనుదండింపఁ

దలఁచుటెఱిగిరాముతమ్ముడనియె.

౨౫౮.

గీ. కపికులాధీశనీయాజ్ఞఁగడిచివనము

నందుసారనంగదామలకలవియగునె

పారుమైథిలిబాడఁగన్నవారుగాన

నిట్టిసాహసమొనరించిరెటుఁగవలదె.

౨౫౯.

క. రామనహాయులగుటచేఁ

ప్రేమన్యన్నించివారిబిలిపింపుమన

ద్వైమరసాప్తతనూజుఁడు

సౌమిత్రిమృదూకికలరిశాంతహృదయుడై.

౨౬౦.

గీ. దధిముఖునిఁగొంచిపలికెనత్తరుచరాధి.

నీతలెఱఁగెల్లఁదెలిసివచ్చినకతిమున
మదినిసైరించి నాఁడనీవదియెఱింగి
పొమ్మువారలఁబుతెమ్మునమ్మదమున.

౨౬౧.

వ. అని పల్కిన దధిముఖుండు పులిలం జని యంగదప్రముఖులకు
వందనం బొనర్చి సుగ్రీవుం డరుచేరం బంచె విచ్చేయుం డనిన నెల్ల
వారలుం గూడి వికసితాననపద్మంబులతోడఁ జనుదెంచి రామలక్ష్మణ
వనచరాధీశులకుం గ్రమక్రమంబునం బ్రణామంబు లొనర్చుటయు
నప్పు డాంజనేయుండు రామచంద్రచరణకంజయుగళసాన్నిధ్యంబున
నిలువంబడి యంజలిబద్ధకరకమలుం డగుచు నిట్లనియె. ౨౬౨.

క. కంటింజానకినంబుధి

నొంటరినైదాఁటిలంకకువడిఁజనియె
దింటింట వెదకిసుతియూ
వెంటనశోకవనినెక్కవిటపముక్రిందకా.

౨౬౩.

నీ మున్నీటివఱదలైయెన్నంగ రేవగ

ల్నిమిషమేమఱనికన్నీటితోడ
మలినాంబరముఁగట్టిమహిపైనిబొరలుచు
ధూళిదూసరితాంగపాళితోడ
సుపవాసములస్రక్కియొండొండనిట్టూర్పు
లడరంగఁబుచ్చుచునార్తితోడ
హారామహారామయనదగాఁజేసితె
యనిపల్కుదీననిస్సవముతోడ.

వెలలఁగుందుచునుండమీవెలఁదియనుచుఁ

దెలిసిచని మొక్కియూటవలికియుంగ

రంబాసఁగిచెలితలమానికంబుగొనుచు

వనధిలంఘించివచ్చితివసుమతీశ.

౨౬౪.

క. అనివిన్నవించిమారుతి

దనచేజనకజయొసంగుతలమానికమొ

య్యననర్పించినఁజేకొని

మనుకులుఁడక్కుననుజేర్చిమహిమూర్ఖిలై.

౨౬౫.

గీ. అంతఁదెలివైదిరఘురాముఁడనిలసుతునిఁ

జెంతకునుజీరికొఁగిటఁజేర్చిమెచ్చి

యనఘనీవిందుమఱుచోనంబుజాక్షి

యేమిపల్కెనునాతోడనెఱుంగఁజెఘమ.

౨౬౬.

వ. అనిన హనుమంతుం డిట్లనియె.

౨౬౭.

క. అనలముసాక్షిగనినుఁబా

యననుచుఁజేకొనియునిప్పుడనదగఁజేయఁ

జనునేయవిసీతోడ

-న్విధిపిఘమటంచుఁబలికవింఁటెమహీశా.

౨౬౮.

క. అలచిత్రకూటమునవిల

సిలుతటిఁబఱుతెంచితన్నుఁజెనకినకాకి

బలుకరమునభంజించిన

యలఘుప్రియమొందుఁబోయెననుమనియెన్మహా.

౨౬౯.

క. తనకామినినెక్కుఁడుగొని

చననూరకయున్నినపయశముగల్గునుగా

పునః దెల్పితిభవదంధ్రుల

ననవరతముమఱవనంటిననుమ నెనధిపా.

౨౭౦.

గీ. వెతలుసెందితిఁబది నెలల్విభునిఁబాసి

యింకఁదడసిననొర్య లే నెట్టులైన

నన్నుఁబ్రోపుమటంచును నాథునకుచు

విన్నపమొనర్పమనియెన వ్వెలఁదిమిన్న.

౨౭౧.

ప. అని పల్కి లక్ష్మణుం గాంచి యాంజనేయుం డిట్లనియె.

౨౭౨.

గీ. పరమపుణ్యవిన్నుఁబల్కినఫలములు

గుడిచితి నొకభంగి నొదవలేక

మదినినొండుతలఁపుమానిమన్న సచేయు

మనుచుఁ దెల్పుమనియెననఘవీంఠె.

౨౭౩.

క. అనితెల్పిభాసుజనకు

న్వనచరవీగులకునీతవర్తనమెల్ల

న్వీనిపింప నెల్లవారలు

గొనియాడిరి నాయుసుతునిగుణములనంతక.

౨౭౪.

క. నభనీత వోరమురదా

నవమదగర్వాంధతమననలినాప్తసుధా

ర్ణవశయనపీతవసనా

నవసారసపత్రసేత్రనవ్యచరిత్రా.

౨౭౫.

మాలిని. నిరుపమగుణధామానిత్యకల్యాణసీమా.

పరమునిజనపాలావర్ణితామర్త్యజాలా

పరనివహవి నాశాభాసుకోటిప్రకాశా

సుగుచిరమణిభూషాసుస్థిరానంతవేషా.

౨౭౬.

గద్యము. ఇది శ్రీమదుత్తరరంగనాథకరుణాకటాక్ష విశ్వానమాగత సరస
కవితావైదుషీప్రవీణ పరమవైష్ణవకులకలశజలనిధిసుధాకర రామా
నుజ దేశికగర్భశక్తిముక్తాఫలాయమాన శృంగారసారసంగ్రహభిఖ్య
లక్ష్యగ్రంథనిర్మాణధురీణ ప్రహ్లాదచరితయక్షగానవిధాననిధాన గాన
విద్యానూన పాండితీస్థాన రంగయాభిధాన ప్రణీతంబైన శ్రీమద్రామో
దయం బహుమహాపురాణంబునందు సుందరకాండం బనునది పంచమా
శ్వాసము.